

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ
UNIVERSITY OF PIRAEUS

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών

**«Διεθνείς κι Ευρωπαϊκές Πολιτικές στην Εκπαίδευση,
Κατάρτιση και Έρευνα»**

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΘΕΜΑ

**«Εκπαίδευση και Πολιτιστική Διπλωματία στην Ελλάδα.
Η δυνατότητα ύπαρξης και οργάνωσης ενός ενιαίου εθνικού
φορέα για την ελληνική γλώσσα.»**

Υπεύθυνη Εργασίας: Ελένη Ενφιετζόγλου

ΑΜ: ΜΠ16007

Επιβλέπων καθηγητής: Γκούσιος Χαράλαμπος

Αθήνα, Δεκέμβριος 2021

Η Ελένη Ενφιετζόγλου βεβαιώνω, ότι το έργο που εκπονήθηκε και παρουσιάζεται στην υποβαλλόμενη διπλωματική εργασία είναι αποκλειστικά ατομικό δικό μου.

Όποιες πληροφορίες και υλικό που περιέχονται έχουν αντληθεί από άλλες πηγές, έχουν καταλλήλως αναφερθεί στην παρούσα διπλωματική εργασία.

Με την αφορμή της μεταπτυχιακής διπλωματικής μου εργασίας θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά όλους τους καθηγητές που συνόδευσαν το εκπαιδευτικό μου ταξίδι στο τμήμα διεθνών και ευρωπαϊκών σπουδών του Πανεπιστημίου Πειραιώς για το ενδιαφέρον τους, τις επικοινωνιακές τους υποδείξεις και την πολύτιμη συμβολή τους στην ακαδημαϊκή μου πορεία.

Ιδιαίτερες ευχαριστίες στον επιβλέποντα καθηγητή μου, κύριο Χαράλαμπο Γκούσιο για την εμπιστοσύνη που μου έδειξε ως προς την επιλογή του συγκεκριμένου θέματος, τις υποδείξεις του, την ιώβειο υπομονή, κατανόηση και συμπαράστασή του από την αρχή μέχρι το τέλος, καθώς και στους δύο επίσης εξαιρετικούς καθηγητές μου την κυρία Φωτεινή Ασδεράκη και τον κύριο Αθανάσιο Σαμαρά που αποτέλεσαν την επιτροπή αξιολόγησης και με τίμησαν με την επιστημονική τους καθοδήγηση.

Περίληψη

Εισαγωγή

ΠΡΩΤΟ ΜΕΡΟΣ

Εκπαίδευση και Πολιτιστική Διπλωματία: Το Γενικό Πλαίσιο

Κεφάλαιο 1: Πολιτιστική Διπλωματία: θεωρία και πράξη

1.1 Θεωρητικό Πλαίσιο και Εννοιολογική προσέγγιση από τις Διεθνείς Σχέσεις:

- Διπλωματία
- Ήπια Ισχύς
- Δημόσια Διπλωματία
- Πολιτιστική Διπλωματία
- Εκπαιδευτική Διπλωματία

1.2 Το Branding των Εθνών

1.3 Η Εκπαίδευση στο πλαίσιο της Πολιτιστικής Διπλωματίας

Κεφάλαιο 2: Η Διεθνής Εμπειρία των οργανισμών διάδοσης των εθνικών γλωσσών

2.1 Γαλλία

2.2 Ηνωμένο Βασίλειο

2.3 Ισπανία

2.4 Γερμανία

2.5 Ιταλία

2.6 Ιαπωνία

2.7 Κίνα

2.8 Ρωσία

2.9 Πορτογαλία

2.10 Τουρκία

2.2 Συμπεράσματα από τη διεθνή εμπειρία

ΔΕΥΤΕΡΟ ΜΕΡΟΣ

Η Ελληνική Εμπειρία

Μηχανισμοί διάδοσης της ελληνικής γλώσσας: προσφορά και ζήτηση

Κεφάλαιο 3: Η Ελληνική (Κρατική) και Ιδιωτική-μη Κερδοσκοπική Πολιτιστική- Εκπαιδευτική Διπλωματία για την Ελληνική Γλώσσα

- 3.1** Το Ελληνικό Ίδρυμα Πολιτισμού και η επίσημη ελληνική κρατική πολιτιστική διπλωματία.
- 3.2** Το Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας
- 3.3** Ο Οργανισμός για τη διάδοση της Ελληνικής Γλώσσας Αθηνών

Κεφάλαιο 4: Δράσεις για την Διατήρηση της Ταυτότητας και την Διάδοση της Ελληνικής Γλώσσας – Πολιτισμού στη Διασπορά

- 4.1** Εύρος και οργάνωση της Ελληνικής Διασποράς
- 4.2** Η διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας στη Διασπορά

Κεφάλαιο 5: Η Ελληνική Γλώσσα και Πολιτισμός σε Πολιτικές και Δράσεις Άλλων Χωρών

Ευρώπη

- 5.1** Γαλλία
- 5.2** Γερμανία
- 5.3** Ηνωμένο Βασίλειο
- 5.4** Δανία
- 5.5** Ιταλία
- 5.6** Ρωσία

Σε άλλες ηπείρους

5.7 Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής

5.8 Αυστραλία

5.9 Συγκριτικές παρατηρήσεις από την παρουσία της ελληνικής γλώσσας, γραμματείας και πολιτισμού στις εθνικές εκπαιδευτικές πολιτικές των άλλων χωρών.

ΤΡΙΤΟ ΜΕΡΟΣ

Διερεύνηση της Δυνατότητας μιας Συγκροτημένης Ελληνικής Πολιτιστικής - Εκπαιδευτικής Διπλωματίας.

Η ανάγκη ενός Ενιαίου Εθνικού Φορέα για την Ελληνική Γλώσσα.

Κεφάλαιο 6: Προτεινόμενο Πλαίσιο Δράσης

6.1 Πλαίσιο δράσης εσωτερικού

6.1.1 Δράσεις που αφορούν την προώθηση της ελληνομάθειας σε μη ομιλούντες ελληνικά στην Ελλάδα

6.1.2 Ανάπτυξη κρατικών πολιτικών που αποσκοπούν στη διεθνοποίηση της ελληνικής τριτοβάθμιας εκπαίδευσης

6.1.3 Μετατροπή της Ελλάδας σε κέντρο κλασικών σπουδών

6.2 Πλαίσιο δράσης εξωτερικού

6.2.1 Δράσεις για ανάπτυξη της ελληνογλωσσίας στο εξωτερικό

6.2.2 Πολιτιστική συνεργασία με αφορμή τη γλώσσα

Κεφάλαιο 7: Ενιαίος εθνικός φορέας για την ελληνική γλώσσα: Σκοποί, σύσταση, οργάνωση και λειτουργία

7.1 Σκοποί

7.2 Νομική μορφή – Σύσταση

7.3 Οργανόγραμμα

7.4 Λειτουργία και εύρος αρμοδιοτήτων

7.5 Εξασφάλιση Πόρων και προϋπολογισμός

Συμπεράσματα

Αναφορές

-Βιβλιογραφία (Ξενόγλωσση & Ελληνόγλωσση)

- Επίσημοι Ιστότοποι

Περίληψη

Το αντικείμενο της παρούσας εργασίας αφορά τη συμβολή της προώθησης της ελληνικής γλώσσας ως μέρος της εκπαιδευτικής διπλωματίας στο πλαίσιο της άσκησης πολιτιστικής διπλωματίας και συγκεκριμένα την αναζήτηση της δυνατότητας δημιουργίας και λειτουργίας ενός ενιαίου εθνικού φορέα για την ελληνική γλώσσα.

Αρχικά, τίθεται το γενικό πλαίσιο των σχέσεων εκπαίδευσης και πολιτιστικής διπλωματίας, οριοθετείται εννοιολογικά η Δημόσια Διπλωματία, η Πολιτιστική Διπλωματία, η Εκπαιδευτική Διπλωματία και η Ήπια ισχύς ως συνιστώσα της εικόνας και του «branding» των εθνών.

Στη συνέχεια μέσα από την παράθεση διεθνών πρακτικών και υπαρχόντων φορέων προώθησης των εθνικών γλωσσών γίνεται μία συγκριτική αξιολόγηση των δομών και των στόχων των εκπαιδευτικών πολιτικών ως μέρους της πολιτιστικής διπλωματίας διαφόρων κρατών.

Έπειτα, παρουσιάζονται διεξοδικά αφενός οι δράσεις της ελληνικής κρατικής εκπαιδευτικής και πολιτιστικής διπλωματίας στην ελληνική διασπορά και αφετέρου η παρουσία της ελληνικής γλώσσας και του πολιτισμού σε πολιτικές και δράσεις άλλων χωρών.

Εν τέλει αναλύεται το προτεινόμενο πλαίσιο δράσης για την ελληνομάθεια στο εσωτερικό και το εξωτερικό μέσα από μοντέρνα εκπαιδευτικά εργαλεία και καινοτόμες πολιτικές.

Υπό αυτό το πρίσμα, ο οργανισμός που προτείνεται εξυπηρετεί τη διάδοση της εθνικής μας γλώσσας και μέσω αυτής και του ελληνικού πολιτισμού συλλήβδην σε συνεργασία με άλλους κρατικούς και μη φορείς, στο πλαίσιο της Εκπαιδευτικής και Πολιτιστικής Διπλωματίας ως υποκατηγορίες πάντα της ευρύτερης έννοιας της Δημόσιας Διπλωματίας και με πρότυπα άλλους διαχρονικά επιτυχημένους οργανισμούς και ινστιτούτα άλλων χωρών σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο.

Λέξεις κλειδιά: ελληνική γλώσσα, ενιαίος εθνικός φορέας, ελληνογλωσσία, ελληνομάθεια, δημόσια διπλωματία, εκπαιδευτική διπλωματία, πολιτιστική διπλωματία, ήπια ισχύς, πολυγλωσσία

Κάθε εθνική γλώσσα αποτελεί ένα συνδυαστικό κρίκο παρελθόντος, παρόντος και μέλλοντος καθώς μέσα από αυτήν πηγάζει και ένας πλούτος πολιτιστικών πληροφοριών για την εκάστοτε χώρα.

Η γλώσσα ως στοιχείο επικοινωνίας εμπεριέχει και το πολιτικό χαρακτηριστικό της κυριαρχίας, καθώς όσο περισσότεροι είναι οι ομιλητές και χρήστες της τόσο γίνεται σπουδαιότερη η σύνδεσή της με το μητρικό της έθνος.

Στην παρούσα εκπόνηση, λαμβάνεται ως δεδομένο το γεγονός, ότι η εθνική γλώσσα αποτελεί ένα οιονεί εργαλείο «ήπιας ισχύος» στο πλαίσιο της Δημόσιας διπλωματίας εξειδικεύοντας στον εκπαιδευτικό κυρίως κλάδο δράσεις και πολιτικές της πολιτιστικής διπλωματίας. Ωστόσο, στο χώρο αυτό παρατηρούνται φαινόμενα αποσπασματικότητας, μερικότητας και πολυδιάσπασης ενεργειών, οι οποίες δυσχεραίνουν την δραστηριότητα των εκπαιδευτικών αποτελεσμάτων, τη διασύνδεσή και την αξιοποίησή τους σε ένα ενιαίο άξονα άσκησης εξωτερικής πολιτικής.

Μέσα από αυτήν την παραδοχή αναδεικνύεται η ανάγκη συμβολής ενός ενιαίου συντονιστικού φορέα γλωσσομάθειας και διάδοσης του ελληνικού πολιτισμού, καθώς επιχειρούνται να αναλυθούν τα πλεονεκτήματά του, προκειμένου να γίνει αποτελεσματικότερη η άσκηση μέσα από αυτόν της εκπαιδευτικής και πολιτιστικής διπλωματίας.

Για να προκύψει αυτό το συμπέρασμα, το κεντρικό ερώτημα το οποίο τίθεται είναι κατά πόσο αποδεικνύεται εφικτή η σύσταση και η λειτουργία αυτού του φορέα συγκεκριμένα για την προώθηση της ελληνικής γλώσσας.

Πέρα από το κεντρικό ερώτημα, ανακύπτουν και άλλα παρεμπόδιοντα ελάσσονα ερωτήματα αναφορικά με το ποιες μεθόδους και μοντέλα χρησιμοποιούν ήδη άλλες χώρες για τη διεθνή διάδοση των δικών τους εθνικών γλωσσών και ποιες είναι οι επιδράσεις και τα αποτελέσματά τους σε αυτόν τον τομέα. Επαρκούν οι υφιστάμενες δράσεις και κατά πόσο μπορούν αυτές να ενοποιηθούν λειτουργικά; Και σε τελική ανάλυση ποια και πόσο σημαντική είναι η σημασία της γλώσσας και η αξιοποίηση της ως αποτελεσματικό εργαλείο άσκησης διπλωματίας;

Στη βάση των μεθοδολογικών προσεγγίσεων της έρευνας, η παρούσα εκπόνηση θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως εφαρμοσμένη πρακτική έρευνα, από την εξέταση υπαρκτών και πραγματικών προβλημάτων πέρα από τα μοντέλα και τη θεωρία. Θα μπορούσε ακόμα να χαρακτηριστεί ως έρευνα πεδίου διεξαγμένη στην εξέταση πραγματικών συνθηκών. Επιπροσθέτως, ως περιγραφική έρευνα περίπτωσης και συγκεκριμένα ως περιγραφική και περιπτώσιολογική μελέτη, καθώς αξιολογούνται συγκριτικά περισσότερες από μία περιπτώσεις σχετικές με έναν εκπαιδευτικό οργανισμό με σκοπό τη διερεύνηση και τη διασύνδεση των χαρακτηριστικών του τόσο σαν οντότητα όσο και σε σχέση με άλλους ομοειδείς οργανισμούς.

Στην έρευνα χρησιμοποιούνται ως μεθοδολογικές προσεγγίσεις η παράθεση μελέτης υποθέσεων (case studies) , η συγκριτική ανάλυσή τους και στο κύριο μέρος της πρότασης, η χρήση εργαλείων διαδικασίας ανάλυσης του εξωτερικού και εσωτερικού περιβάλλοντος (S.W.OT analysis) , η ανάπτυξη παραδειγμάτων άλλων αντίστοιχων εκπαιδευτικών φορέων ειδικότερου σκοπού και μερικότερου εύρους σε σχέση με τον ενιαίο συντονιστικό φορέα τόσο για την εκμάθηση ελληνικών από ξένους στην Ελλάδα όσο και για την εκμάθηση ελληνικών στο εξωτερικό.

Αξίζει να αναφερθεί, ότι η πρωτοτυπία της παρούσας εργασίας είναι η ανάδειξη των οργανωτικών δομών και του στρατηγικού σχεδιασμού ενός τέτοιου οργανισμού που θα προάγει τη γλώσσα και τον ελληνικό πολιτισμό και για το λόγο αυτό το περιεχόμενο της παρούσας εργασίας δεν καταγράφεται αλλού.

Σε επίπεδο βασικών εργαλείων για την εκπόνηση της χρησιμοποιούνται ελληνόγλωσση και διεθνής βιβλιογραφία, άρθρα, μελέτες, επίσημοι ιστότοποι και ψηφιοποιημένα αρχεία, δελτία τύπου και ενημερωτικές αναλύσεις σε ένα ευρύ πλαίσιο ερευνητικών θεματικών οι οποίες εκτείνονται από τις θεωρητικές προσεγγίσεις των διεθνών σχέσεων και το ρόλο της πολιτιστικής διπλωματίας ως άσκησης της εξωτερικής πολιτικής μέχρι την εκπαιδευτική επικαιρότητα και τη διοίκηση ινστιτούτων και φορέων γλωσσομάθειας στην Ελλάδα και το εξωτερικό.

Στο πρώτο μέρος της εργασίας παρουσιάζεται το γενικό πλαίσιο, η θεωρητική θεμελίωση και η εννοιολογική προσέγγιση της πολιτιστικής διπλωματίας και άλλων εννοιών που χρησιμοποιούνται στην ανάλυση (η Δημόσια, η Πολιτιστική και η Εκπαιδευτική Διπλωματία), ενώ ταυτόχρονα αναλύεται το branding των εθνών και πως αυτό επιτυγχάνεται μέσα από την πολιτιστική διπλωματία.

Από το θεωρητικό πλαίσιο, περνάμε στη συνέχεια στο δεύτερο κεφάλαιο και στην εμπειρική παρατήρηση των κυριότερων οργανισμών διάδοσης των εθνικών γλωσσών παγκοσμίως και στην εξαγωγή συμπερασμάτων μέσα από τη χρήση της συγκριτικής μεθόδου στη διεθνή εμπειρία.

Στο δεύτερο μέρος της εργασίας εξειδικεύεται εμπειρικά η παράθεση των μηχανισμών διάδοσης της εθνικής γλώσσας στην ελληνική περίπτωση είτε ως μορφή κρατικής ή μη κρατικής εκπαιδευτικής διπλωματίας. Στη συνέχεια, καταγράφονται οι δράσεις για τη διατήρηση της ταυτότητας και της ελληνικής γλώσσας από τους ελληνικούς κρατικούς θεσμούς στη Διασπορά, ενώ παρατίθενται περιπτωσιολογικά δράσεις εκμάθησης της ελληνικής γλώσσας στο εξωτερικό από άλλες χώρες.

Στο τρίτο μέρος, διερευνάται η δυνατότητα μιας συγκροτημένης ελληνικής πολιτιστικής διπλωματίας μέσα από την ανάγκη ύπαρξης και λειτουργίας ενός ενιαίου εθνικού φορέα για την ελληνική γλώσσα. Για την επίτευξη των σκοπών της συγκεκριμένης πολιτικής προτείνεται ειδικό πλαίσιο δράσης που αφορά στο εσωτερικό την προώθηση της ελληνομάθειας σε μη ομιλούντες τα ελληνικά στην Ελλάδα, την ανάπτυξη κρατικών πολιτικών που αποσκοπούν στη διεθνοποίηση της ελληνικής τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και εν τέλει στη μετατροπή της Ελλάδας σε κέντρο κλασικών σπουδών και πόλο έλξης ερευνητικής δραστηριότητας. Ως προς το πλαίσιο δράσεων εξωτερικού αναπτύσσονται διεξοδικά δράσεις για την ανάπτυξη της ελληνογλωσσίας και διατυπώνονται προτάσεις για στοχευμένη πολιτιστική συνεργασία σε διεθνές επίπεδο με αφορμή τη γλώσσα.

Τέλος, στο έβδομο κεφάλαιο παρουσιάζεται ως πρόταση ο ενιαίος εθνικός φορέας για την ελληνική γλώσσα, εκτίθενται οι σκοποί, η σύσταση, οργάνωση και λειτουργία του, αίρονται πιθανές ενστάσεις ως προς τα νομικά ζητήματα της μορφής του και του εύρους των αρμοδιοτήτων του και παρουσιάζονται προτάσεις αναφορικά με την εξασφάλιση των πόρων και της βιωσιμότητάς του.

Στα συμπεράσματα γίνεται μία ανακεφαλαίωση των ενδεδειγμένων πολιτικών και δράσεων οι οποίες θα συμβάλλουν στην καλύτερη και αποτελεσματικότερη επιδίωξη των στόχων για μία αποδοτικότερη εκπαιδευτική διπλωματία μέσα από την προώθηση της γλώσσας και του πολιτισμού κατά τη λειτουργία αυτού του ενιαίου φορέα.

Εκπαίδευση και Πολιτιστική Διπλωματία Το Γενικό Πλαίσιο

Κεφάλαιο 1

Πολιτιστική Διπλωματία: Θεωρία και Πράξη

1.1 Θεωρητικό Πλαίσιο και Εννοιολογική προσέγγιση από τις Διεθνείς Σχέσεις: Διπλωματία, Ήπια Ισχύς, Δημόσια Διπλωματία, Πολιτιστική Διπλωματία, Εκπαιδευτική Διπλωματία

Οι σχέσεις μεταξύ των κρατών στο διεθνές πλαίσιο καθορίζεται ιστορικά από το δίπολο μεταξύ ανταγωνισμού και συνεργασίας. Αν εξαιρέσει κανείς τις πολεμικές περιόδους, αυτοί οι σκοποί επιτυγχάνονται μέσα από την ανάπτυξη ενός συστήματος τρόπων και διαδικασιών μιας διαμεσολαβημένης σχέσης μεταξύ των κρατών που με το πέρασμα του χρόνου διαμορφώθηκε σε συγκεκριμένους κανόνες που αποκλήθηκαν ως «**Διπλωματία**». Έχει διατυπωθεί ως κλασικός ορισμός της διπλωματίας η χρησιμοποίηση της ευφυΐας και των ευγενικών τρόπων στη διεξαγωγή επίσημων σχέσεων ανάμεσα σε κυβερνήσεις ανεξάρτητων κρατών. Αυτός ο ορισμός καθορίζει δύο επίπεδα που αφορά είτε την τέχνη της πολιτικής *per se*, αλλά και το χαμηλότερο επίπεδο της δράσης των επαγγελματιών διπλωματών. Αν και τα περισσότερα κράτη εκπληρώνουν τα επίσημα διπλωματικά τους καθήκοντα μέσω αρμόδιων διπλωματικών υπηρεσιών με την πάροδο των χρόνων, τη βιομηχανική ανάπτυξη, τις τεχνολογικές εξελίξεις και τη συνθετότητα του πολιτικού φαινομένου ένας αυξανόμενος αριθμός κυβερνητικών υπηρεσιών εμπλέκεται προοδευτικά στη χάραξη και την εφαρμογή της εξωτερικής πολιτικής παράλληλα και σε συνεργασία με την κρατική διπλωματία (Κουλουμπής, 1995). Οι κυριότερες λειτουργίες της διπλωματίας είναι η δημιουργία και η διατήρηση της επικοινωνίας μεταξύ των κρατών και η διαπραγμάτευση και το παζάρεμα ανεκτών συμφωνιών και άλλων

διευθετήσεων ανάμεσα σε κυρίαρχα κέντρα λήψης αποφάσεων στο διεθνές σύστημα. Οι σοβαρότερες διαφωνίες ανάμεσα στα έθνη κράτη μπορούν να διευθετηθούν μόνο δια της διπλωματικής οδού που στηρίζεται σε μείγματα απειλών και πειθούς στη διάρκεια των διαπραγματεύσεων και του πολέμου. Το πεδίο της διπλωματίας είναι ευρύτατο. Εκτός της πολιτικής καλύπτει τομείς και θέματα όπως η οικονομία, το εμπόριο, η ανάπτυξη των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, η τεχνολογία, αλλά και ο πολιτισμός (Κουσκουβέλης, 1997).

Σε ένα περιβάλλον διεθνούς ανταγωνισμού είναι λογικό όλα τα κράτη να στοχεύουν στην απόκτηση ισχύος μέσω της μεγιστοποίησης και διασφάλισης των εθνικών τους επιδιώξεων και συμφερόντων. Μάλιστα, μελετητές όπως ο Mearsheimer υποστηρίζουν πως «ό,τι είναι για τα οικονομικά το χρήμα είναι η ισχύς για τις διεθνείς σχέσεις» (Mearsheimer, 2007). Οι επιστήμονες το χώρου των διεθνών σχέσεων είναι εξοικειωμένοι με την έννοια της σκληρής ισχύος (hard power), με την στρατιωτική και την οικονομική της διάσταση που είναι ικανή να επηρεάσει τις σχέσεις μεταξύ κρατών και μάλιστα πολλές φορές δια του εξαναγκασμού.

Η σκληρή ισχύς επιτρέπει στις χώρες να ασκούν στρατηγικές, οι οποίες συνδυάζουν ανταμοιβές και τιμωρίες (carrots and sticks), ώστε να παίρνουν αυτό που θέλουν με τη χρήση στρατιωτικών μέσων ή οικονομικών κυρώσεων (Nye, 2004). Δρα επί της ουσίας εξαναγκαστικά και αυτό σίγουρα δεν λειτουργεί θετικά ή ελκυστικά.

Στην αντίπερα όχθη βρίσκεται η **ήπια ισχύς** – όρος που επινοήθηκε από τον Αμερικανό ακαδημαϊκό Joseph Nye- η οποία βασίζεται στη λογική της έμμεσης απόκτησης των επιθυμητών αποτελεσμάτων μεταξύ δύο χωρών. Αυτό επιτυγχάνεται μέσω της ικανότητας διαμόρφωσης των επιθυμιών του άλλου σύμφωνα με τα δεδομένα της αντίθετης πλευράς βασιζόμενη πάντα στην έλξη, στην «σαγήνη» (attraction and seduction) (Nye 2004, ελληνική έκδοση 2005). Στην ουσία ο Nye προβαίνει σε έναν παραλληλισμό των διεθνών σχέσεων με τις διαπροσωπικές σχέσεις, εκτιμώντας ότι τα κράτη ελκύονται από τις πολιτικές που εφαρμόζουν άλλα κράτη όπως ακριβώς οι άνθρωποι γοητεύονται ο ένας από τον άλλον (Parmar & Cox, 2010). Η ήπια ισχύς, λοιπόν προέρχεται από τη θελκτικότητα της κουλτούρας, των πολιτικών ιδανικών, το κύρος και την ακτινοβολία μιας χώρας και για τον λόγο αυτό προϋποθέτει πολιτικές με μακρόπνοη προοπτική και με οφέλη που δημιουργούν την αίσθηση πραγματικής αμοιβαιότητας. Η ήπια ισχύς εξαρτάται από την δύναμη των

ιδεών και του πολιτισμού, επηρεάζει τη φιλία και τη διάθεση των άλλων (P. McGill Peterson, 2014).

Η ήπια ισχύς βρίσκει την έκφρασή της μέσα από αυτό που αποκαλείται **Δημόσια Διπλωματία** (Public Diplomacy) και σε αντίθεση με την συμβατική διπλωματία που αποσκοπεί στο να επηρεάσει άμεσα τις ξένες κυβερνήσεις, στοχεύει στο να επηρεάσει εμμέσως τις κυβερνήσεις μέσω της πειθούς και της επιρροής στον ίδιο τον λαό με τη συμμετοχή όχι μόνο κρατικών αλλά και ανεξάρτητων δρώντων (Snow, Taylor, 2009). Οι φορείς της Δημόσιας Διπλωματίας δεν είναι κατ' ανάγκη κρατικοί δρώντες, καθώς μέσα από την πολυπλοκότητα του διεθνούς πλαισίου μπορούν να αναλάβουν αυτόν τον ρόλο πανεπιστήμια, ινστιτούτα γλωσσών, ανταποκριτές και δημοσιογράφοι, η βιομηχανία του θεάματος, εταιρείες τεχνολογίας και άλλοι ατομικοί δρώντες των διεθνών σχέσεων. Στο θεωρητικό ερώτημα που κατά καιρούς για το αν η Δημόσια Διπλωματία λειτουργεί ως προπαγάνδα, υπάρχουν μελετητές που απαντούν θετικά (Cull, Culbert & Welch, 2003), τονίζοντας τον σκοπό της που είναι η αύξηση της επιρροής προς άλλες χώρες, εξετάζοντας το όμως μέσα από ένα θετικό πρίσμα. Ως χαρακτηριστικό παράδειγμα ωφέλειας της Δημόσιας Διπλωματίας μπορεί να θεωρηθεί η αλληλεγγύη και η εν τοις πράγμασι στήριξη χωρών σε δραματικά γεγονότα και καταστροφές (π.χ σεισμοί, «διπλωματία των σεισμών»). Γενικότερα, η δημόσια διπλωματία είναι απαραίτητη για κάθε κράτος που σχεδιάζει τη συνέχιση μιας θετικής παρουσίας στον κόσμο (Γιαλουρίδης, Αναστασιάδου, 2014).

Ωστόσο, κεντρικός μοχλός και επιστημονικό υποσύνολο της Δημόσιας Διπλωματίας συνιστά η **Πολιτιστική Διπλωματία** (Cultural Diplomacy). Η πολιτιστική διπλωματία αναφέρεται στην ανταλλαγή ιδεών, πληροφοριών, τέχνης και άλλων στοιχείων πολιτισμού ανάμεσα στα έθνη και τους ανθρώπους με σκοπό την ενίσχυση της αμοιβαίας κατανόησης. Βέβαια, η «πολιτιστική διπλωματία» μπορεί να είναι κάτι πολύ περισσότερο από μία απλή προσπάθεια μεταφοράς πολιτιστικών δεδομένων και να αποτελέσει μία αμφίδρομη διαδικασία από τη στιγμή που το έθνος επικεντρώνεται σε έναν στόχο και συγκεντρώνει όλες τις προσπάθειές του στο να προβάλλει την εθνική γλώσσα, να εξηγήσει τις πολιτικές του και τη δική του άποψη περί πολλών πραγμάτων και εν ολίγοις «να πει τη δική του ιστορία» στον υπόλοιπο κόσμο (Cummins, 2003). Οι τρόποι που αλλάζουν οι πολιτιστικές σχέσεις ωθούνται βεβαίως και από την τεχνολογική καινοτομία, την μετανάστευση και τον μαζικό τουρισμό, ως συνέπειες της πολιτικής (Bound, Briggs, Holden, Jones, S, 2007).

Πριν από μερικά χρόνια (2005) το Υπουργείο Εξωτερικών των ΗΠΑ συνέστησε μία Επιτροπή για προτάσεις στην άσκηση πολιτιστικής διπλωματίας από τις ΗΠΑ (Advisory Committee on Cultural Diplomacy, 2005). Η επιτροπή διατυπώνει πολλά επιχειρήματα για την σημασία της πολιτιστικής διπλωματίας. Πολλά από τα επιχειρήματα αυτά έχουν γενικευμένη βαρύτητα για όλες τις χώρες μεγάλες ή μικρές (όπως πάνω). Μερικά από αυτά είναι ή μπορούν να διατυπωθούν ως εξής:

(α) Η πολιτιστική Διπλωματία δημιουργεί ένα θεμέλιο εμπιστοσύνης μεταξύ των λαών, που βοηθά τους πολιτικούς να κλείσουν πολιτικές, οικονομικές, ακόμη και στρατιωτικές συμφωνίες.

(β) Στηρίζει την διεθνή εικόνα της χώρας και του λαού της, ειδικά σε περιόδους που αυτή υποχωρεί για οποιοδήποτε λόγο.

(γ) Αναδεικνύει κοινές αξίες ανάμεσα στους λαούς και δημιουργεί ένα αίσθημα κοινών συμφερόντων.

(δ) Δημιουργεί σχέσεις μεταξύ των λαών που διαρκούν παρά και πέρα από την εναλλαγή κυβερνήσεων.

(ε) Αγγίζει πρόσωπα σημαντικής επιρροής των άλλων κοινωνιών που δεν μπορούν να προσεγγισθούν/επηρεασθούν με άλλο τρόπο παραδοσιακής διπλωματίας.

(στ) Επιτρέπει την συνεργασία μεταξύ χωρών, ακόμη και όταν υπάρχουν πολιτικές διαφορές.

(ζ) Προσφέρει μία ουδέτερη, ευέλικτη και παγκόσμια αποδεκτή πλατφόρμα για επαφές μεταξύ ανθρώπων ακόμη και από χώρες που δεν έχουν παραδοσιακές στενές σχέσεις.

(η) Αγγίζει τις ευρύτερες κοινωνίες και τους νέους (και όχι μόνο κάποιες ελίτ) ξεπερνώντας σε μεγάλο βαθμό τις γλωσσικές διαφορές.

(θ) Αναπτύσσει την κοινωνία των πολιτών.

(ι) Καταπολεμά και περιορίζει την έλλειψη κατανόησης, ακόμη και την αντιπάθεια που μπορεί να υπάρξει μεταξύ λαών.

Η σύγχρονη πολιτιστική διπλωματία συμβάλλει ουσιαστικά σε αυτό που ο Βρετανός Simon Anholt αποκαλεί «ανταγωνιστική ταυτότητα» (Competitive Identity), τίτλος και του ομώνυμου βιβλίου του. Ο Anholt βέβαια υποστηρίζει ότι η Δημόσια-Πολιτιστική Διπλωματία από μόνη της δεν έχει καμία απολύτως δύναμη. Παραδέχεται ότι στις μέρες μας υπάρχει μεγαλύτερη διασύνδεση και συνεργασία ανάμεσα σε πρεσβείες, πολιτιστικούς φορείς, εταιρείες, τουριστικά γραφεία προωθώντας το εμπόριο, τον τουρισμό, τον πολιτισμό, τις επενδύσεις σε μία χώρα, αλλά αυτό που χρειάζεται για να υπάρξει μια πραγματικά ισχυρή εικόνα μιας χώρας είναι η συμμετοχή, η συμβολή όλων των ενδιαφερόμενων μελών (stakeholders) κάτω από την «ομπρέλα» ενός ενιαίου φορέα και μιας κοινής στρατηγικής (Anholt, 2006). Το Υπουργείο Εξωτερικών μπορεί να μην είναι πάντα η καλύτερη επιλογή για να ηγηθεί μιας τέτοιας διαδικασίας, αλλά όποια κι αν είναι η οργανωτική δομή, χρειάζεται όλα τα ενδιαφερόμενα μέλη για την εικόνα (image) μιας χώρας να υπαχθούν σε ένα ενιαίο σύνολο από το οποίο θα εκπροσωπούνται κατά τον καλύτερο δυνατό τρόπο.

Την παραπάνω άποψη υιοθετεί μία ακόμη Αμερικανική έκθεση με προτάσεις πολιτιστικής διπλωματίας (Arts Industries Policy Forum, 2006). Η έκθεση αυτή επίσης τονίζει ότι ο διεθνής πολιτιστικός διάλογος και η πολιτιστική διπλωματία δεν ασκείται μόνο από κρατικά ελεγχόμενους φορείς, αλλά ρητά ή σιωπηλά διενεργούνται από πολλούς ιδιωτικούς (κερδοσκοπικούς ή μη) φορείς, όπως διάφορα ιδρύματα και επιχειρήσεις. Αυτό είναι περισσότερο εμφανές σε δημοκρατικές κοινωνίες. Οι ΗΠΑ είναι ένα κορυφαίο αλλά και ακραίο παράδειγμα με την τεράστια πολιτιστική επιρροή που ασκούν συνολικά η μουσική, κινηματογραφική και τηλεοπτική παραγωγή της.

Όπως ο Anholt παραπάνω, έτσι και η έκθεση τονίζει την σημασία ενός κρατικού φορέα που να συντονίζει και να συν-διαμορφώνει (με τον ιδιωτικό τομέα) την πολιτιστική διπλωματία μιας χώρας μέσα από διάφορες δράσεις. Ειδικά για τις ΗΠΑ η έκθεση το βρίσκει αυτό πολύ δύσκολο, τόσο λόγω της χαμηλής σημασίας και χρηματοδότησης που δίνει η κεντρική κυβέρνηση όσο και λόγω του ιδιωτικού χαρακτήρα της πολιτιστικής παραγωγής στην χώρα.

Η έκθεση (όπως πάνω) κάνει μερικές ακόμη σημαντικές επισημάνσεις. Τονίζει πόσο δύσκολα μετρήσιμα είναι τα αποτελέσματα της πολιτιστικής διπλωματίας. Επίσης τονίζει ότι τα αποτελέσματα αυτά επέρχονται αργά και αυτό είναι ένα μειονέκτημα σε μία εποχή που τα πάντα κινούνται πολύ γρήγορα.

Η **Εκπαιδευτική Διπλωματία** υπάγεται στην ευρύτερη άσκηση Δημόσιας Διπλωματίας. Υλοποιείται μέσα από διμερείς και συλλογικές διακρατικές εκπαιδευτικές δράσεις, μέσα από τη συμμετοχή σε διεθνείς οργανισμούς ειδικού σκοπού (π.χ UNESCO) σε συνεργασία με την κοινωνία των πολιτών και γενικά με την παρουσία μιας χώρας σε ευρωπαϊκά και διεθνή εκπαιδευτικά fora . Ως στόχοι της είναι η ανάπτυξη του πολιτισμικού προϊόντος της χώρας στα πλαίσια του διαπολιτισμικού διαλόγου, αλλά και η αμοιβαία κατανόηση και συμφιλίωση μεταξύ των λαών. Στο ελληνικό κράτος η Εκπαιδευτική Διπλωματία αποτελεί πεδίο συνέργιας του Υπουργείου Εξωτερικών με το Υπουργείο Παιδείας όπου διαμορφώνεται από κοινού η στρατηγική που αφορά τη διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας και του πολιτισμού σε σχολεία και ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στο εξωτερικό (Υπουργείο Εξωτερικών).

1.2 Το branding των Εθνών

Μέσα από τη μελέτη της πολιτιστικής διπλωματίας και με μία προσέγγιση πιο κοντά στην έννοια του μάρκετινγκ και στη λογική της διαφοροποίησης ενός προϊόντος, σε νεότερο άρθρο του ο Anholt (2013) συνδέει την πολιτιστική διπλωματία με το concept του «branding των Εθνών». Στο άρθρο του ο συγγραφέας απομυθοποιεί τη προσπάθεια κυβερνήσεων και συνεργαζόμενων εταιρειών διεθνών δημοσίων σχέσεων να κτίσουν ένα brand χώρας. Τονίζει ότι την εικόνα (image) του «brand» της χώρας δεν τη διαμορφώνει η ίδια, αλλά οι άλλοι λαοί (η κοινή τους γνώμη) σε συνδυασμό με τα μέσα μαζικής ενημέρωσης.

Αυτό προσομοιάζει στην ίδια την ιδέα του «brand», ότι δεν πρόκειται μόνο για ένα σύμβολο που διαφοροποιεί ένα προϊόν από τα υπόλοιπα, αλλά είναι και όλα τα χαρακτηριστικά που του αποδίδουν οι ίδιοι οι καταναλωτές (Moilanen & Rainisto, 2009).

Όπως λοιπόν με ένα προϊόν έτσι και με μία χώρα/ έθνος πρέπει να βρεθεί αυτό που οι marketers αποκαλούν “unique selling point”, δηλαδή το στοιχείο που διαφοροποιεί τη χώρα από τις υπόλοιπες. Αυτό μπορεί να αποτελέσει συγκριτικό πλεονέκτημα είτε λόγω μίας αναγνωρισμένης ιδιότητας είτε κάποιας μοναδικότητας (φυσικό περιβάλλον ή πολιτιστική κληρονομιά) τα οποία είναι ανώτερα από εκείνα των ανταγωνιστών και δύσκολα μπορεί κάποιος να τα αντιγράψει ή να τα μιμηθεί (Govers & Go, 2009).

Οι όροι που χρησιμοποιούνται στη διεθνή βιβλιογραφία είναι είτε «country branding» είτε «nation branding» και συμφωνούν με τη θέση του κράτους στις διεθνείς σχέσεις. Συγκεκριμένα, έθνος και κράτος ταυτίζονται εννοιολογικά, ιδιαίτερα στην ρεαλιστική προσέγγιση των διεθνών σχέσεων όπου βασικό υποκείμενο διεθνούς δικαίου είναι το κράτος. Υπό αυτήν την έννοια, η ανάλυση του nation branding αφορά κυρίως εικόνες χωρών και όχι stricto sensu εικόνες κρατικών δομών (Σαμαράς, 2009)

Έτσι ο Anholt (όπως πάνω) προτείνει στις χώρες να μην στοχεύουν κατευθείαν στο κτίσιμο της εικόνας του «brand» τους με διαφημιστικές μεθόδους, αλλά να αφήσουν αυτό να γίνει σταδιακά μέσα από την πολιτιστική διπλωματία. Ακόμη πιο συγκεκριμένα προτείνει “εκπαιδευτική” δράση προς τους άλλους λαούς με σκοπό αυτοί να γνωρίσουν την χώρα σε βάθος. Επιμένει μάλιστα σε δύο σημεία για αυτή τη διαδικασία:

(α) Γνωριμία με την πολυπλοκότητα του λαού και της χώρας, τον τρόπο σκέψης, τις «καλές» και «κακές» πλευρές. Όχι στην προβολή μιας εξωραϊσμένης εικόνας.

(β) Αμοιβαιότητα στον πολιτιστικό διάλογο. Ο συγγραφέας ανατρέχοντας σε κακές εμπειρίες που βίωσε το British Council, διαφωνεί με ένα μονομερή «μονόλογο» για τα πολιτιστικά επιτεύγματα της χώρας και προτείνει ένα διάλογο με τους άλλους πολιτισμούς. Όπως περίπου το διατυπώνει «οι άλλοι λαοί θα πρέπει να πεισθούν ότι μπορούν να αναπτύξουν πολιτισμό μαζί με την χώρα που ασκεί την πολιτιστική διπλωματία».

1.3 Η εκπαίδευση στο πλαίσιο της Πολιτιστικής Διπλωματίας.

Υπάρχουν πολλά πεδία πολιτισμού μέσα από τα οποία ασκείται πολιτιστική διπλωματία. Στο βιβλίο του για την ιστορία της Αμερικανικής πολιτιστικής διπλωματίας ο Richard Arndt (2005) προσφέρει μία εκτενή ιστορία της πολιτιστικής διπλωματίας από την αρχαιότητα μέχρι τον Πρώτο Παγκόσμιο Πόλεμο (1^ο κεφάλαιο). Μετά αναλύει την σημασία που πήρε με τους παγκόσμιους πολέμους και τον Ψυχρό Πόλεμο, ενώ μετά από αυτόν υποχώρησε σημαντικά από την πλευρά των ΗΠΑ (κεφάλαιο 24). Μέσα από την ιστορία αυτή ανιχνεύουμε τα πεδία πολιτισμού που χρησιμοποιήθηκαν και χρησιμοποιούνται από την πολιτιστική διπλωματία.

Ένα παλιό πεδίο πολιτιστικής διπλωματίας είναι η αρχαιολογία. Μεγάλες χώρες χρηματοδοτούν ανασκαφές αρχαιολογικών χώρων, μελετούν οικισμούς, κτίρια και κατασκευές αρχαίων πολιτισμών, καταγράφουν και συντηρούν τα ευρήματα. Με τον τρόπο αυτό συμβάλλουν στην διάσωση και προστασία των ευρημάτων, κινητών ή ακίνητων. Στις εργασίες αυτές κατά κανόνα μετέχουν και ντόπιοι επιστήμονες με τους οποίους επίσης αναπτύσσονται πολιτιστικές σχέσεις, υποτροφίες κλπ. Επειδή μάλιστα, οι ουσιαστικές αρχαιολογικές εργασίες διαρκούν πολύ χρόνια, η καλλιέργεια των πολιτιστικών σχέσεων είναι μακροχρόνια και δημιουργεί μία αίσθηση φιλίας στο επιστημονικό προσωπικό και τον τοπικό πληθυσμό στην χώρα υποδοχής. Κατά κανόνα οι χώρες υποδοχής αποτελούν κοίτες σημαντικών αρχαίων πολιτισμών αλλά στερούνται τους πόρους για την ανακάλυψη και ανάπτυξη των μνημείων τους (Αίγυπτος, Ελλάδα, Λατινική Αμερική). (Luke & Kersel, 2013, Εισαγωγή).

Συγγενής με την αρχαιολογία είναι η ανταλλαγή αρχαιολογικών εκθεμάτων μεταξύ μουσείων διαφόρων χωρών δίνοντας την ευκαιρία σε άλλους λαούς να γνωρίσουν από κοντά την αρχαία κληρονομιά άλλων λαών. Οι ανταλλαγές αυτές παίρνουν την μορφή πολύμηνων θεματικών εκθέσεων στα ξένα μουσεία (Bound Kirstenetal, 2007).

Με την παραπάνω λογική ανταλλαγές εκθεμάτων μεταξύ μουσείων σε διεθνές επίπεδο επεκτείνονται και σε κάθε μορφής νεότερων κινητών έργων τέχνης (ζωγραφικής, γλυπτικής κλπ.) (όπως πάνω).

Μια άλλη μορφή πολιτιστικών ανταλλαγών αφορούν θεάματα κάθε είδους με κρατική ενίσχυση. Διεθνούς φήμης μπαλέτα (όπως τα Μπολσόϊ), θεατρικοί θίασοι, μουσικά σύνολα και καλλιτέχνες, ακροβάτες κλπ. ταξιδεύουν σε διάφορες χώρες προβάλλοντας την πολιτιστική παραγωγή των χωρών τους. Στο ίδιο πνεύμα οι ανταλλαγές μπορεί να αφορούν προβολή ταινιών, ντοκιμαντέρ, κλπ.(όπως πάνω).

Η εκπαίδευση με πιο αυστηρή διατύπωση της έννοιάς της, αποτελεί από χρόνια σημαντική διάσταση της Πολιτιστικής Διπλωματίας. Δύο βασικά πεδία δράσεων εμφανίζονται μέσα στα πλαίσια αυτής της 'Εκπαιδευτικής' Πολιτιστικής Διπλωματίας. Το πρώτο είναι οι υποτροφίες και κάθε είδους διευκολύνσεις για (τριτοβάθμια κυρίως) εκπαίδευση στην χώρα που ασκεί την πολιτική.

Ίσως το πλέον γνωστό τέτοιο πρόγραμμα είναι το Αμερικανικό πρόγραμμα ακαδημαϊκών υποτροφιών που δρομολόγησε ο Γερουσιαστής William Fulbright και πήρε το όνομά του (Feigenbaum Harvey, 2002). Το πρόγραμμα προσφέρει υποτροφίες σε ξένους εκπαιδευτικούς και ακαδημαϊκούς να παρακολουθήσουν ανώτερες σπουδές στις ΗΠΑ. Επίσης προσφέρει υποτροφίες και σε Αμερικανούς Ακαδημαϊκούς να συμμετάσχουν σε εκπαιδευτικά προγράμματα στο εξωτερικό (Finn Helena, 2003).

Το δεύτερο πεδίο Εκπαιδευτικής Πολιτιστικής Διπλωματίας (στο οποίο και η εργασία αυτή εστιάζει) είναι η δράση φορέων που διδάσκουν την γλώσσα της χώρας μέσα από εκπαιδευτικά κέντρα που λειτουργούν σε διάφορες χώρες στο εξωτερικό. Η διεθνής εμπειρία αυτών των κέντρων και της δράσης τους εξετάζεται στο επόμενο κεφάλαιο.

Η προσοχή δίνεται σε χώρες οι οποίες είναι μητέρες γλωσσών και έχουν ιδρύσει οργανισμούς με αποστολή την δημιουργία και λειτουργία κέντρων με έδρα σε διάφορες χώρες στον κόσμο, τα οποία προωθούν και διδάσκουν την εθνική γλώσσα των χωρών τους. Η εστίαση στις χώρες αυτές αφήνει έξω άλλες χώρες 'μητέρες γλωσσών' οι οποίες έχουν φορείς πολιτιστικής διπλωματίας με κέντρα στο εξωτερικό.

Όμως τα κέντρα αυτά βρίσκονται σε λίγες χώρες, ασχολούνται με άλλες δράσεις πολιτιστικής διπλωματίας, και τα μαθήματα της γλώσσας, αν υπάρχουν, είναι περιορισμένα γιατί οι γλώσσες δεν είναι ευρύτερα διαδομένες. Τέτοια παραδείγματα είναι αυτά της Σουηδίας (Svenska institutet <https://si.se/en/>), η Φινλανδία (Suomen Kulttuuri- ja Tiedeinstituutit, <https://instituutit.fi/>), η Τσεχία (Česká Centra, <http://www.czechcentres.cz/>), η Ουγγαρία (Balassi Intézet <http://www.balassiintezet.hu/hu/>) κ.ά.

Επίσης, καθώς παρουσιάζονται μόνο χώρες, μητέρες γλωσσών, δεν εμφανίζονται σημαντικότερες χώρες όπως π.χ. οι ΗΠΑ ή η Βραζιλία.

Η Διεθνής Εμπειρία των Οργανισμών Διάδοσης των Εθνικών Γλωσσών

Στο κεφάλαιο αυτό θα αναφερθούμε σε μερικές παραδειγματικές χώρες που ασκούν πολιτιστική διπλωματία με φορείς που προωθούν την εθνική τους γλώσσα.

Επιλέγονται χώρες-πατρίδες γλωσσών χωρίς αυτό να σημαίνει, ότι οι ίδιες γλώσσες δεν προωθούνται από φορείς πολιτιστικής διπλωματίας άλλων χωρών με την ίδια γλώσσα (π.χ. τα Αγγλικά από τις ΗΠΑ). Καθώς ο κόσμος μοιράζεται σε γεωπολιτικές περιοχές που επηρεάζονται από κυρίαρχα πολιτιστικά και πολιτισμικά χαρακτηριστικά, υπάρχουν ισχυρά κράτη τα οποία για ιστορικούς και οικονομικούς κυρίως λόγους απολαμβάνουν προνομιακά γλωσσικά δικαιώματα.

Ιστορικά, δύο είναι τα μεγάλα πολιτισμικά ρεύματα που διαμορφώθηκαν: το γαλλικό και το αγγλοσαξονικό. Το γαλλικό στηρίχθηκε στο κράτος για να ενισχύσει την εξωτερική επιρροή της Γαλλίας ως χώρας και από την άλλη οι αγγλοσαξονικές χώρες που χρησιμοποίησαν κυρίως το εμπόριο για να επιβάλλουν τον τρόπο σκέψης και τη γλώσσα τους (Boniface, 2001).

Επιλέγονται χώρες που υπήρξαν αποικιακές αυτοκρατορίες και οι γλώσσες τους ομιλούνται μέχρι σήμερα σε πολλές χώρες (Γαλλία, Ηνωμένο Βασίλειο, Ισπανία), χώρες που δεν υπήρξαν αξιόλογες αποικιακές δυνάμεις αλλά εξαιρετικά σημαντικές διαχρονικά (Γερμανία, Ιταλία) και η Πορτογαλία (ως μέτρια αποικιακή δύναμη και μικρή σήμερα χώρα, συγκρίσιμη με την Ελλάδα) και η Τουρκία η οποία παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον από πλευράς γεωπολιτικής επίδρασης της πολιτιστικής διπλωματίας μέσα από τον οργανισμό διάδοσης της εθνικής της γλώσσας. Ωστόσο, ιδιαίτερα τα τελευταία είκοσι χρόνια αναπτύσσονται και άλλα πολιτισμικά πρότυπα από την Ασία και τον ισλαμικό κόσμο. Τα πρότυπα αυτά ξεκίνησαν ως εναλλακτικές της αποικιακής επέκτασης αλλά σταδιακά αναδεικνύουν ξεχωριστές πολιτισμικές και θρησκευτικές αξίες πέρα από τις οικουμενικές αξίες της Δύσης (Baylis & Smith, 2007) .

2.1.1 Γαλλία

Η Γαλλία υπήρξε μία μεγάλη αποικιακή δύναμη. Πέρα από τις αποικίες της η γλώσσα υπήρξε διεθνής και ευρύτατα χρησιμοποιούμενη στη διπλωματία και από ανώτερα στρώματα σε πολλές χώρες (*lingua franca*). Για αυτό το λόγο άλλωστε ακόμα και ο όρος «*lingua franca*» χρησιμοποιήθηκε για την «κοινή γλώσσα συνεννόησης» στις διεθνείς σχέσεις και το εμπόριο. Η Γαλλία συνδέεται με μία από τις σημαντικότερες πολιτιστικές κληρονομίες στον κόσμο. Προκειμένου να εξασφαλίσει τη διάδοση των ιδεών της Γαλλικής Επανάστασης, αλλά και της γλώσσας και του πολιτισμού παγκοσμίως το γαλλικό κράτος δημιούργησε ένα πολύπλοκο θεσμικό σύστημα. Η πολιτική που εφαρμόζεται χαράσσεται από τους υπουργούς των Εξωτερικών και της γαλλοφωνίας μέσα από μία Γενική Διεύθυνση του εν λόγω υπουργείου αρμόδια για τις πολιτισμικές, επιστημονικές και τεχνικές σχέσεις. Η διεύθυνση αυτή συντονίζει και στηρίζεται λειτουργικά από αρκετούς οργανισμούς: την υπηρεσία για τη γαλλική εκπαίδευση στο εξωτερικό, τη διεθνή γαλλική ραδιοφωνία, την παγκόσμια τράπεζα εικόνων της γαλλικής τηλεόρασης, γαλλικά πολιτισμικά κέντρα, τη γαλλική ένωση καλλιτεχνικής δράσης και άλλα. Το Υπουργείο Συνεργασίας διατηρεί στενές σχέσεις με τις χώρες του πεδίου δράσης, δηλαδή με τις πρώην αποικίες. Μάλιστα, για να τους επιβραβεύσει για την υποστήριξη τους στον ΟΗΕ εξασφαλίζει ιδιαίτερα σημαντική πολιτισμική, οικονομική, δημοσιονομική και στρατιωτική βοήθεια (Boniface, 2001). Στο πλαίσιο της γαλλοφωνίας επιτυγχάνεται ο συντονισμός της κοινής δράσης με την υπηρεσία Πολιτιστικής και Τεχνικής Συνεργασίας, τη Διεθνή Κοινοβουλευτική Συνέλευση για τη γαλλική γλώσσα και τον τηλεοπτικό σταθμό TV5.

Στον ακαδημαϊκό τομέα, τα Πανεπιστήμια της αποτελούν μέχρι σήμερα πόλο έλξης για προπτυχιακές και μεταπτυχιακές σπουδές πολλών νέων και σημαντικών επιστημόνων (Walter H., 1994, σελ. 307-382, Ostler N., 2015, σελ. 489-510). Η Γαλλία ήταν και η ιδρύτρια του πρώτου φορέα πολιτιστικής-εκπαιδευτικής διπλωματίας, που λειτουργεί μέχρι σήμερα, της Alliance Française, που εξετάζεται παρακάτω.

Το ενδιαφέρον για την εκμάθηση της Γαλλικής γλώσσας σε διεθνές επίπεδο είναι πάντα πολύ έντονο και η ύπαρξη ενός φορέα πολιτιστικής-εκπαιδευτικής διπλωματίας

μοιάζει λογική και συμφέρουσα για το Γαλλικό κράτος από πολλές πλευρές.

Το ιστορικό Γαλλικό ίδρυμα για την διάδοση της Γαλλικής Γλώσσας και του Γαλλικού πολιτισμού είναι το ίδρυμα (‘*Foundation*’) Alliance Française. Από την μπροσούρα που αναρτάται στο επίσημο ιστότοπο του Κέντρου στο Παρίσι (<https://www.alliancefr.org/en/who-are-we/alliance-francaise-paris-ile-de-france>) μαθαίνουμε ότι ιδρύθηκε στο Παρίσι το 1883 ως Alliance Française de Paris από προσωπικότητες και από το 1886 αναγνωρίστηκε ως δημόσιο ίδρυμα. Το 2007 το ίδρυμα ανασυγκροτείται σε δύο οντότητες. Από την μια δημιουργείται το «Foundation Alliance Française», για την διαχείριση του τεράστιου διεθνούς δικτύου κέντρων και από την άλλη η «Alliance Française - ParisIle-de-France» για την διοίκηση του Κέντρου στο Παρίσι που είναι από μόνος του ένας πολύ μεγάλος οργανισμός.

Το κέντρο στο Παρίσι έχει σήμερα 12.000 σπουδαστές με μέση ηλικία τα 29 έτη προερχόμενους από 160 χώρες. Εργάζονται σε αυτό 2.100 καθηγητές, έχει εγκαταστάσεις 11,000 μ² με 60 αίθουσες διδασκαλίας. Από το 2013 προσφέρει προγράμματα και από απόσταση (<https://www.fondation-alliancefr.org/>)

Σε διεθνές επίπεδο ‘Foundation Alliance Française, λειτουργεί 835 κέντρα σε 133 χώρες, όπως εμφανίζονται συγκεντρωτικά στον παρακάτω πίνακα.

Κέντρα της Alliance Française στον Κόσμο		
Περιοχή	Χώρες	Κέντρα
Ευρώπη	32	270
Βόρεια Αμερική	2	116
Νότια Αμερική	32	213
Ασία και Ωκεανία	32	121
Αφρική	35	115
Σύνολο	133	835
Πηγή: Επίσημος ιστότοπος του Ινστιτούτου https://www.fondation-alliancefr.org/ . Ο πίνακας συντάχθηκε και τα αθροίσματα υπολογίστηκαν από την γράφουσα.		

Η Alliance Française δεν διδάσκει μόνο την Γαλλική γλώσσα αλλά επίσης εκπαιδεύει καθηγητές Γαλλικής από όλο τον κόσμο (<https://www.fondation-alliancefr.org/>).

Προφανώς με τον τρόπο αυτό συμβάλλει σε μία πιο ομογενοποιημένη διάδοση της γλώσσας σε όλη την υφήλιο.

Στον ιστότοπο του Κέντρου στο Παρίσι (<https://www.alliancefr.org/en/who-are-we/alliance-francaise-paris-ile-de-france>) δηλώνεται ότι η Alliance Française είναι ένας μη κερδοσκοπικός οργανισμός χωρίς πολιτικές ή θρησκευτικές δεσμεύσεις. Αποστολή του Ιδρύματος αναφέρεται ότι είναι η προώθηση και διάδοση της Γαλλικής γλώσσας και τις ‘γαλλόφωνες κουλτούρες σε όλο τον κόσμο. Δηλώνει επίσης ότι σέβεται τις διαφορετικές κουλτούρες και επιδιώκει την αλληλεγγύη και τις ανταλλαγές,

Πέρα από την Alliance Française η Γαλλία μέσα από το Υπουργείο Εξωτερικών της από το 1907 ίδρυσε και λειτουργεί τον θεσμό του Γαλλικού Ινστιτούτου. Ενώ η Alliance Française εστίαζε στην διάδοση της γλώσσας το Γαλλικό Ινστιτούτο ιδρύθηκε ως επίσημο όργανο Γαλλικής Πολιτιστικής διπλωματίας. Η διάδοση της γλώσσας είναι και δική του δραστηριότητα, όμως το Γαλλικό Ινστιτούτο περισσότερο εστιάζει σε δράσεις προώθησης του Γαλλικού (αλλά και άλλου γαλλόφωνου) πολιτιστικού έργου. (<http://www.institutfrancais.com/en/> και <http://www.ifa.gr/el/>)

Στην επίσημη ιστοσελίδα του Γαλλικού Ινστιτούτου της Αθήνας η δράση του φαίνεται να εκτείνεται σε τέσσερις τομείς: α) ‘την προώθηση της πολιτιστικής, πνευματικής και οπτικοακουστικής συνεργασίας μεταξύ επαγγελματιών’, β) ‘την ανάδειξη της σύγχρονης γαλλικής και γαλλόφωνης καλλιτεχνικής δημιουργίας’, γ) ‘την παρουσίαση (...) της Γαλλικής ανώτατης εκπαίδευσης’ και δ) ‘την εκμάθηση της γαλλικής γλώσσας μέσα από ένα πλήρες εκπαιδευτικό πρόγραμμα’ (<http://www.ifa.gr/el/>)

Από την επίσημη ιστοσελίδα του Γαλλικού Ινστιτούτου (<http://www.institutfrancais.com/en/>) μαθαίνουμε ότι το Γαλλικό Υπουργείο Εξωτερικών λειτουργεί 143 γαλλικά ινστιτούτα και πολιτιστικά κέντρα σε όλο τον κόσμο. Δηλώνεται επίσης ότι συνεργάζεται στενά με την Alliance Française δημιουργώντας έτσι παρουσία σε 161 χώρες συνολικά.

2.1.2 Ηνωμένο Βασίλειο

Η Αγγλία υπήρξε ακόμη μεγαλύτερη αποικιακή δύναμη από την Γαλλία. Με τους μεγάλους πληθυσμούς των Αγγλικών πρώην αποικιών και κυρίως με την ανάδειξη των ΗΠΑ σε υπερδύναμη στον 20^ο αιώνα, η αγγλική γλώσσα κατέστη η κυρίαρχη διεθνής γλώσσα της εποχής μας (Walter H., 1994, σελ. 500-578, Ostler N., 2015, σελ. 618-640).

Το 1929 ήταν το έτος που μία αναφορά του Sir Reginald ('Rex') Leeper προς το βρετανικό Υπουργείο Εξωτερικών τόνιζε την «εμπορική σημασία της πολιτιστικής επιρροής» (Donaldson, 1984). Έκτοτε άρχισαν να συνάπτονται από βρετανικής πλευράς συνεργασίες πολιτιστικού χαρακτήρα σε όλο τον κόσμο και δημιουργήθηκε η ανάγκη σύστασης μιας επιτροπής που θα έχει τον συντονισμό αυτών των σχέσεων. Η απόφαση ήταν να δημιουργηθεί ένα σώμα το οποίο θα ασκούσε στην ουσία προπαγάνδα παγκοσμίως για λογαριασμό της βρετανικής κυβέρνησης, αντενεργώντας στην απειλή του ναζισμού και του φασισμού και ανατρέποντας την προπαγάνδα που υπήρχε κατά της Βρετανίας τότε και επηρέαζε τα συμφέροντα και το κύρος της. Το Βρετανικό συμβούλιο λειτουργώντας υπό την αιγίδα του Υπουργείου Εξωτερικών, προσέφερε τελικώς μία νέα εναλλακτική προσέγγιση στην παραδοσιακή διαχείριση των ξένων υποθέσεων, εκείνη της πολιτιστικής διπλωματίας. Μάλιστα τότε δημιουργήθηκε η πεποίθηση ότι η πολιτιστική διπλωματία δεν θα λειτουργούσε μόνο ως εργαλείο ενίσχυσης της βρετανικής επιρροής και του κύρους της χώρας στο εξωτερικό, αλλά θα δρούσε καταλυτικά στην εξάπλωση των ιδεών της παγκόσμιας ειρήνης (Taylor, 1978).

Το 1940, το Συμβούλιο μετονομάστηκε συνοπτικά σε « Βρετανικό Συμβούλιο» και τυπικά αυτονομήθηκε. Η νομική μορφή του Βρετανικού συμβουλίου βασιζόταν στο Βασιλικό Βούλευμα του 1940 το οποίο υπεγράφη από τον Βασιλιά Γεώργιο τον 5ο , βάσει του οποίου είχε συγκεκριμένες υποχρεώσεις. Συγκεκριμένα το κείμενο ανέφερε το εξής: «Για να κάνουμε τη ζωή και τη σκέψη των Βρετανών ευρέως γνωστή στον κόσμο και να προωθήσουμε μία αμοιβαία ανταλλαγή γνώσης και ιδεών με άλλους λαούς. Να ενθαρρύνει τη μελέτη και τη χρήση της Αγγλικής γλώσσας τόσο στις ξένες χώρες όσο και στις αποικίες. Να βοηθήσει τα σχολεία που βρίσκονται μακριά να οργανωθούν για αυτό τον σκοπό. Να κινητοποιήσει μαθητές από άλλες χώρες να παρακολουθήσουν εκπαιδευτικά προγράμματα ή κάποια επαγγελματική (βιομηχανική) κατάρτιση στο Ηνωμένο Βασίλειο. Να φέρει άλλους λαούς πιο κοντά

στα βρετανικά ιδεώδη και την πρακτική σε επίπεδο εκπαίδευσης, βιομηχανίας και Κυβέρνησης. Να κάνει διαθέσιμα σε αυτούς τα οφέλη της βρετανικής συνεισφοράς στην Επιστήμη και την Τεχνολογία. Και να δημιουργήσει ευκαιρίες να εκτιμήσουν τη σύγχρονη βρετανική λογοτεχνία, τις εικαστικές τέχνες, το δράμα (υποκριτική τέχνη) και τη μουσική. Να συνεργαστούν με τις αυτό-κυρίαρχες επικράτειες στην ενδυνάμωση των κοινών πολιτιστικών παραδόσεων» (Taylor, 1978).

Αυτό σήμαινε ότι το Βρετανικό Συμβούλιο ήταν ένας ανεξάρτητος εκτελεστικός φορέας παρόλο που έπρεπε να παίρνει έγκριση από την κυβέρνηση για ορισμένα θέματα. Ωστόσο, θεωρείται δεδομένη η διαχρονικά στενή σχέση του με την Βρετανική κυβέρνηση ώστε να εξελίσσεται η αποστολή του, η οποία παραμένει «η προώθηση στο εξωτερικό μιας ευρύτερης εκτίμησης του βρετανικού πολιτισμού και της βρετανικής κουλτούρας με την υποστήριξη πολιτιστικών, εκπαιδευτικών και άλλων εργαλείων ανάμεσα στο Ηνωμένο Βασίλειο και οποιαδήποτε άλλη χώρα» (Fisher, 2005). Για τον λόγο αυτό για παράδειγμα, δεν είναι δυνατόν το βρετανικό συμβούλιο να ξεκινήσει νέες επιχειρήσεις -συνεργασίες σε κάποια χώρα προτού να έχει την επίσημη έγκριση από το Υπουργείο Εξωτερικών (Foreign and Commonwealth Office).

Αυτό έρχεται σε συνάρτηση και με την χρηματοδότηση που λαμβάνει από το Υπουργείο Εξωτερικών, κάτι λιγότερο από το 25%, ενώ την ίδια στιγμή το 75% καλύπτεται από τα έσοδα που έχει από τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας, τις εξετάσεις που διεξάγει ανά τον κόσμο, από τις νέες συνεργασίες και τα συμβόλαια που συνάπτει.

Πρακτικά δηλαδή, δεν θα μπορούσε να λειτουργήσει ανεξάρτητα αν δεν είχε και άλλες πηγές εσόδων πέραν της κρατικής χρηματοδότησης, παρόλο που εξαρχής υπήρξε στήριξη και από ιδιώτες. Θα πρέπει βεβαίως να αναφερθεί, ότι στην ανάδειξη του Βρετανικού Συμβουλίου ως κύριου προβολέα της βρετανικού πολιτισμού και κουλτούρας, σημαντική υπήρξε κατά την σύστασή του, η συμβολή όχι μόνο ιδιωτών, αλλά και δύο άλλων οργανώσεων: του Οργανισμού Τουρισμού (Travel Association) και του All People's Association (APA). Αυτοί οι δύο οργανισμοί προωθούσαν την Μ. Βρετανία σαν τουριστικό προορισμό, προωθούσαν τις βρετανικές εξαγωγές και επιδείκνυαν την σημασία της ανάπτυξης πολιτιστικών σχέσεων.

Σήμερα το Βρετανικό Συμβούλιο είναι ένας διεθνής οργανισμός, ο οποίος υπάγεται φυσικά στο βρετανικό δημόσιο, δραστηριοποιείται σε έξι ηπείρους και σε περισσότερες από 100 χώρες στους τομείς της διδασκαλίας και μετάδοσης της αγγλικής γλώσσας, της εκπαίδευσης, των τεχνών, του πολιτισμού και της κοινωνίας πολιτών, προσφέροντας δυνατότητες για διεθνή δικτύωση, και προωθώντας διαχρονικά τις πολιτισμικές σχέσεις και τις εκπαιδευτικές ευκαιρίες. Είναι ο κυριότερος φορέας πολιτιστικών σχέσεων της Βρετανίας και έχει έναν έντονο κοινωνικό ρόλο, καθώς μεταξύ άλλων πρεσβεύει μέσα από ποικίλες δράσεις και πρωτοβουλίες του τις ίσες ευκαιρίες και το σεβασμό της διαφορετικότητας. Το προσωπικό του αγγίζει τα 7.000 άτομα συμπεριλαμβανομένων 2.000 καθηγητών.

[\(https://www.britishcouncil.gr/\)](https://www.britishcouncil.gr/)

Οι χώρες στις οποίες δραστηριοποιείται το Βρετανικό Συμβούλιο στον ευρύτερο ευρωπαϊκό χώρο είναι η Αυστρία, το Βέλγιο, η Βουλγαρία, η Κροατία, η Κύπρος, η Τσεχία, η Εσθονία, η Γαλλία, η Γερμανία, η Ελλάδα, η Ουγγαρία, η Ιρλανδία, η Ιταλία, η Ολλανδία, η Μάλτα, η Λετονία, η Ισπανία, η Πολωνία, η Πορτογαλία, η Ρουμανία, η Σλοβακία, η Σλοβενία, η Λιθουανία, η Λετονία καθώς και η Αλβανία, η Αρμενία, η Ελβετία, το Αζερμπαϊτζάν, το Ισραήλ, η Γεωργία, η Νορβηγία, η Σερβία, το Μοντενέγκρο, η Τουρκία, η Βοσνία Ερζεγοβίνη, το Κόσοβο, η Βόρεια Μακεδονία, το Καζακστάν, η Ουκρανία και το Ουζμπεκιστάν.

Στην Αμερική γραφεία του υπάρχουν φυσικά στις Ηνωμένες Πολιτείες και στον Καναδά, αλλά και στην Λατινική Αμερική: Αργεντινή, Βραζιλία, Κούβα, Χιλή, Μεξικό, Περού, Τζαμάικα, Ουρουγουάη, Βενεζουέλα, Κολομβία και Κόστα Ρίκα.

Στην Αφρική δραστηριοποιείται στην Κένυα, στο Μαλάουι, στον Μαυρίκιο, τη Μοζαμβίκη, τη Ναμίμπια, τη Νιγηρία, τη Σενεγάλη, τη Σιέρα Λεόνε, τη Νότια Αφρική, το Σουδάν, την Τανζανία, τη Ζάμπια, τη Ζιμπάμπουε, τη Ρουάντα και την Ουγκάντα.

Τέλος, όσον αφορά στον υπόλοιπο κόσμο, το Βρετανικό Συμβούλιο έχει παρουσία στο Αφγανιστάν, το Μπαγκλαντές, το Νεπάλ, την Αυστραλία, την Κίνα, την Ινδία, το Χονγκ Κονγκ, την Ιαπωνία, την Κορέα, τη Μαλαισία, το Νεπάλ, το Πακιστάν, τις Φιλιππίνες, τη Σιγκαπούρη, τη Σρι Λάνκα, την Ταιβάν, την Ταϊλάνδη, το Βιετνάμ, την Ινδονησία, και τη Νέα Ζηλανδία.

[\(https://www.britishcouncil.org/\)](https://www.britishcouncil.org/)

2.1.3 Ισπανία

Η Ισπανία μαζί με την Πορτογαλία ήταν από τις πρώτες αποικιακές δυνάμεις. Παρόλο που οι σημαντικότερες αποικίες της ανεξαρτητοποιήθηκαν νωρίς μέσα από τις συγκρούσεις με Γαλλία και Αγγλία, η Ισπανική γλώσσα παρέμεινε πολύ σημαντική χάρη στην κυριάρχησή της στην Λατινική Αμερική με τον μεγάλο και συγκριτικά γρήγορα αυξανόμενο πληθυσμό της. Η Ισπανία επίσης διαθέτει μία σημαντικότερη πολιτιστική κληρονομιά στις τέχνες και τα γράμματα. Η Ισπανική/λατινοαμερικανική μουσική είναι από τις πλέον αγαπημένες στον κόσμο (Walter, 1994, σελ. 223-277, Ostler, 2015, σελ. 401-456).

Φορέας της Ισπανικής πολιτιστικής διπλωματίας είναι το Ινστιτούτο (*Instituto*) Cervantes από το όνομα του μεγάλου Ισπανού συγγραφέα (<https://www.cervantes.es>).

Από τους επίσημους ιστότοπους του κεντρικού Ινστιτούτου και αυτού της Αθήνας (<https://www.cervantes.es> και <https://atenas.cervantes.es/gr/>) μαθαίνουμε ότι αποστολή του Ινστιτούτου είναι η διάδοση της Ισπανικής γλώσσας μέσα από την οργάνωση προγραμμάτων εκμάθησης, την διεξαγωγή εξετάσεων και την χορήγηση των επίσημων τίτλων γλωσσομάθειας του Ισπανικού Υπουργείου Παιδείας.

Παράλληλα εκπαιδευεί και καθηγητές της Ισπανικής γλώσσας. Από πολιτιστικής πλευράς υποστηρίζει την διάδοση της Ισπανικής κουλτούρας (*Hispanismo*) με την στήριξη πολλών σχετικών δράσεων.

Οργανώνει και διεξάγει τις εξετάσεις για τα Διπλώματα Ισπανικής ως Ξένης Γλώσσας (DELE), και εκδίδει πιστοποιητικά και επίσημους τίτλους συμμετοχής στα μαθήματά του.

Το Instituto Cervantes ιδρύθηκε σχετικά πρόσφατα (1991) και έχει δράση σε 42 χώρες οι οποίες είναι: Αυστρία, Βέλγιο, Βουλγαρία, Κύπρος, Τσεχία, Γερμανία, Γαλλία, Ελλάδα, Ουγγαρία, Ιταλία, Ιρλανδία, Ολλανδία, Πολωνία, Πορτογαλία, Ρουμανία, Ρωσία, Σερβία, Σουηδία, Τουρκία, Ηνωμένο Βασίλειο, Κροατία, Σλοβακία, Σλοβενία, Αλγερία, Αίγυπτο, Μαρόκο, Μοζαμβίκη, Τυνησία, Βραζιλία, ΗΠΑ, Αυστραλία, Κίνα, Ινδία, Ισραήλ, Ιαπωνία, Ιορδανία, Λίβανο, Ινδονησία, Μαλαισία, Βιετνάμ.

Σε πιο μικρές χώρες όπως η Κροατία, η Σλοβακία, η Σλοβενία, το Βιετνάμ, η Ινδονησία και η Μαλαισία λειτουργούν μικρότερα συνεργαζόμενα κέντρα, ενώ στις μεγάλες χώρες της ΕΕ και τις ΗΠΑ –όπως είναι αναμενόμενο- λειτουργούν πολλαπλά κέντρα.

Σχολιάζοντας την περίπτωση της Ισπανίας, βλέπουμε ότι αν και υπήρξε μεγάλη αποικιακή δύναμη δεν προχώρησε σε μία οργανωμένη πολιτιστική διπλωματία παρά μόνο πρόσφατα. Παρατηρούμε ακόμη, ότι το Ινστιτούτο επικεντρώνοντας το έργο του στην διδασκαλία της Ισπανικής γλώσσας δεν θεώρησε σκόπιμο να ιδρύσει κέντρα στις ισπανόφωνες χώρες της Λατινικής Αμερικής.

2.1.4 Γερμανία

Η Γερμανία είναι από τα νεώτερα έθνη-κράτη στην Ευρώπη και δεν υπήρξε ποτέ αξιόλογη αποικιακή δύναμη. Τις λίγες αποικίες της τις έχασε μετά τον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο από την Αγγλία και την Γαλλία. Υπήρξε όμως σε όλη την ιστορία της μέχρι σήμερα μία από τις σημαντικότερες χώρες και εμπορικές δυνάμεις του κόσμου. Δεν υπάρχει χώρα που να μην εμπορεύεται προϊόντα υψηλής τεχνολογίας με την Γερμανία. Είναι πάντα πρωτοπόρος στην τεχνολογική έρευνα. Οι Γερμανοί είναι από τους σημαντικότερους ταξιδευτές λαούς. Η ευρύτητα των διεθνών εμπορικών σχέσεων και μόνο αρκεί για ένα έντονο διεθνές ενδιαφέρον για την Γερμανική γλώσσα, που επίσης ομιλείται σε Αυστρία, Ελβετία και άλλες περιοχές της Ευρώπης (Walter , 1994, σελ. 430-456, Ostler, 2015, σελ. 542-545).

Βασικός φορέας προώθησης της Γερμανικής γλώσσας είναι το Ινστιτούτο Goethe. Ιδρύθηκε το 1951 και η πρώτη δράση του ήταν η διδασκαλία της Γερμανικής γλώσσας σε αλλοδαπούς στην ίδια την χώρα. Πρώτο έτος διδακτικών προγραμμάτων ήταν το 1953 (Goethe Institut <https://www.goethe.de/en>).

Από το 1959 ενσωματώνει κάθε Γερμανικό πολιτιστικό κέντρο στο εξωτερικό με πρωτοβουλία του Γερμανικού Υπουργείου Εξωτερικών. Κατά το ίδιο το Ινστιτούτο η εξέλιξη αυτή σηματοδοτεί την εντατικοποίηση της Γερμανικής πολιτιστικής διπλωματίας (Goethe Institut <https://www.goethe.de/en>).

Μετά τον Μάιο του 1968 και με την κυβέρνηση του Willy Brandt το Ινστιτούτο εντάσσει τις πολιτιστικές δράσεις και τον πολιτικοκοινωνικό διάλογο πολύ περισσότερο μέσα στις δραστηριότητες και τα προγράμματά του (Goethe Institut <https://www.goethe.de/en>).

Το Ινστιτούτο Goethe δραστηριοποιείται στην διδασκαλία της Γερμανικής γλώσσας, θέτει προδιαγραφές και εξετάσεις για τίτλους γλωσσομάθειας Γερμανικών ως ξένης γλώσσας, εκπαιδεύει καθηγητές, δημιουργεί εκπαιδευτικό υλικό, λειτουργεί βιβλιοθήκες και διεξάγει εκπαιδευτικές έρευνες. Το ινστιτούτο προβάλλει επίσης έντονα τις δράσεις του για πολιτιστική συνεργασία και ότι όλες οι πολιτιστικές δράσεις του δεν προβάλλουν απλά την Γερμανία αλλά ενθαρρύνουν τον διάλογο με άλλους πολιτισμούς (Goethe Institut <https://www.goethe.de/en>).

Παρατηρούμε μέσα από τα στοιχεία που υπάρχουν αναλυτικά στον ιστότοπο του Ινστιτούτου (<https://www.goethe.de/en>) ότι η Γερμανία διατηρεί ινστιτούτα σε πάρα πολλές χώρες. Σε όλες τις σημαντικές βιομηχανικές χώρες όπως ενδεικτικά: ΗΠΑ, Κίνα, Γαλλία, Ιταλία, Ιαπωνία κλπ και μάλιστα με σημαντικό αριθμό κέντρων (ενδεικτικά 7 κέντρα στη Γαλλία, 7 στην Ιταλία, 6 στις Ηνωμένες Πολιτείες, 6 στην Ινδία, 5 στη Βραζιλία, 4 στην Ιαπωνία), αλλά ταυτόχρονα και σε πολλές φτωχότερες χώρες (σε Ασία, Αφρική και Λατινική Αμερική) πολύ περισσότερες από αυτές που υπήρξαν Γερμανικές αποικίες πριν τον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο.

2.1.5 Ιταλία

Η Ιταλία, όπως και η Γερμανία, είναι από τα νεώτερα έθνη-κράτη στην Ευρώπη. Και αυτή δεν υπήρξε ποτέ αξιόλογη αποικιακή δύναμη. Είναι όμως από τις χώρες με τις αρχαιότερες πολιτιστικές κληρονομίες, κυρίως της Αρχαίας Ρώμης και της Αναγέννησης. Είναι Έδρα της Κεφαλής της Ρωμαιοκαθολικής Εκκλησίας. Η Ιταλική κουζίνα είναι ίσως η πιο διαδεδομένη στον κόσμο. Η Ιταλική μουσική πολύ γνωστή. Η διεθνής ακτινοβολία της γλώσσας είναι σημαντική (Walter, 1994, σελ. 170-222, Ostler, 2015, σελ. 645-650).

Το όργανο της Ιταλικής πολιτιστικής διπλωματίας είναι το Istituto Italiano di Cultura. Ανήκει στο Ιταλικό Υπουργείο Εξωτερικών. Όπως αναγράφεται στην ιστοσελίδα του Ινστιτούτου στην Αθήνα είναι το «Μορφωτικό Γραφείο της Ιταλικής Πρεσβείας στην

Ελλάδα». (https://iicatene.esteri.it/iic_atene/el/istituto/).

Από την ιστοσελίδα του Ιταλικού Υπουργείου Εξωτερικών μαθαίνουμε ότι υπάρχουν 83 κέντρα σε 61 χώρες σε όλο τον κόσμο. (https://www.esteri.it/mae/it/ministero/laretediplomatica/istituti_cultura/default.html).

2.1.6 Ιαπωνία

Ο φορέας της Ιαπωνικής Πολιτιστικής Διπλωματίας είναι το Japan Foundation. Το ίδρυμα ιδρύθηκε το 1972. (επίσημος ιστότοπος του Japan Foundation). Η χρονική στιγμή δεν είναι τυχαία. Η δεκαετία του '60 ήταν η περίοδος που η μεταπολεμική Ιαπωνία αναδείχθηκε σε «βιομηχανικό - εξαγωγικό θαύμα». Η διεθνής οικονομική σημασία επεκτείνεται σε όλο τον κόσμο και οι διεθνείς συναλλαγές της χώρας εκτινάσσονται μαζί με το διεθνές ενδιαφέρον για αυτήν.

Το 2003 το Japan Foundation ανασυγκροτήθηκε σαν ένας ειδικός ανεξάρτητος οργανισμός υπό την δικαιοδοσία του Ιαπωνικού Υπουργείου Εξωτερικών. Από την αρχή σκοπός του ιδρύματος τέθηκε η διεθνής διάδοση της Ιαπωνικής κουλτούρας και γλώσσας.

Πιο συγκεκριμένα το ίδρυμα δηλώνει τρία πεδία δράσης:

- (α) προώθηση των Ιαπωνικών τεχνών και πολιτιστικές ανταλλαγές
- (β) προώθηση της εκπαίδευσης στην Ιαπωνική γλώσσα στο εξωτερικό και
- (γ) προώθηση των Ιαπωνικών Σπουδών στο εξωτερικό και ανταλλαγές ακαδημαϊκών και διανοουμένων (όπως πάνω).

Το Japan Foundation στον ευρωπαϊκό χώρο δραστηριοποιείται μέσα από τα κέντρα του στη Γαλλία (Παρίσι), τη Γερμανία (Κολωνία), την Ουγγαρία (Βουδαπέστη), την Ιταλία (Ρώμη), τη Ρωσία (Μόσχα), την Ισπανία (Μαδρίτη) και το Ηνωμένο Βασίλειο.

Στην Αφρική διαθέτει κέντρο μόνο στην Αίγυπτο (Κάιρο).

Στην Αμερική διαθέτει περισσότερα όπως στις ΗΠΑ (Λος Άντζελες και Νέα Υόρκη), τον Καναδά (Τορόντο), αλλά και στο Μεξικό (Μέξικο Σίτυ) και τη Βραζιλία (Σάο Πάολο).

Περισσότερα κέντρα ωστόσο έχει δημιουργήσει στην Ασία και την Ωκεανία με παρουσία στην Αυστραλία (Σύδνεϋ), Καμπότζη (Πνομ Πεν), Κίνα (Πεκίνο), Ινδία (Νέο Δελχί), Ινδονησία (Τζακάρτα), Λάος (Βιετνάμ), Μαλαισία (Κουάλα Λουμπούρ), Μιανμάρ (Γιανγκόν), Φιλιππίνες (Μανίλα), Νότια Κορέα (Σεούλ), Ταϊλάνδη (Μπανγκόγκ) και Βιετνάμ (Ανόϊ). (<https://www.jpjf.go.jp/e/index.html>)

Διαπιστώνεται ότι τα κέντρα δεν είναι τόσο πολλά, όσο στις περιπτώσεις των προηγούμενων χωρών. Λογικές υποθέσεις που μάλλον εξηγούν το αριθμό και την κατανομή των κέντρων είναι οι εξής: Τα περισσότερα κέντρα βρίσκονται γύρω από την λεκάνη του Ειρηνικού, περιοχές με τις οποίες η Ιαπωνία έχει ιστορικούς δεσμούς. Πέρα από τον Ειρηνικό η Ιαπωνία δεν έχει ιστορικούς ή αποικιακούς δεσμούς και μάλλον γι' αυτό επιλέγονται «μεγάλες» πρωτεύουσες και πόλεις σημαντικών κρατών από οικονομική, πολιτιστική ή και πληθυσμιακή άποψη.

2.1.7 Κίνα

Η Κίνα ίδρυσε το δικό της φορέα πολιτιστικής διπλωματίας το 2004. Το όνομα που δόθηκε είναι Ινστιτούτο Κομφούκιος - Confucius Institute. Όπως αναφέρει ο πολύ αναλυτικός ιστότοπος του Ινστιτούτου (<http://english.hanban.org/>) η ίδρυση ενός ινστιτούτου διεθνούς διάδοσης της Κινεζικής γλώσσας κρίθηκε αναγκαία λόγω της ταχύτατης μεγέθυνσης της Κινεζικής οικονομίας και του όγκου του διεθνούς εμπορίου. Κατά το ινστιτούτο η ζήτηση για εκμάθηση της Κινεζικής γλώσσας και εξοικείωση με την Κινεζική κουλτούρα ήταν πολύ μεγάλη.

Όλα τα εκπαιδευτικά κέντρα ανά τον κόσμο εποπτεύονται από το κεντρικό ίδρυμα, Hanban/Confucius Institute Headquarters. Εδρεύει στο Πεκίνο και υπόκειται στο Κινεζικό Υπουργείο Παιδείας. Κατά τον επίσημο ιστότοπο πάντα, ρόλος του κεντρικού ιδρύματος είναι να καταστρώνει προγράμματα προώθησης και εκπαίδευσης στην Κινεζική γλώσσα, να υποστηρίζει τα εκπαιδευτικά προγράμματα στο εξωτερικό, να παράγει εκπαιδευτικό υλικό και να θέτει τα εκπαιδευτικά πρότυπα.

Με την εποπτεία του ινστιτούτου δημιουργήθηκαν 548 συνολικά κέντρα που διακρίνονται σε δύο είδη: Τα ινστιτούτα (Confucius Institutes) και τις 'αίθουσές' (Confucius Classrooms). Το ενδιαφέρον στην περίπτωση του Κινεζικού Ινστιτούτου

είναι ότι δεν επεκτείνεται με δικές του κτιριακές υποδομές, αλλά συνεργάζεται στην περίπτωση των ινστιτούτων με Πανεπιστήμια και στην περίπτωση των ‘αιθουσών’ με άλλες σχολές, συνήθως μέσης εκπαίδευσης . Με τον τρόπο αυτό, δηλαδή την ευέλικτη μέθοδο επέκτασης του Ινστιτούτου, υπάρχει παρουσία του σχεδόν σε όλες τις χώρες του κόσμου. (<http://english.hanban.org/>)

Στα πλαίσια της μελέτης αυτής δεν μπορεί να αξιολογηθεί η αποτελεσματικότητα της μεθόδου αυτής, αλλά η κάλυψη στον παγκόσμιο χάρτη είναι εντυπωσιακή. Στην Ελλάδα συνεργάζεται με το Οικονομικό Πανεπιστήμιο της Αθήνας.

2.1.8 Ρωσία

Το Ρωσικό όργανο πολιτιστικής διπλωματίας είναι από τα νεότερα ινστιτούτα με βάση το έτος ίδρυσης από τα υπόλοιπους φορείς που εξετάζονται στο κεφάλαιο αυτό. Ιδρύθηκε μόλις το 2007. Το όνομά του είναι «RuskiyMirFoundation» που στα αγγλικά μπορεί να αποδοθεί ως «Russian World Foundation». Η λέξη mir στα ρωσικά όμως, πέρα από την έννοια κόσμος-κοινότητα, σημαίνει και ειρήνη και έτσι το όνομα του ιδρύματος επιτρέπει ένα παιχνίδισμα με τις έννοιες(επίσημος ιστότοπος του RuskiyMirFoundation).

Η Ρωσία έχει ένα σημαντικό παρελθόν πολιτιστικής διπλωματίας από την εποχή του Ψυχρού Πολέμου η οποία εκδηλωνόταν περισσότερο μέσα από πολιτιστικές αποστολές (π.χ. μπαλέτα Μπολσόϊ) ή διεθνείς αθλητικές διοργανώσεις. Δεν υπήρχε κανένας φορέας πολιτιστικής διπλωματίας με άξονα την εκπαίδευση/διάδοση της Ρωσικής Γλώσσας στο εξωτερικό. Φαίνεται ότι αυτό αναγνωρίστηκε ως έλλειψη στην διεθνή παρουσία της Ρωσίας.

Στο διάταγμα ίδρυσης του RuskiyMirFoundation ο Πρόεδρος Πούτιν αναφέρει “Η Ρωσική γλώσσα όχι μόνο διασώζει μια σειρά από πραγματικά παγκόσμια επιτεύγματα, αλλά είναι και ο ζωντανός χώρος για πολλά εκατομμύρια ανθρώπων στον Ρωσόφωνο κόσμο, μία κοινότητα που εκτείνεται πολύ πέρα από την ίδια την Ρωσία. Σαν κοινή κληρονομιά πολλών λαών, η Ρωσική γλώσσα δεν θα γίνει ποτέ η γλώσσα του μίσους και της έχθρας, της ξενοφοβίας, ή του απομονωτισμού” (μετάφραση από τα αγγλικά - επίσημος ιστότοπος του RuskiyMirFoundation).

Το ίδρυμα εποπτεύεται από κοινού από τα υπουργεία Παιδείας και Εξωτερικών της Ρωσίας και διαθέτει τόσο κρατική, όσο και ιδιωτική χρηματοδότηση. Σαφής δηλωμένη αποστολή του είναι η διάδοση της Ρωσικής γλώσσας και πολιτισμού σε όλο τον κόσμο (επίσημος ιστότοπος του Ruskiy Mir Foundation).

Ο επίσημος ιστότοπος του Ruskiy Mir Foundation δεν εμφανίζει ένα συγκεντρωτικό πίνακα των χωρών στις οποίες λειτουργούν κέντρα του. Αντίθετα εμφανίζει ένα διαδραστικό χάρτη με κέντρα σε όλο τον κόσμο (<https://ruskiymir.ru/en/rucenter/>). Η πληθώρα των κέντρων εντυπωσιάζει, ειδικά αν λάβουμε υπόψη μας την πρόσφατη σχετικά ίδρυση του Ινστιτούτου. Καλύπτουν όλες τις Ηπείρους, αλλά στον ιστότοπο υπάρχει ασάφεια ως προς το ακριβές καθεστώς των κέντρων σε όλες τις χώρες.

Ειδικότερα, όσον αφορά την Ελλάδα, ο κύριος φορέας εκμάθησης τη ρωσικής γλώσσας και προώθησης του ρωσικού πολιτισμού υπήρξε το Ινστιτούτο Πούσκιν ως παράρτημα του ομώνυμου φορέα του πανεπιστημίου Λομόνοσον της Μόσχας.

Δημιουργήθηκε έπειτα από πρωτοβουλία του συνδέσμου ελληνο - σοβιετικής φιλίας υπό τις ιδιαίτερες συνθήκες της εμφυλιακής και μετεμφυλιακής περιόδου, οι οποίες απέτρεπαν την άμεση συσχέτιση των διπλωματικών αρχών της Σοβιετικής ένωσης με ενέργειες πολιτιστικής διπλωματίας στην Ελλάδα.

2.1.9 Πορτογαλία

Η Πορτογαλία είναι μία ενδιαφέρουσα περίπτωση από την πλευρά της Ελλάδας. Ιστορικά οι δύο χώρες είχαν μία ριζικά διαφορετική διαδρομή. Η Πορτογαλία είχε βρει τα εθνικά της σύνορα και ξεκίνησε πρωτοπόρα μία αποικιοκρατική πορεία από τον 15^ο αιώνα, τον ίδιο δηλαδή αιώνα που το Βυζάντιο κατακτήθηκε ολοκληρωτικά από τους Οθωμανούς. Η Πορτογαλική αποικιοκρατία άφησε πίσω της ιστορική κληρονομιά σημαντικούς πορτογαλόφωνους πληθυσμούς, κυρίως στην Νότια Αμερική, Αφρική και Ασία. Από την άποψη αυτή η Πορτογαλία προσιδιάζει με τις μεγάλες αποικιοκρατικές δυνάμεις (Αγγλία, Γαλλία) (Walter H., 1994, σελ. 278-306, Ostler N., 2015, σελ. 465-477).

Την ίδια στιγμή είναι μία χώρα πληθυσμιακά και οικονομικά συγκρίσιμη με την Ελλάδα και θεωρητικά έχει συγκρίσιμες οικονομικές δυνατότητες να στηρίξει μία εκπαιδευτική πολιτιστική διπλωματία. Περαιτέρω, παραβλέποντας προς στιγμινή την

Βραζιλία των 200 και πλέον εκατομμυρίων κατοίκων η Πορτογαλική γλώσσα δεν μπορεί εύκολα να θεωρηθεί σήμερα μία σημαντική διεθνής, εμπορική και τουριστική γλώσσα για να ελκύει το ενδιαφέρον μεγάλου αριθμού ομιλούντων ανά τον κόσμο. Η Πορτογαλία δεν είναι σήμερα μία σημαντική εμπορική δύναμη και η Βραζιλία παρά τον τεράστιο πληθυσμό της είναι μία χώρα συγκριτικά φτωχή και πολύ λιγότερο σημαντική, σε σχέση με μικρότερες από αυτήν πληθυσμιακά, ισχυρές χώρες της Ευρώπης.

Με τα δεδομένα αυτά η Ελλάδα αξίζει να μελετήσει την Πορτογαλική περίπτωση και να διδαχθεί από την εμπειρία της.

Βασικός φορέας της Πορτογαλικής πολιτιστικής διπλωματίας είναι το Instituto Camões που ιδρύθηκε το 1929 (επίσημος ιστότοπος, <http://www.instituto-camoes.pt/en/>). Παίρνει το όνομά του από τον μεγάλο Πορτογάλο ποιητή Luís de Camões του 16^{ου} αιώνα, που συνέταξε τις *Os Lusíadas*, ένα επικό ποίημα για τον Vasco da Gama.

Το ινστιτούτο έχει παραρτήματα σε ένα εντυπωσιακό αριθμό χωρών (70) που ίσως δύσκολα θα μπορούσε να φανταστεί κανείς δεδομένου του μεγέθους της χώρας.

Σύμφωνα με τα στοιχεία που βρίσκονται στον επίσημο ιστότοπο (<http://www.instituto-camoes.pt/en/>) η παρουσία του Ινστιτούτου στις μεγάλες (οικονομικά, εμπορικά, τουριστικά, πολιτικά) χώρες του κόσμου (σχεδόν στις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες, Ηνωμένες Πολιτείες, Καναδάς, Κίνα, Αυστραλία, Ισραήλ, Ινδία, Νότια Κορέα, Ιαπωνία, Νότια Αφρική και άλλες), στις πρώην αποικίες (Αγκόλα, Κάπε Βέρντε Μαρόκο, Μοζαμβίκη, Βραζιλία, Σάο Τομέ και Πρινσίπε, Γουινέα Μπισάου, Ανατολικό Τιμόρ) , ακόμη και στις γειτονικές με αυτές χώρες θα ήταν αναμενόμενη. Εντυπωσιάζει πάντως η παρουσία του σε χώρες όπως οι Βαλτικές, η Σερβία, η Γεωργία και η ΠΓΔΜ. Την ίδια στιγμή εντυπωσιάζει και η απουσία του από την Ελλάδα.

Το Ινστιτούτο ιδρύθηκε το 1992 με σκοπό να προωθήσει την Πορτογαλική γλώσσα και πολιτισμό. Ανήκει στο Πορτογαλικό Υπουργείο Εξωτερικών. Εκτός από την διδασκαλία της γλώσσας, εκπαιδεύει καθηγητές της γλώσσας, χορηγεί υποτροφίες σε αλλοδαπούς και εκτελεί πολιτιστικά προγράμματα (projects) (επίσημος ιστότοπος: <http://www.instituto-camoes.pt/en/>).

2.1.10 Τουρκία

Η Τουρκία ιδιαίτερα την τελευταία εικοσαετία θέλησε να αξιοποιήσει τόσο την εθνολογική και γλωσσική της συγγένεια με τους πληθυσμούς των κεντρο-ασιατικών πρώην σοβιετικών δημοκρατιών, το οθωμανικό αυτοκρατορικό της παρελθόν στην Ανατολική Μεσόγειο και την περιοχή των Βαλκανίων, αλλά και την μεταναστευτική της διασπορά κυρίως στις χώρες της Δυτικής Ευρώπης. Με γνώμονα την άσκηση πολιτιστικής διπλωματίας ίδρυσε το 2007 το Ινστιτούτο Yunus Emre (Yunus Emre Enstitüsü) με έδρα την Άγκυρα. Αυτό αποτελεί το βασικό κρατικό μορφωτικό και πολιτιστικό ίδρυμα στα πρότυπα του Βρετανικού Συμβουλίου, του Γαλλικού Ινστιτούτου και του Ινστιτούτου Γκαίτε, όπου στόχο έχει να εξασφαλίσει την εγκαθίδρυση και λειτουργία πολιτιστικών κέντρων στο εξωτερικό για τη διάδοση της τουρκικής γλώσσας, την προβολή της πολιτιστικής της κληρονομιάς, του σύγχρονου πολιτισμού και των τεχνών, αλλά και την ανάπτυξη των πολιτιστικών και ακαδημαϊκών ανταλλαγών και της φιλίας της Τουρκίας με άλλες χώρες. Πέρα από τα γενικά μαθήματα της τουρκικής γλώσσας διατίθενται μαθήματα εξειδικευμένης ορολογίας όπως τουρκικά για επιχειρήσεις, για παιδιά, για το μεταφραστικό και δημοσιογραφικό κλάδο ανάλογα με τις απαιτήσεις των μαθητών. Πέραν αυτών προσφέρονται σεμινάρια τουρκικής γραμματείας και τεχνών, διοργανώνονται εκθέσεις, συνέδρια, ημερίδες και εργαστήρια (workshops) με τη συμμετοχή προσωπικοτήτων από τον επιστημονικό, το λογοτεχνικό και τον πολιτικό χώρο, ενώ υπάρχει και αντίστοιχο τμήμα συντονισμού και διεξαγωγής εξετάσεων. Αυτή τη στιγμή το Ινστιτούτο Yunus Emre διαθέτει παραρτήματα σε περισσότερες από 63 χώρες παγκοσμίως και σχεδιάζεται η εξάπλωση του τα προσεχή έτη. Κέντρα του υπάρχουν σε αρκετές ευρωπαϊκές χώρες συμπεριλαμβανομένων και χωρών που παραδοσιακά η Τουρκία είχε ιδιαίτερες σχέσεις (Αζερμπαϊτζάν, Ουγγαρία) ή επεδίωκε να έχει μεγαλύτερη επιρροή ειδικά στο χώρο των Βαλκανίων (για παράδειγμα Βοσνία Ερζεγοβίνη, Βόρεια Μακεδονία, Κόσοβο). Ωστόσο, κέντρα της υπάρχουν και στον υπόλοιπο κόσμο με μεγαλύτερη παρουσία στην Αφρική (Αίγυπτο, Αλγερία, Σενεγάλη, Σομαλία, Νότια Αφρική, Σουδάν, Τυνησία, Μαρόκο) και την Ασία (Ιράν, Ιορδανία, Καζακστάν, Λίβανο, Μπαχρέιν, Μαλαισία, Πακιστάν, Κατάρ, Νότια Κορέα). Στην Αμερική διαθέτει μόνο παράρτημα στην Ουάσινγκτον και το Μεξικό και ένα στην Αυστραλία. Ειδική επισήμανση ως προς το ότι εμφανίζεται Παράρτημα του Ινστιτούτου και στην Κατεχόμενη Λευκωσία (Κύπρος) (<https://www.yee.org.tr/>)

2.2 Συμπεράσματα από τη διεθνή εμπειρία

Έχοντας παρουσιάσει την διεθνή εμπειρία των οργανισμών διάδοσης των εθνικών γλωσσών από διάφορες χώρες-μητέρες των γλωσσών στο προηγούμενο κεφάλαιο μπορούμε να μία σχηματική εικόνα ως προς το ποιες χώρες είναι αυτές με τα μεγαλύτερα δίκτυα και ποια είναι τα οφέλη από τα δίκτυα αυτά.

Ως προς το ποιες είναι οι χώρες αυτές μπορούμε να πούμε τα εξής: σίγουρα είναι οι μεγάλες ιστορικές αποικιακές δυνάμεις και μεγάλες αυτοκρατορίες. Η αποικιακή περίοδος και το αυτοκρατορικό παρελθόν έκανε τις γλώσσες τους εθνικές γλώσσες των περισσότερων χωρών-αποικιών μετά την ανεξαρτησία τους. Άμεση συνέπεια των παραπάνω είναι οι γλώσσες τους να καταστούν και διεθνείς γλώσσες του εμπορίου και του τουρισμού, δημιουργώντας σαφή ζήτηση για αυτές σε όλο τον κόσμο. Κορυφαία παραδείγματα είναι αυτά της Γαλλίας και Αγγλίας που τα διεθνή κέντρα τους είναι περίπου όσες οι πρεσβείες τους, ενώ διαθέτουν πάνω από ένα κέντρο στις μεγάλες πληθυσμιακά χώρες. Μάλιστα πρέπει να τονισθεί ότι τα κέντρα αυτά λειτουργούν παράλληλα με πολυάριθμα άλλα τοπικά ιδιωτικά και δημόσια κέντρα που διδάσκουν τις γλώσσες ενώ αυτές βρίσκονται και στα αναλυτικά προγράμματα μέσης και ανώτερης εκπαίδευσης των περισσότερων χωρών. Η Ισπανία μπορεί να ενταχθεί στην ομάδα αυτή.

Μια άλλη ομάδα είναι αυτή χωρών που μπορεί να μην διαθέτουν το αποικιακό παρελθόν της έκτασης των προηγούμενων, αλλά είναι και αυτές ισχυρές οικονομίες (όλες μέλη του G 20) και άρα η γλώσσα τους έχει σημαντικό βάρος στο διεθνές εμπόριο και τουρισμό δημιουργώντας τοπική ζήτηση σε πολλές χώρες διεθνώς. Τέτοιες χώρες είναι η Γερμανία, η Ιταλία, η Ιαπωνία, η Τουρκία, η Ρωσία, η Κίνα. Οι δύο τελευταίες από αυτές έχουν και φιλοδοξίες μεγάλων δυνάμεων σε πολιτικό επίπεδο. Το παράδειγμα των χωρών αυτών υποδεικνύει ότι δεν μπορεί να «σταθεί» μία χώρα ως οικονομική ή/και πολιτική δύναμη χωρίς να δημιουργήσει ένα διεθνές δίκτυο πολιτιστικής διπλωματίας που μεταξύ άλλων θα προωθεί την μητρική τους γλώσσα.

Μία ιδιαίτερη περίπτωση είναι αυτή της Πορτογαλίας για την οποία ήδη επισημάνθηκε ότι έχει ένα ευρύτατο διεθνές δίκτυο πολιτιστικών κέντρων, χωρίς να είναι μια ιδιαίτερα ισχυρή χώρα και με σημαντικό αποικιακό αποτύπωμα μόνο την Βραζιλία.

Η διασπορά των χωρών (μετανάστες και απόγονοι μεταναστών), είναι επίσης δυνητικά ένας παράγοντας που μπορεί να ενθαρρύνει τέτοια πολιτική, αλλά θα πρέπει να ισχύουν δύο συνθήκες για να έχει νόημα: (α) οι μετανάστες και οι απόγονοι μεταναστών να είναι πληθυσμιακά σημαντικοί και (β) στην χώρα που βρίσκονται να μην είναι η μητρική τους γλώσσα επίσημη.

Τα οφέλη της λειτουργίας των δικτύων αυτών αναλύθηκαν στο κεφάλαιο για τον ρόλο της πολιτιστικής διπλωματίας. Μπορεί να είναι πολιτικά αλλά σίγουρα και οικονομικά καθώς στηρίζουν αποφασιστικά το διεθνές εμπόριο και τον τουρισμό των χωρών τους. Επισημαίνεται, ότι όλοι οι φορείς αυτοί είναι κρατικοί (κατά κανόνα υπάγονται στα Υπουργεία Εξωτερικών) και έτσι επηρεάζουν σε σημαντικό βαθμό την διεθνή εικόνα των χωρών μέσα από πολιτική γραμμή.

Ένα άλλο σημαντικό όφελος που πρέπει να τονισθεί είναι ότι τα κέντρα αυτά μέσα από το διδακτικό υλικό που παράγουν και την εκπαίδευση καθηγητών που παρέχουν, στηρίζουν μία ομοιογενή παρουσία και διατήρηση της γλώσσας σε όλο τον κόσμο και αποτρέπουν την διαφοροποίηση της με την πάροδο του χρόνου. Αυτή είναι μία διαδικασία με τεράστια πολιτιστική και κοινωνική σημασία.

Από την παράθεση των παραπάνω δέκα περιπτώσεων- χωρών που διαθέτουν ινστιτούτα προώθησης της εθνικής τους γλώσσας και του πολιτισμού τους μπορούν να εξαχθούν περαιτέρω ενδιαφέρουσες παρατηρήσεις.

Ως προς το μοντέλο οργανωτικής τους δομής και λειτουργικής διάρθρωσης διακρίνονται δύο βασικά μοντέλα. Το ένα εμφανίζει ένα πιο συγκεντρωτικό χαρακτήρα και μία καθετοποιημένη υπηρεσιακή μορφή αντίστοιχη με την κρατική γραφειοκρατία της οποίας και αποτελεί αναπόσπαστο μέρος. Ως βασικά πρότυπα αυτού του μοντέλου μπορούν να θεωρηθούν το Γαλλικό Ινστιτούτο και το Ινστιτούτο Γκαίτε. Από την άλλη παρατηρούμε ένα πιο ευέλικτο σχήμα λειτουργίας μέσα από την κρατική μεν υποστήριξη αλλά με τη χρήση εταιρικών νομικών μορφών ιδιωτικού δικαίου ή με τη μορφή ιδρυμάτων και καταπιστευμάτων. Χαρακτηριστικό παράδειγμα το Βρετανικό συμβούλιο, αλλά και το ίδρυμα Κομφούκιος, το οποίο για τη χωρική λειτουργία του χρησιμοποιεί άλλες εκπαιδευτικές δομές.

Με γνώμονα το πεδίο δραστηριοτήτων, όπως αποτυπώνεται στον αριθμό των παραρτημάτων και τη γεωγραφική διασπορά τους, οι περιπτώσεις των Ινστιτούτων γλώσσας και πολιτισμού διακρίνονται σε εκείνες που έχουν περισσότερο οικουμενικό

ενδιαφέρον σε σχέση με άλλες που έχουν στενότερο γεωπολιτικό. Οι παλαιότερες χώρες που ανέπτυξαν πρώτες αυτά τα εκπαιδευτικά ιδρύματα με τους μεγάλους οργανισμούς αποσκοπούν στην οικουμενική διάδοση της γλώσσας τους απευθυνόμενες σε όλο τον κόσμο (Βρετανικό συμβούλιο, Γαλλικό Ινστιτούτο, Ινστιτούτο Γκαίτε) έχοντας μεγάλο αριθμό παραρτημάτων και γεωγραφική διασπορά τους σε ολόκληρο τον κόσμο. Το πλέον χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η περίπτωση του Ηνωμένου Βασιλείου και του Βρετανικού Συμβουλίου που επιδιώκει τη διατήρηση της αγγλικής γλώσσας ως σύγχρονης «lingua franca». Αντίθετα, χώρες όπως η Ρωσία, η Ιαπωνία αλλά και η Τουρκία χρησιμοποιούν τους οργανισμούς διάδοσης της γλώσσας και του πολιτισμού τους σε στενότερο γεωγραφικό πλαίσιο άρρηκτα συνδεδεμένο με τις δικές τους γεωπολιτικές επιδιώξεις. Έτσι έχουμε περιπτώσεις χωρών όπως η Τουρκία και το Ινστιτούτο Yunus Emre, το οποίο δραστηριοποιείται κυρίως με γνώμονα την ενίσχυση του δόγματος του «στρατηγικού βάθους» της τουρκικής εξωτερικής πολιτικής. Αυτό επιτυγχάνεται μέσα από τη διάχυση των εθνικών συμφερόντων της Τουρκίας σε χώρες με ιδιαίτερο ενδιαφέρον για αυτήν στην κεντρική Ασία, τη Μέση Ανατολή και τα Βαλκάνια όπου η κοινή γλώσσα αποτελεί απλά την αφορμή άσκησης πολιτιστικής και κατά συνέπεια πολιτικής επιρροής, ενώ δε φαίνεται να επιδεικνύει το ίδιο ενδιαφέρον για τον υπόλοιπο κόσμο.

Σε μία ενδιαφέρουσα κατάσταση λόγω ιδιαιτεροτήτων στις προτεραιότητες της πολιτιστικής τους διπλωματικής πολιτικής βρίσκονται οι περιπτώσεις της Ισπανίας και της Κίνας, όπου η Ισπανία μεν προκρίνει ως πολιτική τα ισπανικά ως δεύτερη ξένη γλώσσα χωρίς ιδιαίτερη παρουσία στην έτσι κι αλλιώς ισπανόφωνη Λατινική Αμερική, ενώ η Κίνα εξειδικεύει την προέκτασή της περισσότερο στον πολιτιστικό παρά στον γλωσσικό τομέα, λόγω δυσκολιών στην εκμάθηση της κινεζικής γλώσσας, ενώ το δικό της ενδιαφέρον προσανατολίζεται περισσότερο στην οικονομική διείσδυση ακόμα και με κανόνες «μυστικής διπλωματίας».

Εν κατακλείδι, έχει αποδειχθεί πως η γλώσσα αποτελεί ένα από τα πιο σημαντικά εργαλεία αναγνώρισης και γνωριμίας με την εθνική εικόνα ενός κράτους. Αυτό συνεπάγεται ότι μέσα από τη λειτουργία και την επέκταση θεσμών γλωσσομάθειας επιτυγχάνονται πολλαπλώς οι σκοποί της πολιτιστικής- εκπαιδευτικής διπλωματίας κυρίως μέσα από ένα κρατικό μοντέλο διοίκησης και οργάνωσης, το οποίο όμως σε κάθε περίπτωση χρειάζεται αναπροσαρμογή στις νέες διεθνείς συνθήκες και τα εκπαιδευτικά δεδομένα, ευελιξία ως προς τις δομές και περαιτέρω αποτελεσματικότητα ως προς τους στόχους.

Μηχανισμοί Διάδοσης της Ελληνικής Γλώσσας: Προσφορά και Ζήτηση

Κεφάλαιο 3

Η Ελληνική Κρατική και Ιδιωτική-μη Κερδοσκοπική Πολιτιστική- Εκπαιδευτική Διπλωματία για την Ελληνική Γλώσσα

Τις τελευταίες δεκαετίες στην Ελλάδα λειτουργούν λίγοι φορείς/οργανισμοί, κρατικοί, αλλά και ιδιωτικοί-μη κερδοσκοπικοί, με έργο την Ελληνική πολιτιστική διπλωματία που περιλαμβάνουν και δράσεις διάδοσης/διδασκαλίας της Ελληνικής Γλώσσας στο εξωτερικό. Η ευρύτερη εικόνα συμπληρώνεται και με φορείς προστασίας και διδασκαλίας της Ελληνικής γλώσσας χωρίς δράση στο εξωτερικό, που παράγουν όμως διδακτικό υλικό για την διδασκαλία της Ελληνικής γλώσσας σε αλλοδαπούς.

Θα δούμε τους φορείς αυτούς με την σειρά. Θα γίνει φανερό ότι λειτουργούν ανεξάρτητα, ασυντόνιστα και αποσπασματικά. Οι όποιες χώρες στις οποίες δραστηριοποιούνται είναι λίγες και μοιάζει να μην έχουν επιλεγεί στα πλαίσια μιας στρατηγικής, αλλά τυχαία μέσα από προϋπάρχουσες ή κατοπινές πρωτοβουλίες.

3.1 Το Ελληνικό Ίδρυμα Πολιτισμού και η Επίσημη Ελληνική Κρατική Πολιτιστική Διπλωματία

Το Ελληνικό Ίδρυμα Πολιτισμού (ΕΙΠ, The Hellenic Foundation for Culture (HFC) στην Αγγλική γλώσσα) είναι ο μόνος φορέας που αν και ανεξάρτητος εποπτεύεται

από το Ελληνικό Υπουργείο Πολιτισμού και άρα διαθέτει κρατική ταυτότητα. Επιπλέον είναι και ο παλαιότερος από τους φορείς που εξετάζονται καθώς ιδρύθηκε το 1992 (Ελληνικό Ίδρυμα Πολιτισμού <http://hfc-worldwide.org/athens/>, Υπουργείο Πολιτισμού

<https://www.culture.gr/el/ministry/SitePages/viewyphresia.aspx?iID=1398>).

Από τις παραπάνω επίσημες ιστοσελίδες φαίνεται ότι αποστολή του Ιδρύματος είναι η διάδοση του ελληνικού πολιτισμού αλλά και της ελληνικής γλώσσας σε ολόκληρο τον κόσμο. Αντιγράφονται παρακάτω οι δράσεις του όπως αναφέρονται στις ιστοσελίδες:

- *«Οργανώνει εκδηλώσεις σε πολλά σημεία του κόσμου: εκθέσεις, συναυλίες, θεατρικές παραστάσεις, προβολές, διαλέξεις, συζητήσεις, σε συνεργασία με άλλους πολιτιστικούς και μορφωτικούς φορείς.*
- *Συμμετέχει σε ευρωπαϊκές και διεθνείς διοργανώσεις: επετείους, εβδομάδες θεάτρου, κινηματογράφου και μουσικής.*
- *Προωθεί την ελληνική γλώσσα με τη διδασκαλία της στα Παραρτήματα του ΕΠΙ ανά τον κόσμο, με την παροχή υλικού και ενημέρωσης σε άλλους φορείς και με την οργάνωση σεμιναρίων.*
- *Διαδίδει το ελληνικό βιβλίο με την παρουσίαση συγγραφέων και νέων εκδόσεων, την υποστήριξη μεταφράσεων, τη συμμετοχή σε διεθνείς εκθέσεις βιβλίου κ.ά.*
- *Προβάλλει τον ελληνικό κινηματογράφο με τακτικές προβολές, φεστιβάλ και αφιερώματα σε συνεργασία με το Ελληνικό Κέντρο Κινηματογράφου».* (όπως πάνω)

Από τις παραπάνω δράσεις το Ελληνικό Ίδρυμα Πολιτισμού έχει ένα απόλυτα συγκρίσιμο ρόλο με αυτούς των ιδρυμάτων των χωρών που εξετάστηκαν στο προηγούμενο μέρος.

Το Ελληνικό Ίδρυμα Πολιτισμού έχει παραρτήματα (κάποια ονομάζονται \Εστίες\ χωρίς να προσδιορίζεται η διαφορά) στις παρακάτω δώδεκα χώρες:

- Αίγυπτος (Αλεξάνδρεια, όπου διατηρεί και το Μουσείο Κωνσταντίνου Καβάφη)
- Αλβανία (Τίρανα)

- Βουλγαρία (Σόφια)
- Γερμανία (Βερολίνο)
- Ηνωμένο Βασίλειο (Λονδίνο)
- ΗΠΑ (Ουάσιγκτον)
- Ιταλία (Τεργέστη και Ούντινε)
- Κύπρος (Λευκωσία)
- Ρουμανία (Βουκουρέστι)
- Ρωσία (Οδησσός, όπου διατηρεί και το Μουσείο Φιλικής Εταιρείας)
- Σερβία (Βελιγράδι)
- Σλοβενία (Λιουμπλιάνα)

Οι επίσημες ιστοσελίδες δεν δίνουν οποιαδήποτε ένδειξη ως προς τον τρόπο επιλογής των χωρών. Μοιάζει πάντως ότι οι ιστορικές σχέσεις έχουν ένα ρόλο στην επιλογή αυτή.

Σύμφωνα πάντα με την επίσημη ιστοσελίδα του, το Ελληνικό Ίδρυμα Πολιτισμού διδάσκει την Ελληνική γλώσσα στα παραρτήματά του στην Αλεξάνδρεια, στο Βερολίνο, στην Οδησό, στο Βελιγράδι, το Βουκουρέστι, τη Λιουμπλιάνα, το Ούντινε και την Τεργέστη. Όλα τα παραρτήματα αυτά είναι ταυτόχρονα και επίσημα εξεταστικά κέντρα, όπου κάθε χρόνο διενεργούνται εξετάσεις από το Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας του Υπουργείου Παιδείας για την απόκτηση Κρατικού Τίτλου Πιστοποίησης της γνώσης της Ελληνικής γλώσσας.

Σημειώνεται, ότι ο ιστότοπος του Ελληνικού Ιδρύματος Πολιτισμού προβάλλει τις δραστηριότητές του στις εθνικές γλώσσες όλων των χωρών στις οποίες δραστηριοποιείται. Αυτές είναι πολλών ειδών, κυρίως μουσικές, λογοτεχνικές και κινηματογραφικές. Άλλη δράση του που προβάλλει είναι η ετήσια Διεθνής Έκθεση Βιβλίου Θεσσαλονίκης που διοργανώνεται με την HELEXPO, έχοντας κάθε χρόνο και μία τιμώμενη χώρα.

Καθώς το Ελληνικό Ίδρυμα Πολιτισμού είναι ο μόνος κρατικά εποπτευόμενος φορέας πολιτιστικής διπλωματίας, μπορούμε στο σημείο αυτό να δούμε το όλο πλαίσιο της επίσημης, κρατικής Ελληνικής Πολιτιστικής Διπλωματίας. Μία σημαντική διαφορά στην ελληνική περίπτωση, σε αντίθεση με τις άλλες χώρες που εξετάστηκαν είναι ότι το Ελληνικό Ίδρυμα Πολιτισμού δεν ανήκει στο (Ελληνικό) Υπουργείο Εξωτερικών. Έτσι αυτό δεν αποτελεί σκέλος της όλης Ελληνικής

εξωτερικής πολιτικής. Στην επίσημη ιστοσελίδα του το Υπουργείο Εξωτερικών αναφέρεται στην πολιτιστική διπλωματία και δηλώνει ότι της αποδίδει μεγάλη σημασία (Υπουργείο Εξωτερικών <https://www.mfa.gr/eidika-themata-exoterikis-politikis/politistike-diplomatia/>) . Παρ' όλα αυτά οι δράση του στον τομέα αυτό εμφανίζεται πολύ 'παραδοσιακή' και περιορισμένη καθώς το μόνο πεδίο της εμφανίζεται η συμμετοχή στην UNESCO και στις διεθνείς συνθήκες προστασίας της πολιτιστικής κληρονομιάς.

Ειδικά για την εκπαιδευτική πολιτιστική διπλωματία, το Υπουργείο εμφανίζεται να προσφέρει μόνο φιλοξενία σε αλλοδαπούς για την παρακολούθηση πολιτιστικών προγραμμάτων στα πέντε ινστιτούτα των Ελληνικών Εκπαιδευτικών και Πολιτιστικών Τουριστικών Διαδρομών της Ελλάδας - Educational and Cultural Tourism-Routes in Greece (GRECT) (<http://www.grect.com/>). Τα ινστιτούτα αυτά είναι το Ευρωπαϊκό Πολιτιστικό Κέντρο Δελφών (Δελφοί), η Διεθνής Ολυμπιακή Ακαδημία (Ολυμπία), η Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών της Αθήνας (Ιωάννινα, Κρήτη, Λέσβος, Μύκονος, Ρόδος και Ύδρα), και η Κοργιαλένιος Αναργύρειος Σχολή (Σπέτσες).

3.2 Το Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας

Το Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας (<https://greeklanguage.gr>) είναι ένα Ελληνικό ερευνητικό κέντρο υπαγόμενο στο Ελληνικό Υπουργείο Παιδείας. Σύμφωνα με την Υπουργική Απόφαση ίδρυσης του σκοπός του είναι «η επιστημονική περιγραφή και τεκμηρίωση των τάσεων της ελληνικής γλώσσας στο εσωτερικό και το εξωτερικό» (όπως πάνω). Το Κέντρο ιδρύθηκε το 1992 (όπως και το Ελληνικό Ίδρυμα Πολιτισμού) και εδρεύει στην Θεσσαλονίκη.

Στην παραπάνω επίσημη ιστοσελίδα του το Κέντρο περιγράφει την αποστολή του ως εξής:

- «η έρευνα της ελληνικής γλώσσας και λογοτεχνίας
- η έρευνα της γλωσσικής αγωγής και πολιτικής

- η πιστοποίηση επάρκειας της ελληνομάθειας
- η παραγωγή ερευνητικού και διδακτικού υλικού και ό,τι άλλο συντελεί στην προβολή και διάδοση της ελληνικής γλώσσας
- η γλωσσική στήριξη και αρωγή των παλιννοστούντων και του απόδημου ελληνισμού
- η ενίσχυση των διδασκόντων την ελληνική γλώσσα στο εσωτερικό και εξωτερικό.»

Σαν κρατικός οργανισμός το Κέντρο αποτελεί όργανο επίσημης πολιτικής του Ελληνικού Κράτους. Από την άλλη η αποστολή του δεν το καθιστά όργανο πολιτιστικής διπλωματίας, ούτε η δράση συντελείται στο εξωτερικό, τουλάχιστον κατά κύριο λόγο.

Παρ' όλα αυτά το Κέντρο έχει ιδιαίτερη σημασία στην έρευνά μας γιατί είναι παραγωγός εκπαιδευτικού υλικού για την διδασκαλία της Ελληνικής γλώσσας σε αλλοδαπούς, εκπαιδεύει καθηγητές της Ελληνικής γλώσσας και παρέχει όλους τους σχετικούς τίτλους γλωσσομάθειας. Ο ρόλος αυτός το φέρνει κοντά στα ιδρύματα των άλλων χωρών που εξετάστηκαν στο πρώτο μέρος, διατηρώντας μία θεμελιώδη διαφορά από αυτά: δεν λειτουργεί κέντρα εκμάθησης της Ελληνικής γλώσσας στο εξωτερικό, ούτε βεβαίως ασχολείται με πολιτιστική διπλωματία κάθε είδους.

Ένα στοιχείο, που προσθέτει ένα «διεθνικό» χαρακτηριστικό στο Κέντρο, είναι η ανάπτυξη ενός προγράμματος εκπαίδευσης καθηγητών της Ελληνικής Γλώσσας σε κύκλους, από απόσταση και με δίδακτρα. Το πρόγραμμα ονομάζεται "Routes in teaching Modern Greek as a second/foreign language" (<http://www.greek-language.gr/routes/routes.html>). Η διαδικτυακή δράση του Κέντρου συμπληρώνεται με την λειτουργία ενός ηλεκτρονικού βιβλιοπωλείου που διαθέτει εκπαιδευτικό υλικό, τόσο για τα Νέα, όσο και τα Αρχαία Ελληνικά

3.3 Ο Οργανισμός για την Διάδοση της Ελληνικής Γλώσσας Αθηνών

Παρά τον όρο «Οργανισμός» στο όνομά του ο Οργανισμός για την Διάδοση της Ελληνικής Γλώσσας Αθηνών (ΟΔΕΓ) λειτουργεί με το νομικό καθεστώς του Συλλόγου (<http://www.odeg.gr/o-organismos.html>). Ιδρύθηκε το 1985, αρκετά πριν την ίδρυση των παραπάνω δημόσιων φορέων. Σύμφωνα πάντα με την επίσημη ιστοσελίδα του ο σύλλογος αριθμεί σήμερα 1200 μέλη.

Είναι σαφές ότι ο Ο.Δ.Ε.Γ. δεν είναι κρατικός φορέας ούτε εποπτεύεται από κρατική Αρχή. Πρόκειται καθαρά για μία πρωτοβουλία ιδιωτών. Με βάση το καταστατικό του ο Σύλλογος θέτει ως βασικό σκοπό του την διάδοση της Ελληνικής γλώσσας σε όλο τον κόσμο με την προώθηση της ιδέας ότι τα Ελληνικά μπορούν σταθούν ως «διεθνής γλώσσα». Η φιλοδοξία αυτή μπορεί να χαρακτηριστεί από κάποιους ως μη ρεαλιστική ή ρομαντική αλλά ο Σύλλογος εξετάζεται εδώ λόγω της εκτενούς πολυετούς δράσης του.

Ίσως η σημαντικότερη πτυχή του έργου του είναι ο Διεθνής Διαγωνισμός Αρχαίων Ελληνικών. Ήταν μία πρωτοβουλία που ξεκίνησε το 1996 μέσα από την επαφή του Συλλόγου με το εκπαιδευτικό σύστημα των κλασσικών λυκείων της Ιταλίας που διεξήγαγαν τον διαγωνισμό σε εθνικό επίπεδο στην Ιταλία. Η πρωτοβουλία οδήγησε στην πανευρωπαϊκή στην αρχή και διεθνή στην συνέχεια επέκταση του διαγωνισμού με συμμετοχή μαθητών μέχρι και από 19 χώρες. Σύμφωνα με το ιστορικό του διαγωνισμού στη ιστοσελίδα η πρωτοβουλία δεν είχε στην αρχή στήριξη από το Ελληνικό κράτος. Στηρίχθηκε όμως από την Κυπριακή Κυβέρνηση. Στην συνέχεια το Ελληνικό κράτος αναγνώρισε την σημασία της πρωτοβουλίας βραβεύοντας και φιλοξενώντας τους νικητές του διαγωνισμού. Από το 2006 ο διαγωνισμός διεξαγόταν υπό την εποπτεία του Υπουργείου Παιδείας και υπό την αιγίδα του Προέδρου της Δημοκρατίας (<http://www.odeg.gr/images/DAE/9os-diagonismos/9-diagonismos-exot.pdf>). Δεν υπάρχει αναφορά ότι ο διαγωνισμός διεξήχθη τα επόμενα χρόνια.

Πέρα από τον Διαγωνισμό ο Σύλλογος είναι δραστήριος σε διεθνή συνέδρια και ημερίδες και μοιάζει δικτυωμένος με πολλές ενώσεις προώθησης κλασσικών σπουδών στον κόσμο αλλά και με την Ελληνική Διασπορά. Έχει επίσης αξιόλογο εκδοτικό έργο σε βιβλία, ενώ εκδίδει και περιοδικό. Το πρώτο τεύχος εμφανίζεται εδώ: <http://www.odeg.gr/tefxos-1-ian-mart-1990/book/58.html?page=1>

Ο Σύλλογος εμφανίζει και μία περιορισμένη προσπάθεια επέκτασης με ίδρυση

αδελφών συλλόγων σε πόλεις της Ελλάδας (Θεσσαλονίκη, Πειραιά, Καβάλα, Πάτρα, Λάρισα, Βόλο, Πύργο, Χανιά και Ρέθυμνο), αλλά και σε δύο ακόμη χώρες (Κύπρο – Λευκωσία και Αυστραλία - Μελβούρνη και Αδελαΐδα) (επίσημη ιστοσελίδα, <http://www.odeg.gr/o-organismos.html>).

Δράσεις για την Εκπαίδευση της Ελληνικής Διασποράς στην Ελληνική Γλώσσα

Η Ελληνική Διασπορά είναι ένα σημαντικό στοιχείο που διαφοροποιεί την Ελλάδα από άλλες Ευρωπαϊκές χώρες – «μητέρες» γλωσσών, συγκρίσιμες πληθυσμιακά ή και μεγαλύτερες. Αυτό συμβαίνει γιατί η Ελληνική διασπορά αναλογικά είναι πολύ μεγάλη σε σχέση με τον πληθυσμό της χώρας. Θα φανεί λίγο παρακάτω ότι το ένα τρίτο των ανθρώπων Ελληνικής καταγωγής ζουν στο εξωτερικό και σε κοινωνίες με διαφορετικές επίσημες γλώσσες (η Ελλάδα δεν είχε αποικίες). Επίσης φαίνεται ότι οι Έλληνες του εξωτερικού (όπως επίσης θα συζητηθεί παρακάτω) επιθυμούν την διατήρηση της εθνικής τους ταυτότητας, βασικότερο ίσως στοιχείο της οποίας είναι η Ελληνική γλώσσα. Για τον λόγο αυτό προχωρούν σε πολλές εκπαιδευτικές και άλλες πολιτιστικές δράσεις για την διατήρησή της. Παραδειγματικές τέτοιες δράσεις θα εξετασθούν σε λίγο.

4.1 Εύρος και Οργάνωση της Ελληνικής Διασποράς

Επίσημα στοιχεία για την Ελληνική Διασπορά προσφέρει η Γενική Γραμματεία Απόδημου Ελληνισμού (Γ.Γ.Α.Ε.) του Υπουργείου Εξωτερικών (<http://www.ggae.gr>). Σύμφωνα με τον παραπάνω επίσημο ιστότοπο της, η Γ.Γ.Α.Ε. είναι το κρατικό «επιτελικό όργανο εφαρμογής της πολιτικής της Ελληνικής Πολιτείας για τους Έλληνες της Διασποράς». Αναλύοντας τους στόχους της η Γ.Γ.Α.Ε. ομιλεί για μία «ολοκληρωμένη» πολιτική για την Ελληνική Διασπορά (όπως πάνω). Μπορούμε να κατατάξουμε τους στόχους της σε δύο ομάδες:

(α) την ενδυνάμωση των σχέσεων της Διασποράς με την Μητέρα-Πατρίδα. Στα πλαίσια αυτά σημαντικός ρόλος δίνεται στην διατήρηση-διδασκαλία της Ελληνικής γλώσσας. Πέρα από την στήριξη εκπαιδευτικών προγραμμάτων, δράσεις προβλέπονται για την σχετική χρήση νέων τεχνολογιών και την λειτουργία-ενίσχυση βιβλιοθηκών. Περαιτέρω προβλέπονται δράσεις για την διάδοση του Ελληνικού πολιτισμού και την φιλοξενία νέων ομογενών στην Ελλάδα.

(β) την «αξιοποίηση» των Ελληνικών κοινοτήτων της Διασποράς ως γέφυρες φιλίας και συνεργασίας με τις χώρες διαμονής τους και την διεθνή στήριξη των Ελληνικών θέσεων σε θέματα εξωτερικής πολιτικής.

Ο παραπάνω ιστότοπος αναφέρει ότι η Ελληνική διασπορά έχει ρίζες από τον καιρό της κατάκτησης των Ελληνικών εδαφών από τους Οθωμανούς και της Άλωσης της Κωνσταντινούπολης. Έγινε σημαντική με την μετανάστευση σε διάφορες φάσεις, από τα τέλη του 19^{ου} αιώνα, ως τις δεκαετίες του '50 και '60 του 20^{ου} αιώνα.

Για το σημερινό εύρος της Ελληνικής Διασποράς η Γ.Γ.Α.Ε. (όπως πάνω) υπολογίζει ότι αποτελείται από πάνω από 5.000.000 πολίτες ελληνικής καταγωγής. Οι άνθρωποι αυτοί καταγράφονται διεσπαρμένοι σε 140 χώρες του κόσμου. Η κατανομή τους σε ηπείρους και χώρες δίνεται στον παρακάτω πίνακα.

Βασικές Περιοχές της Ελληνικής Διασποράς	
Η.Π.Α.	3.000.000
Ευρώπη (συμπεριλαμβάνεται η πρώην ΕΣΣΔ)	1.000.000
Αυστραλία	650.000-700.000
Καναδάς	350.000
Ασία-Αφρική	100.000
Κεντρική & Νότια Αμερική	60.000
Πηγή: Επίσημος ιστότοπος Γ.Γ.Α.Ε. (http://www.ggae.gr). Ο πίνακας συντάχθηκε από την γράφουσα.	

Με άξονα τον απόδημο Ελληνισμό λειτουργούν πολλοί φορείς σε Ελλάδα και Εξωτερικό με σκοπούς την διατήρηση της εθνικής ταυτότητας των ομογενών, την καταγραφή της ιστορίας και της δράσης τους, την ενημέρωσή τους από και για την «Μητέρα - Πατρίδα» και τον συντονισμό τους σε δράσεις στις χώρες διαμονής και σε σχέση με την Ελλάδα. Η καταγραφή όλων θα ήταν ίσως αδύνατη ακόμη και με ενδελεχή έρευνα, καθώς περιλαμβάνονται πολλές μικρές τοπικές πρωτοβουλίες.

Τέτοιοι φορείς είναι διάφορες ενώσεις, πολιτιστικοί σύλλογοι, ακόμη και ηλεκτρονικές ή έντυπες εφημερίδες και ενημερωτικοί ιστότοποι. Πολλοί από τους φορείς αυτούς προέρχονται ή στηρίζονται και από την Ορθόδοξη Εκκλησία (Οικουμενικό Πατριαρχείο). Να σημειωθεί τέλος ότι αξιόλογη δράση στα μέτρα του επιδεικνύει και ο απόδημος Κυπριακός Ελληνισμός.

Η δράση των φορέων αυτών δεν επικεντρώνεται κυριολεκτικά στην πολιτιστική διπλωματία ούτε στην διδασκαλία της Ελληνικής γλώσσας. Αντικειμενικά όμως δράσεις για τη διατήρηση της εθνικής ταυτότητας αναπόφευκτα διαδίδουν τον Ελληνικό πολιτισμό στο εξωτερικό, ενώ συχνά η διδασκαλία της Ελληνικής γλώσσας εμπεριέχεται σε αυτές με διάφορους τρόπους.

Αναφέρονται εδώ μερικοί βασικοί κεντρικοί φορείς ενώ στην επόμενη παράγραφο θα αναδειχθούν ειδικά οι δράσεις τους για την διδασκαλία της Ελληνικής γλώσσας.

Το Συμβούλιο Απόδημου Ελληνισμού (Σ.Α.Ε). Δημιουργήθηκε το 1995 με Προεδρικό διάταγμα από το Ελληνικό κράτος το για να λειτουργεί ως «συμβουλευτικό και εισηγητικό όργανο προς την πατρίδα στα θέματα της Ομογένειας» (Επίσημος ιστότοπος του Συμβουλίου Απόδημου Ελληνισμού <http://www.sae.gr/>).

Σήμερα το Σ.Α.Ε. λειτουργεί σε 7 Περιφέρειες (ζώνες) που είναι οι εξής:

1. Περιφέρεια Η.Π.Α.
2. Περιφέρεια Καναδά
3. Περιφέρεια Κεντρικής – Νοτίου Αμερικής
4. Περιφέρεια Ευρώπης (πλην Ευρωπαϊκών χωρών πρώην Ε.Σ.Σ.Δ.)
5. Περιφέρεια Αφρικής – Εγγύς/Μέσης Ανατολής
6. Περιφέρεια Ωκεανίας – Άπω Ανατολής
7. Περιφέρεια χωρών πρώην Ε.Σ.Σ.Δ (πλην χωρών ήδη μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης)

Επιπλέον ο ιστότοπος του Σ.Α.Ε. περιέχει πλήρη καταγραφή των κεντρικών Ελληνικών Κοινοτήτων – Οργανώσεων και τις Μητροπόλεις του Οικουμενικού Πατριαρχείου σε όλες τις Περιφέρειές του.

Το όραμα του Σ.Α.Ε. έχει τέσσερις διαστάσεις (αντιγραφή από τον επίσημο ιστότοπο):

«Να ενώσει και να προβάλλει τον Ελληνισμό, ώστε να καταστεί μια σημαντική δύναμη επιρροής ανά τον κόσμο.

Να υποστηρίξει τις προσπάθειες των Ελλήνων για την κάλυψη των αναγκών τους και τη βελτιώσει της οικονομικής, κοινωνικής και πολιτικής τους θέσης.

Να εμπνεύσει και να προσελκύσει τους Φιλέλληνες ανά τηνυφήλιο.

Να συμβάλει στην περαιτέρω ανάπτυξη και σύσφιγξη των σχέσεων των χωρών διαμονής των απόδημων και ομογενών Ελλήνων με την Ελλάδα.»

Παρά το ότι το όραμα του Σ.Α.Ε. εστιάζει στους απόδημους Έλληνες, εντούτοις εμπεριέχει σαφείς επιδιώξεις πολιτιστικής διπλωματίας (πρώτη, τρίτη και τέταρτη διάσταση, όπως αναφέρονται παραπάνω).

Το Οικουμενικό Πατριαρχείο (<https://www.ec-patr.org>). Παρ' ότι αποτελεί την κορυφαία διεθνή Εκκλησιαστική οργάνωση των Ορθόδοξων Χριστιανών, είναι σαφές ότι οι Μητροπόλεις του ανά τον κόσμο ακολουθούν κυρίως την Ελληνική Διασπορά.

Οι Αρχιεπισκοπές και οι Μητροπόλεις του Οικουμενικού Πατριαρχείου ανά τον κόσμο που αφορούν την Ελληνική Διασπορά δίνονται στον παρακάτω πίνακα. Σημειώνεται ότι ο πίνακας δεν περιλαμβάνει αυτόνομες Εκκλησίες του Πατριαρχείου που αφορούν κυρίως άλλους ορθόδοξους λαούς (π.χ. Ρώσους και Ουκρανούς της διασποράς).

Ασφαλέστατα η Αρχιεπισκοπή της Αμερικής είναι η ισχυρότερη παρουσία του Πατριαρχείου εκτός Κωνσταντινούπολης. Είναι λογικό καθώς στις Η.Π.Α. βρίσκεται η μεγαλύτερη Ελληνική παροικία (3.000.000 άτομα, όπως αναφέρθηκε παραπάνω), ενώ πρόκειται και για μία ισχυρότατη οικονομικά χώρα. Η Αρχιεπισκοπή της Αμερικής έχει και πολλά δικά της ιδρύματα, κάποια εκ των οποίων με σημαντικό εκπαιδευτικό ρόλο που θα εξετασθούν παρακάτω.

Αρχιεπισκοπή Αμερικής	Αρχιεπισκοπές και Μητροπόλεις στον υπόλοιπο κόσμο εκτός Τουρκίας
Διοίκησης Αρχιεπισκοπής Αμερικής (Νέα Υόρκη)	Ίερά Αρχιεπισκοπή Αυστραλίας
Ίερά Μητρόπολις Σικάγου	Ίερά Αρχιεπισκοπή Θυατείρων και Μεγάλης Βρεταννίας
Ίερά Μητρόπολις Πιττσβούργου	Ίερά Μητρόπολις Γαλλίας
Ίερά Μητρόπολις Βοστώνης	Ίερά Μητρόπολις Γερμανίας
Ίερά Μητρόπολις Ντένβερ	Ίερά Μητρόπολις Αυστρίας
Ίερά Μητρόπολις Άτλάντας	Ίερά Μητρόπολις Σουηδίας και πάσης Σκανδιναβίας
Ίερά Μητρόπολις Ντητρόιτ	Ίερά Μητρόπολις Βελγίου
Ίερά Μητρόπολις Αγίου Φραγκίσκου	Ίερά Μητρόπολις Νέας Ζηλανδίας
Ίερά Μητρόπολις Νέας Ίερσέης	Ίερά Μητρόπολις Έλβετίας
	Ίερά Μητρόπολις Ιταλίας και Μελίτης
	Ίερά Μητρόπολις Τορόντο
	Ίερά Μητρόπολις Μπουένος Άϊρες
	Ίερά Μητρόπολις Μεξικού
	Ίερά Μητρόπολις Χόνγκ Κόνγκ
	Ίερά Μητρόπολις Ισπανίας και Πορτογαλίας
	Ίερά Μητρόπολις Κορέας
	Ίερά Μητρόπολις Σιγκαπούρης
<p>Πηγή: Επίσημος ιστότοπος του Οικουμενικού Πατριαρχείου (https://www.ec-patr.org). Ο πίνακας συντάχθηκε από την γράφουσα. Διατηρείται η σειρά και η ορθογραφία της ιστοσελίδας.</p>	

4.2 Η Διδασκαλία της Ελληνικής Γλώσσας στην Ελληνική Διασπορά

Στην παράγραφο αυτή παρουσιάζονται οι δράσεις του Ελληνικού κράτους (Υπουργείου Παιδείας) και των οργανώσεων της Ελληνικής Διασποράς για την διδασκαλία της Ελληνικής Γλώσσας.

Σύμφωνα με το Υπουργείο Παιδείας (<http://www.opengov.gr/ypepth/?p=3166>) οι δομές που παρέχουν ελληνόγλωσση εκπαίδευση σε άλλες χώρες είναι τεσσάρων μορφών:

α) Σχολεία ενταγμένα σε «τυπικό εκπαιδευτικό σύστημα με ελληνόγλωσσο ή με δίγλωσσο (ελληνόγλωσσο και ξενόγλωσσο) πρόγραμμα». Εδώ εντάσσονται και τα λεγόμενα «Αμιγή Ελληνικά Σχολεία του Εξωτερικού», που θα αναφερθούν λίγο παρακάτω.

β) τα λεγόμενα «Τμήματα Ελληνικής Γλώσσας και Πολιτισμού». Αυτά, άλλες φορές βρίσκονται ενταγμένα σε σχολεία ξένων χωρών, άλλες δεν εντάσσονται στην τυπική εκπαίδευση, ενώ σε ορισμένες περιπτώσεις ανήκουν σε ΑΕΙ της Ελλάδας τα οποία προσφέρουν εξ αποστάσεως εκπαίδευση.

γ) τα Ελληνικά τμήματα Ευρωπαϊκών Σχολείων και Σχολείων Διεθνών Οργανισμών που ακολουθούν τους δικούς τους κανονισμούς λειτουργίας.

δ) τα Τμήματα Ελληνικών Σπουδών ή άλλες μορφές προγραμμάτων ελληνικών σπουδών που ανήκουν σε Α.Ε.Ι. του Εξωτερικού, καθώς και θεολογικές σχολές ή μονάδες θεολογικής εκπαίδευσης.

Οι δύο πρώτες μορφές λειτουργούν κάτω από την διεύθυνση του Ελληνικού Υπουργείου Παιδείας και με την χρηματοδότησή του. Ο παρακάτω πίνακας δείχνει τον αριθμό, τον τόπο και τους αριθμούς μαθητών και εκπαιδευτικών.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΙΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ	ΑΡ. ΕΛΛΗΝΙΚΩ Ν ΣΧΟΛΕΙΩΝ	ΑΡ. ΔΙΓΛΩΣΣΩ Ν ΣΧΟΛΕΙΩΝ	ΑΡ. ΕΝΤΑΓΜΕΝΩ Ν ΤΜΗΜΑΤΩΝ	ΑΡ. Τ.Ε. Γ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΑΘΗΤΩ Ν	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩ Ν
ΒΕΡΟΛΙΝΟ	3		1	24	2.391	30
ΜΟΝΑΧΟ	10	1		4	2.327	117
ΣΤΟΥΤΓΚΑΡΔΗΣ	3	1	2	27	3.475	87
ΝΤΥΣΕΛΝΤΟΡΦ	9	10		2	2.308	111
ΒΡΥΞΕΛΛΩΝ	3	1	10	52	4.057	84
ΛΟΝΔΙΝΟΥ	3		1	24	891	39
ΜΑΡΙΟΥΠΟΛΗΣ	1		18	36	–	61
ΤΟΡΟΝΤΟ				3	793	17
ΝΕΑΣ ΥΟΡΚΗΣ				28	7.350	86
ΜΠΟΥΕΝΟΣ ΑΪΡΕΣ				14	1.039	12
ΜΕΛΒΟΥΡΝΗΣ	1	4		87	5.842	33
ΓΙΟΧΑΝΕΣΠΟΥΡΓ Κ	7	1		11	231	35
ΚΑΪΡΟΥ	7			7	649	35
ΤΟΥΡΚΙΑ	2	17			493	21
ΑΛΒΑΝΙΑ		5			786	32
ΣΥΝΟΛΑ	48	40	14	283	32.630	800

Πηγή: Υπουργείο Παιδείας από έγγραφο που κατατέθηκε στην Βουλή. Αντιγράφεται από δημοσίευμα της ηλεκτρονικής εφημερίδας για την εκπαίδευση «esos.gr» (<https://www.esos.gr/arhra/61915/32-630-mathites-foitoyn-sta-88-ellinika-sholeia-toy-exoterikoy>)

Τα ονομαζόμενα «Αμιγή Ελληνικά Σχολεία του Εξωτερικού» είναι Νηπιαγωγεία, Δημοτικά, Γυμνάσια και Λύκεια και σε αυτά εγγράφονται αποκλειστικά μαθητές Ελληνικής καταγωγής. Το εκπαιδευτικό προσωπικό είναι Έλληνες εκπαιδευτικοί, διαφόρων βαθμίδων και ειδικοτήτων, που διορίζονται και αμείβονται από το Υπουργείο Παιδείας.

Ο πίνακας των επόμενων δύο σελίδων αναφέρει όλα τα Αμιγή Ελληνικά Σχολεία του εξωτερικού, όπως εμφανίζονται στην ιστοσελίδα του Υπουργείου.

ΑΜΙΓΗ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΣΧΟΛΕΙΑ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ (ΑΝΑ ΧΩΡΑ, ΠΟΛΗ)

ΒΑΘΜΙΔΕΣ: ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ, ΔΗΜΟΤΙΚΟ, ΓΥΜΝΑΣΙΟ, ΛΥΚΕΙΟ

Α/Α	ΠΟΛΗ	ΒΑΘΜΙΔΑ	ΕΠΩΝΥΜΙΑ ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΜΟΝΑΔΑΣ
ΧΩΡΑ: ΑΙΓΥΠΤΟΣ			
1	ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ	ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ	ΤΟΣΙΤΣΑΙΟ-ΠΡΑΤΣΙΚΕΙΟ ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ
2	ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ	ΤΟΣΙΤΣΑΙΟ-ΠΡΑΤΣΙΚΕΙΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ
3	ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ	ΓΥΜΝΑΣΙΟ	ΑΒΕΡΩΦΕΙΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ
4	ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ	ΛΥΚΕΙΟ	ΑΒΕΡΩΦΕΙΟ ΛΥΚΕΙΟ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ
5	ΚΑΪΡΟ	ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ	ΑΧΙΛΛΟΠΟΥΛΕΙΟΣ ΣΧΟΛΗ ΚΑΪΡΟΥ - ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ
6	ΚΑΪΡΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ	ΑΧΙΛΛΟΠΟΥΛΕΙΟΣ ΣΧΟΛΗ ΚΑΪΡΟΥ - ΔΗΜΟΤΙΚΟ
7	ΚΑΪΡΟ	ΓΥΜΝΑΣΙΟ	ΑΜΠΕΤΕΙΟΣ ΣΧΟΛΗ ΚΑΪΡΟΥ - ΓΥΜΝΑΣΙΟ
8	ΚΑΪΡΟ	ΛΥΚΕΙΟ	ΑΜΠΕΤΕΙΟΣ ΣΧΟΛΗ ΚΑΪΡΟΥ - ΛΥΚΕΙΟ
ΧΩΡΑ: ΙΣΡΑΗΛ			
1	ΙΕΡΟΥΣΑΛΗΜ	ΓΥΜΝΑΣΙΟ	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΙΕΡΟΥ ΚΟΙΝΟΥ ΤΟΥ ΠΑΝΑΓΙΟΥ ΤΑΦΟΥ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ
2	ΙΕΡΟΥΣΑΛΗΜ	ΛΥΚΕΙΟ	ΛΥΚΕΙΟ ΙΕΡΟΥ ΚΟΙΝΟΥ ΤΟΥ ΠΑΝΑΓΙΟΥ ΤΑΦΟΥ
ΧΩΡΑ: ΑΙΘΙΟΠΙΑ			
1	ΑΝΤΙΣ ΑΜΠΕΜΠΑ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ	ΖΕΚΕΙΟΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΣΧΟΛΗ
2	ΑΝΤΙΣ ΑΜΠΕΜΠΑ	ΓΥΜΝΑΣΙΟ	ΜΙΧΕΙΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ
3	ΑΝΤΙΣ ΑΜΠΕΜΠΑ	ΛΥΚΕΙΟ	ΜΙΧΕΙΟ ΛΥΚΕΙΟ
ΧΩΡΑ: Λ. Δ. ΚΟΝΓΚΟ			
1	ΚΙΝΣΑΣΑ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ	ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗΡΙΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΚΙΝΣΑΣΑΣ
2	ΚΙΝΣΑΣΑ	ΓΥΜΝΑΣΙΟ	ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗΡΙΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΚΙΝΣΑΣΑΣ
3	ΚΙΝΣΑΣΑ	ΛΥΚΕΙΟ	ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗΡΙΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΚΙΝΣΑΣΑΣ
4	ΛΟΥΜΠΟΥΜΠΑΣΙ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΛΟΥΜΠΟΥΜΠΑΣΙ
5	ΛΟΥΜΠΟΥΜΠΑΣΙ	ΓΥΜΝΑΣΙΟ	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΛΟΥΜΠΟΥΜΠΑΣΙ
6	ΛΟΥΜΠΟΥΜΠΑΣΙ	ΛΥΚΕΙΟ	ΛΥΚΕΙΟ ΛΟΥΜΠΟΥΜΠΑΣΙ
ΧΩΡΑ: ΣΟΥΔΑΝ			
1	ΧΑΡΤΟΥΜ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ	ΤΡΑΜΠΕΙΟΣ ΣΧΟΛΗ
2	ΧΑΡΤΟΥΜ	ΓΥΜΝΑΣΙΟ	ΚΟΝΤΟΜΙΧΑΛΕΙΟΣ ΣΧΟΛΗ

3	ΧΑΡΤΟΥΜ	ΛΥΚΕΙΟ	ΚΟΝΤΟΜΙΧΑΛΕΙΟΣ ΣΧΟΛΗ
ΧΩΡΑ: ΓΕΡΜΑΝΙΑ (ΟΛΑ ΤΑ ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΙΚΑ ΓΡΑΦΕΙΑ)			
1	ΑΝΝΟΒΕΡΟ	ΛΥΚΕΙΟ	ΛΥΚΕΙΟ ΑΝΝΟΒΕΡΟΥ
2	ΜΟΝΑΧΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ	1ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΜΟΝΑΧΟΥ
3	ΜΟΝΑΧΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ	2ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΜΟΝΑΧΟΥ
4	ΜΟΝΑΧΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ	4ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΜΟΝΑΧΟΥ
5	ΜΟΝΑΧΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ	5ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΜΟΝΑΧΟΥ
6	ΜΟΝΑΧΟ	ΓΥΜΝΑΣΙΟ	1ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΜΟΝΑΧΟΥ
7	ΜΟΝΑΧΟ	ΓΥΜΝΑΣΙΟ	2ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΜΟΝΑΧΟΥ
8	ΜΟΝΑΧΟ	ΛΥΚΕΙΟ	ΓΕΛ ΜΟΝΑΧΟΥ
9	ΝΥΡΕΜΒΕΡΓΗ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ	1ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΝΥΡΕΜΒΕΡΓΗΣ
10	ΝΥΡΕΜΒΕΡΓΗ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ	2ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΝΥΡΕΜΒΕΡΓΗΣ
11	ΝΥΡΕΜΒΕΡΓΗ	ΓΥΜΝΑΣΙΟ	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΝΥΡΕΜΒΕΡΓΗΣ
12	ΝΥΡΕΜΒΕΡΓΗ	ΛΥΚΕΙΟ	ΓΕΛ ΝΥΡΕΜΒΕΡΓΗΣ
13	ΜΠΙΛΕΦΕΛΝΤ	ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙ Ο	ΔΙΘΕΣΙΟ ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΒΙΕΛΕΦΕΛΔ
14	ΜΠΙΛΕΦΕΛΝΤ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΜΠΙΛΕΦΕΛΝΤ
15	ΜΠΙΛΕΦΕΛΝΤ	ΓΥΜΝΑΣΙΟ	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΜΠΙΛΕΦΕΛΝΤ
16	ΜΠΙΛΕΦΕΛΝΤ	ΛΥΚΕΙΟ	ΛΥΚΕΙΟ ΜΠΙΛΕΦΕΛΝΤ
17	ΚΟΛΩΝΙΑ	ΓΥΜΝΑΣΙΟ	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΚΟΛΩΝΙΑΣ
18	ΚΟΛΩΝΙΑ	ΛΥΚΕΙΟ	ΛΥΚΕΙΟ ΚΟΛΩΝΙΑΣ
19	ΝΤΟΡΤΜΟΥΝΤ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΝΤΟΡΤΜΟΥΝΤ
20	ΝΤΟΡΤΜΟΥΝΤ	ΓΥΜΝΑΣΙΟ	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΝΤΟΡΤΜΟΥΝΤ
21	ΝΤΟΡΤΜΟΥΝΤ	ΛΥΚΕΙΟ	ΛΥΚΕΙΟ ΝΤΟΡΤΜΟΥΝΤ
22	ΝΤΥΣΣΕΛΝΤΟΡΦ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΝΤΥΣΣΕΛΝΤΟΡΦ
23	ΝΤΥΣΣΕΛΝΤΟΡΦ	ΓΥΜΝΑΣΙΟ	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΝΤΥΣΣΕΛΝΤΟΡΦ
24	ΝΤΥΣΣΕΛΝΤΟΡΦ	ΛΥΚΕΙΟ	ΛΥΚΕΙΟ ΝΤΥΣΣΕΛΝΤΟΡΦ
25	ΒΟΥΠΕΡΤΑΛ	ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙ Ο	ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ WUPPERTAL
26	ΒΟΥΠΕΡΤΑΛ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΒΟΥΠΕΡΤΑΛ
27	ΒΟΥΠΕΡΤΑΛ	ΓΥΜΝΑΣΙΟ	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΒΟΥΠΕΡΤΑΛ
28	ΒΟΥΠΕΡΤΑΛ	ΛΥΚΕΙΟ	ΛΥΚΕΙΟ ΒΟΥΠΕΡΤΑΛ
29	ΦΡΑΝΚΦΟΥΡΤΗ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΦΡΑΝΚΦΟΥΡΤΗΣ
30	ΦΡΑΝΚΦΟΥΡΤΗ	ΓΥΜΝΑΣΙΟ	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΦΡΑΝΚΦΟΥΡΤΗΣ
31	ΦΡΑΝΚΦΟΥΡΤΗ	ΛΥΚΕΙΟ	ΛΥΚΕΙΟ ΦΡΑΝΚΦΟΥΡΤΗΣ

32	ΣΤΟΥΤΓΑΡΔΗ	ΛΥΚΕΙΟ	ΛΥΚΕΙΟ ΣΤΟΥΤΓΑΡΔΗΣ
ΧΩΡΑ: ΒΕΛΓΙΟ			
1	ΒΡΥΞΕΛΛΕΣ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΒΡΥΞΕΛΛΩΝ
2	ΒΡΥΞΕΛΛΕΣ	ΓΥΜΝΑΣΙΟ	ΑΜΙΓΕΣ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΒΡΥΞΕΛΛΩΝ
3	ΒΡΥΞΕΛΛΕΣ	ΛΥΚΕΙΟ	ΑΜΙΓΕΣ ΛΥΚΕΙΟ ΒΡΥΞΕΛΛΩΝ
ΧΩΡΑ: ΙΤΑΛΙΑ			
1	ΝΑΠΟΛΗ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΝΑΠΟΛΗΣ
ΧΩΡΑ: ΗΝ.ΒΑΣΙΛΕΙΟ			
1	ΛΟΝΔΙΝΟ	ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙ Ο	ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ-ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΛΟΝΔΙΝΟΥ
2	ΛΟΝΔΙΝΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ	
3	ΛΟΝΔΙΝΟ	ΓΥΜΝΑΣΙΟ	ΓΥΜΝΑΣΙΟ/ΛΥΚΕΙΟ ΛΟΝΔΙΝΟΥ
4	ΛΟΝΔΙΝΟ	ΛΥΚΕΙΟ	
ΧΩΡΑ: ΡΟΥΜΑΝΙΑ			
1	ΒΟΥΚΟΥΡΕΣΤΙ	ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙ Ο	ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΒΟΥΚΟΥΡΕΣΤΙΟΥ - ΑΘΗΝΑ
2	ΒΟΥΚΟΥΡΕΣΤΙ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ "ΑΘΗΝΑ" ΣΤΟ ΒΟΥΚΟΥΡ'ΕΣΤΙ

Πηγή: Υπουργείο Παιδείας (<http://archive.minedu.gov.gr/epikoinonia/telefonikoi-katalogoi/5631-amigi-ellinika-sxoleia-toy-eksoterikoy>) Από τον πίνακα του Υπουργείου αφαιρέθηκαν μόνο οι διευθύνσεις των σχολείων και των Συντονιστικών Γραφείων.

Στις Ηνωμένες Πολιτείες ο βασικός φορέας Ελληνομάθειας για την Ελληνική Διασπορά είναι η Εκκλησία (η Αρχιεπισκοπή της Αμερικής του Οικουμενικού Πατριαρχείου)

Υπεύθυνο για την διδασκαλία της Ελληνικής γλώσσας είναι το «Τμήμα Ελληνικής Εκπαίδευσης» ('Department of Greek Education') της Αρχιεπισκοπής (Greek Orthodox Archdiocese of America/ Department of Greek Education <https://www.goarch.org/departments/greekeducation>). Τα προγράμματα άπτον από την διδασκαλία της Ελληνικής γλώσσας περιλαμβάνουν μαθήματα Ελληνικής ιστορίας και πολιτισμού, αλλά και Ορθόδοξης θρησκευτικής παιδείας.

Τα μαθήματα πραγματοποιούνται στις εγκαταστάσεις και κάτω από την διεύθυνση των κατά τόπους ενοριών. Λειτουργούν απογεύματα ή/και Σάββατα. Το «Τμήμα Ελληνικής Εκπαίδευσης» της Αρχιεπισκοπής εποπτεύει και υποστηρίζει τα προγράμματα αυτά με επιμόρφωση εκπαιδευτών και την παραγωγή βιβλίων και οπτικοακουστικού υλικού. Μεγάλο μέρος του υλικού αυτού προσφέρεται και δωρεάν online στον ιστότοπο του Τμήματος. Στον ιστότοπο καταγράφονται όλα τα σχολεία αυτά τα οποία βρίσκονται σε πολλές πολιτείες των Η.Π.Α. Τουλάχιστον στην Νέα Υόρκη λειτουργεί και σχολείο ενηλίκων για την εκμάθηση της Ελληνικής γλώσσας.

Από την Ελληνορθόδοξη Εκκλησία και άλλους φορείς της ομογένειας στις Η.Π.Α. λειτουργεί και το ανώτερο (πανεπιστημιακό) ίδρυμα «Ελληνικό Κολλέγιο του Τιμίου Σταυρού» (Hellenic College Holy Cross <https://www.hchc.edu/>) στο Brookline της Μασαχουσέτης. Το Κολλέγιο συγκροτείται από τρεις διακριτές σχολές:

Το Ελληνικό Κολλέγιο με προγράμματα Bachelor σε διάφορες ανθρωπιστικές ειδικότητες μεταξύ των οποίων Θεολογία και Κλασικές & Ελληνικές Σπουδές.

Το Holy Cross Greek Orthodox School of Theology προσφέρει μεταπτυχιακές θεολογικές σπουδές σε άνδρες και γυναίκες. Οι σπουδές επικεντρώνονται στην Ορθόδοξη χριστιανική θεολογία και εξυπηρετεί σε σημαντικό βαθμό και την εκπαίδευση ιερέων για την Ελληνορθόδοξη κοινότητα.

Το Seminary, ειδική σχολή για αποφοίτους των μεταπτυχιακών σπουδών που τους καθιστά κατηχητές/ιεροδιδασκάλους

Στο campus του Κολλεγίου λειτουργούν και αρκετά κέντρα για την Ελληνική γλώσσα, την Ελληνική ιστορία και τον Ελληνικό πολιτισμό.

Ακόμη στην Καλιφόρνια λειτουργεί το Ορθόδοξο Ινστιτούτο «Πατριάρχης Αθηναγόρας» Το ινστιτούτο είναι κέντρο μελετών στην Ορθοδοξία ενώ σε συνεργασία με το Πανεπιστήμιο του Berkley στην Καλιφόρνια προσφέρει και μεταπτυχιακά προγράμματα Master στην Θεολογία.(Patriarch Athenagoras Orthodox Institute <http://dev.orthodoxinstitute.org/courses/>).

Η Αρχιεπισκοπή του Οικουμενικού Πατριαρχείου στην Αυστραλία είναι επίσης ο βασικός φορέας παροχής Ελληνομάθειας στην ομογένεια της Αυστραλίας. (Αρχιεπισκοπή της Αυστραλίας Archdiocese of Australia www.greekorthodox.org.au)

Η οργάνωση είναι παρόμοια με αυτή στις Η.Π.Α. Επιπλέον η Αρχιεπισκοπή λειτουργεί αρκετές δικές της σχολές και στις τέσσερις πολιτείες της χώρας.

Παρουσίαση των σχολών αυτών γίνεται στον ιστότοπο της Αρχιεπισκοπής, όπως πάνω. Επιπλέον λειτουργούν και αρκετές ανεξάρτητες ιδιωτικές σχολές με προγράμματα στην Ελληνική γλώσσα. Κάποιες από αυτές εμφανίζονται στην ιστοσελίδα της ομογένειας AusGreekNet.com (www.ausgreeknet.com/education.htm)

Κεφάλαιο 5: Η Ελληνική Γλώσσα και Πολιτισμός σε Πολιτικές και Δράσεις Άλλων Χωρών

Όπως είναι αναμενόμενο το μεγαλύτερο μέρος της ευθύνης της διάδοσης της ελληνικής γλώσσας και του πολιτισμού επιφορτίζεται στη μέριμνα του ελληνικού κράτους και των ελληνικών κοινοτήτων του εξωτερικού. Ωστόσο καθώς τα αρχαία ελληνικά μαζί με τα λατινικά αποτελούν θεμελιώδη στοιχεία των κλασικών σπουδών, αλλά και το δυνητικό ενδιαφέρον για την νεοελληνική ως ξένη γλώσσα έχουν ως αποτέλεσμα τόσο η διδασκαλία των αρχαίων ελληνικών άλλα και η εκμάθηση των νέων ελληνικών να αποτελούν μέρος του εκπαιδευτικού προγράμματος σε όλες τις εκπαιδευτικές βαθμίδες σε αρκετές χώρες. Ενδεικτικά:

ΕΥΡΩΠΗ

5.1 Γαλλία

Στο γαλλικό εκπαιδευτικό σύστημα, η διδασκαλία των αρχαίων ελληνικών εντάσσεται στο μάθημα των Γλωσσών και του Πολιτισμού της Αρχαιότητας (Langues et cultures de l'Antiquité- LCA) στον Τέταρτο κύκλο των γυμνασίων. Ένας από τους στόχους του μαθήματος είναι να αναπτύξει στους μαθητές τις ικανότητες ανάγνωσης που τους επιτρέπουν να εισέρχονται χωρίς φόβο και να εστιάζουν σε ένα λατινικό ή ελληνικό κείμενο, για να κατανοήσουν τη σημασία του σε παγκόσμιο επίπεδο χωρίς να χρειαστεί να καταφύγουν στη μετάφραση. Η δραστηριότητα που διευκολύνει την απόκτηση αυτών των δεξιοτήτων είναι η ανάγνωση-κατανόηση, κοντά στη διαδικασία της αναλυτικής ανάγνωσης στα γαλλικά.

Η δραστηριότητα της τάξης, η οποία εφαρμόζεται από το πρώτο έτος μάθησης, βασίζεται σε μια διαισθητική προσέγγιση, στις αυθόρμητες αντιδράσεις των μαθητών που παρατηρούν το κείμενο συλλογικά: είναι μια αναζήτηση, μια δοκιμή και λάθος που οδηγεί την τάξη προς ένα πρώτο επίπεδο υποδοχής και ιδιοποίησης που θα επαληθεύσει η μεταφραστική δραστηριότητα ή η ανάγνωση μεταφράσεων.

Σε αυτό το πλαίσιο, οι μαθητές διδάσκονται να διατυπώνουν υποθέσεις βασισμένες σεσημαντικές ενδείξεις.

Μέσα από αυτή τη διαδικασία, εφαρμόζεται μια διαγλωσσική διδακτική που ευνοεί την κατανόηση των φαινομένων, κατά συνέπεια τη μάθηση: όσο το δυνατόν περισσότερο, καταφεύγουν σε συστηματικές συγκρίσεις μεταξύ λατινικών, ελληνικών, γαλλικών και όλων των σύγχρονων γλωσσών, τις οποίες μπορούν να διδαχθούν και να μιλήσουν ο ένας με τον άλλον στο κολέγιο.

Στα Κολέγια, από την έναρξη του σχολικού έτους 2017, η διδασκαλία των λατινικών και των ελληνικών έχει ενισχυθεί, καθώς στο πέμπτο έτος τα κολέγια μπορούν να προσφέρουν έως και 1 ώρα την εβδομάδα διδασκαλία λατινικών ή / και ελληνικών, ενώ στο τέταρτο και τρίτο έτος μπορούν να αφιερωθούν έως και 3 ώρες την εβδομάδα σε αυτή τη διδασκαλία, ως μέρος ενός προαιρετικού μαθήματος.

Στην αρχή του σχολικού έτους 2018, 45.218 επιπλέον μαθητές παρακολουθούν μαθήματα Γλωσσών και Πολιτισμού στο κολέγιο σε σύγκριση με την έναρξη του σχολικού έτους 2016, δηλαδή αύξηση 11% στις εγγραφές.

Στα γαλλικά γενικά και τεχνολογικά λύκεια, στην αρχή του σχολικού έτους 2018, 81.257 μαθητές λυκείου σπούδαζαν λατινικά ή / και αρχαία ελληνικά .

<https://eduscol.education.fr/275/langues-et-cultures-de-l-antiquite-cycle-4>)

5.2 Γερμανία

Από τα 16 Ομόσπονδα κρατίδια της Γερμανίας τα Αρχαία Ελληνικά διδάσκονται στα Κλασικά Λύκεια, ως υποχρεωτικό μάθημα, ενώ δεν υπάρχει μάθημα Νέων Ελληνικών, παρά μόνο στα πανεπιστήμια όπου μπορεί να προσφέρονται μαθήματα στα κέντρα ξένων γλωσσών. Συγκεκριμένα, υπάρχουν 32 τμήματα αρχαίων ελληνικών και 3 τμήματα για τα Νέα Ελληνικά στα γερμανικά πανεπιστήμια.

Το σχολικό μάθημα των αρχαίων ελληνικών προσφέρεται συνήθως μόνο ως τρίτη ή τέταρτη ξένη γλώσσα. Υπάρχουν περίπου 200 λύκεια σε εθνικό επίπεδο που προσφέρουν ως επιλογή τα ελληνικά. Σύμφωνα με την Ομοσπονδιακή Στατιστική Υπηρεσία, 13.000 μαθητές έκαναν μαθήματα αρχαίων ελληνικών το 2013. Ενώ το 2019/20 διδάχθηκαν 10.707 μαθητές τα αρχαία ελληνικά, ποσοστό που αντιστοιχεί στο 0,12% των μαθητών στη Γερμανία.

<https://www.destatis.de/DE/Themen/Gesellschaft-Umwelt/Bildung-Forschung-Kultur/Schulen/Tabellen/allgemeinbildende-beruflicheschulen-fremdsprachl-unterricht.html>)

Σημειωτέον, ότι κυρίως μόνο σχολεία με παράδοση στις κλασικές σπουδές προσφέρουν το μάθημα, και οι μαθητές που επιλέγουν τα ελληνικά έχουν συνήθως προηγούμενη γνώση των λατινικών ως πρώτη ή δεύτερη ξένη γλώσσα. Αυτό είναι συνήθως μια προϋπόθεση στη Γερμανία. Μερικές φορές συνιστάται επίσης μια γλωσσική ακολουθία όπως η αγγλική-γαλλική-ελληνική. Στους σχολικούς κανονισμούς των περισσότερων ομοσπονδιακών κρατών, η επιλογή μιας τρίτης ξένης γλώσσας στο γυμνάσιο είναι εθελοντική.

Το απολυτήριο Graecum.

Κατά τον 19^ο αιώνα η πιστοποιημένη γνώση αρχαίων ελληνικών και λατινικών αποτελούσε προαπαιτούμενο εισαγωγής στα γερμανικά πανεπιστήμια. Σήμερα η συγκεκριμένη πιστοποίηση, το απολυτήριο Graecum, όπως και το Latinicum για τα λατινικά και το Hebraicum για τα εβραϊκά απαιτούνται για τα ακαδημαϊκά επιστημονικά πεδία της φιλοσοφίας, της θεολογίας, της ιστορίας και της αρχαιολογίας. Το Graecum συνήθως πιστοποιεί την επιτυχημένη συμμετοχή σε "τουλάχιστον τέσσερα χρόνια υποχρεωτικής εκπαίδευσης", με εξετάσεις σε επίπεδο κρατιδίου ή και ομοσπονδιακά.

Ωστόσο, λόγω της σχετικής σπανιότητας των μαθημάτων αρχαίων ελληνικών στα σημερινά γερμανικά σχολεία, το Graecum συνήθως αποκτάται στα πρώτα εξάμηνα του μαθήματος ως *συμπλήρωμα* του Abitur. Η προετοιμασία, στα πανεπιστήμια προσφέρεται κατά τη διάρκεια του εξαμήνου (μέχρι στιγμής συνήθως σε δύο ή τρία εξάμηνα). Τα ιδιωτικά ινστιτούτα με εντατικά μαθήματα διακοπών προσφέρουν περαιτέρω επιλογές προετοιμασίας, ενώ κατά κανόνα, στην εξέταση για το Graecum μεταφράζεται Πλάτων ή Ξενοφών μεσαίας δυσκολίας μαζί με προφορική εξέταση. Συμπληρωματικές εξετάσεις για το Graecum πραγματοποιούνται τόσο εντός του πανεπιστημίου όσο και από τα ομοσπονδιακά κράτη (για παράδειγμα στην Έσση, από τις κρατικές σχολικές αρχές). Η εξέταση μπορεί να επαναληφθεί μία φορά εάν δεν έχει περάσει και σε ορισμένες ομοσπονδιακές πολιτείες μπορεί να επαναληφθεί δύο φορές.

Κάθε χρόνο, στη Γερμανία 20 έως 40 Έλληνες εκπαιδευτικοί ολοκληρώνουν την

εκπαίδευσή τους με τη 2η κρατική εξέταση. (<https://www.antike-sprachen.de/intensivkurse/graecum-intensivkurs/graecumspr%C3%BCfung/>)

5.3 Ηνωμένο Βασίλειο

Η διδασκαλία τόσο των αρχαίων, όσο και των νέων ελληνικών είναι προαιρετική στη βρετανική εκπαίδευση, στο πλαίσιο της διδασκαλίας ξένων γλωσσών σε όλες τις εκπαιδευτικές βαθμίδες, καθώς από το βρετανικό curriculum παρέχεται η δυνατότητα σε κάθε μαθητή να διδαχθεί όποια γλώσσα θέλει. Κάθε γυμνάσιο είναι αρμόδιο να αποφασίσει αν θα εντάξει τα Αρχαία ή και τα Νέα Ελληνικά στο πρόγραμμά του αν κρίνει πως μπορεί να συμπληρωθεί ο απαραίτητος αριθμός μαθητών. Ωστόσο σε κάποια από τα ιδιωτικά σχολεία το μάθημα των Αρχαίων Ελληνικών και Λατινικών (Classics) προσφέρεται στο Γυμνάσιο και στο Λύκειο. Ιδιαίτερη παράδοση και ποιότητα στις κλασικές σπουδές έχουν πολλά γνωστά Πανεπιστήμια της Αγγλίας. (<https://www.gov.uk/government/publications/national-curriculum-in-england-languages-programmes-of-study/national-curriculum-in-england-languages-programmes-of-study>)

5.4 Δανία

Τα Αρχαία Ελληνικά στη Δανία διδάσκονται σε έναν περιορισμένο αριθμό σχολείων (συνολικά 9). Διδάσκονται μόνο στο Λύκειο και προσφέρονται ως μάθημα επιλογής και όχι ως ξένη γλώσσα. Τα μαθήματα των αρχαίων ελληνικών – τα οποία προσφέρονται σε συνδυασμό με τα λατινικά-, απευθύνονται σε μαθητές που έχουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τα Αρχαία Ελληνικά και θέλουν να ακολουθήσουν σχετικές σπουδές στο πανεπιστήμιο. Το Πανεπιστήμιο της Κοπεγχάγης είναι το μοναδικό στη Δανία που προσφέρει μαθήματα νέων ελληνικών, και μάλιστα και σε επίπεδο μεταπτυχιακών και διδακτορικών σπουδών. (https://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/foreign/guides/tuition/show.html?cou=DK)

5.5 Ιταλία

Τα αρχαία ελληνικά διδάσκονται στα Ιταλικά κλασικά Λύκεια, ως ξεχωριστό μάθημα από τα Λατινικά. Ως μάθημα αρχαίων ελληνικών αφορά και τις δύο διετίες του κλασικού Λυκείου, ενώ στην πέμπτη τάξη το μάθημα ονομάζεται Αρχαία Ελληνική Γλώσσα και Πολιτισμός.

Τα αρχαία Ελληνικά συνεξετάζονται με τα Λατινικά και θεωρούνται ως αρχαίες γλώσσες ακριβώς για να τονιστεί η συσχέτισή τους κατά το Ελληνορωμαϊκό πολιτισμικό πρότυπο, που θεωρείται βάση του κοινού ευρωπαϊκού πολιτισμού. Διδάσκονται 4 ώρες εβδομαδιαίως κατά την πρώτη διετία, ενώ κατά την δεύτερη διετία και στο πέμπτο έτος μειώνονται σε 3 ώρες την εβδομάδα. Το σύνολο των διδακτικών ωρών για τα αρχαία ελληνικά στα κλασικά Λύκεια ξεπερνά τον χρόνο των Ιταλικών.

5.6 Ρωσία

Τα νέα ελληνικά υιοθετήθηκαν ως δεύτερη ξένη γλώσσα επιλογής (μετά τα αγγλικά) σε όλα τα σχολεία της Ρωσίας. Συγκεκριμένα, με το Ν.1677/2016 το υπουργείο Παιδείας της Ρωσικής Ομοσπονδίας επιβράβευσε τις προσπάθειες της Εθνικο - πολιτιστικής Αυτονομίας των Ελλήνων της Ρωσίας για τη διατήρηση και τη διάδοση της ελληνικής γλώσσας και έτσι από το Δεκέμβριο του 2016 τα σχολικά εγχειρίδια της ελληνικής γλώσσας είναι επίσημα στη λίστα των εκπαιδευτικών βιβλίων του συστήματος μέσης εκπαίδευσης της Ρωσίας. (<https://www.pontosnews.gr/>)

Ως προς τα αρχαία Ελληνικά, αυτά διδάσκονται στο Κρατικό Πανεπιστήμιο Μόσχας Λομονόσοφ, στο Κρατικό Πανεπιστήμιο Ανθρωπιστικών Σπουδών (RGGU), στο Πανεπιστήμιο Αγίας Πετρούπολης, στο Πανεπιστήμιο Πετροζαβόντσκ, στη Θεολογική Ακαδημία Μόσχας και στα εκκλησιαστικά λύκεια. Στην πόλη Κρασνοντάρ, τα Αρχαία διδάσκονται εκτεταμένα στο Κρατικό Πανεπιστήμιο του Κουμπάν, και με την υποστήριξη αποσπασμένου Έλληνα εκπαιδευτικού, καθώς και στην Ανωτέρα Σχολή της Εκκλησίας. Μάλιστα, το εγχείρημα υιοθέτησης της ελληνικής ως δεύτερης ξένης γλώσσας οφείλεται κατά βάσει στην έδρα της Νεοελληνικής γλώσσας στο Πανεπιστήμιο του Κουμπάν και τα ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα από τη Ρωσία και την Ελλάδα.

Σε άλλες ηπείρους

5.7 Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής

Στις ΗΠΑ, τόσο στη δημόσια δευτεροβάθμια εκπαίδευση, σε πολιτειακό επίπεδο όσο και στα ιδιωτικά σχολεία, η εκμάθηση αρχαίων και νέων ελληνικών εντάσσονται ως μαθήματα επιλογής στην διακριτική ευχέρεια των προγραμμάτων σπουδών που καταρτίζει η κάθε εκπαιδευτική μονάδα.

Σύμφωνα με τα στοιχεία του American Council for Foreign Languages, για τη σχολική χρονιά 2016-2017, λειτουργούσαν 129 προγράμματα ελληνικών σε δημόσια πολιτειακά γυμνάσια- και συγκεκριμένα:

Αλαμπάμα	2
Αλάσκα	1
Αριζόνα	4
Αρκάνσας	2
Καλιφόρνια	9
Κολοράντο	1
Κονέκτικατ	4
Ντέλαγουερ	2
Ντίστρικτ Κολούμπια (DC)	1
Φλόριντα	6
Τζόρτζια	2
Αϊντάχο	1
Ιλινόις	3
Ιντιάνα	3
Κάνσας	3
Κεντάκι	5
Λουιζιάνα	2
Μέϊν	2

Μέριλαντ	4
Μασαχουσέτη	8
Μίσιγκαν	2
Μινεσότα	3
Μισισσίπη	1
Μιζούρι	5
Νεβάδα	1
Νιού Χάμσαιρ	1
Νιου Τζέρσει	3
Νέα Υόρκη	9
Βόρεια Καρολίνα	5
Οχάϊο	8
Οκλαχόμα	2
Όρεγκον	4
Πενσυλβάνια	8
Τενεσί	1
Τέξας	3
Βερμόντ	1
Βιρτζίνια	5
Ουάσινγκτον	1
Δυτική Βιτζίνια	1
Σύνολο	129

(https://www.americancouncils.org/sites/default/files/FLE-report-June17.pdf?fbclid=IwAR3SBfLxBc3uRTeUBol2ak9OLE8SkLOUYT2aUR8qEwuLui69y4_5x1SkwWg)

Στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, από τα σχετικά προγράμματα σπουδών των αμερικανικών πανεπιστημίων, με βάση τις εγγραφές παρακολούθησαν μαθήματα αρχαίων και νέων ελληνικών 13.264 φοιτητές. (<https://web.archive.org/web/20140817144116/http://www.actfl.org/sites/default/files/pdfs/ReportSummary2011.pdf>)

5.8 Αυστραλία

Στα πλαίσια του εθνικού ωρολογίου εκπαιδευτικού προγράμματος (curriculum) της Αυστραλίας τα αρχαία ελληνικά μαζί με τα λατινικά εντάσσονται ως μάθημα επιλογής για την εισαγωγή στις κλασσικές γλώσσες, ενώ τα νέα ελληνικά αποτελούν μέρος της διδασκαλίας ως ξένη γλώσσα επιλογής στην γυμνασιακή εκπαιδευτική βαθμίδα. Συγκεκριμένα στους στόχους του μαθήματος για την εισαγωγή στις κλασσικές γλώσσες αναφέρεται ότι Οι κλασσικές γλώσσες διακρίνονται στον τομέα εκμάθησης γλωσσών του Αυστραλιανού Προγράμματος Σπουδών. Ενώ έχουν πάψει να είναι γλώσσες καθημερινής επικοινωνίας, οι κλασσικές γλώσσες παρέχουν το κλειδί στη λογοτεχνία, την ιστορία, τη σκέψη και τον πολιτισμό των αρχαίων κόσμων και κοινωνιών που τις παρήγαγαν. Το καθένα αφαιρείται από τα άλλα σε χρόνο και τόπο και μπορεί να υπερηφανεύεται για το δικό του συχνά μεγάλο και πλούσιο σώμα αρχαίας λογοτεχνίας.

Το Πλαίσιο για τις Κλασσικές Γλώσσες είναι το πρώτο μάθημα εθνικού προγράμματος σπουδών για τα έτη 7-10 (αντίστοιχα του γυμνασίου) που οδηγεί στην ανάπτυξη προγραμμάτων σπουδών και προγραμμάτων διδασκαλίας και εκμάθησης για μια σειρά κλασσικών γλωσσών σε αυτά τα χρόνια της σχολικής εκπαίδευσης. Παρέχοντας ένα εθνικό πλαίσιο, επιδιώκεται η μελλοντική εκπαιδευτική ανάπτυξη στις κλασσικές γλώσσες ώστε να οδηγήσει σε τοπικά προγράμματα σπουδών και σχολικά προγράμματα που να είναι συνεπή με το εθνικό πρόγραμμα.

Ο σκοπός του μαθήματος είναι να καθοδηγήσει την ανάπτυξη ειδικών γλωσσικών προγραμμάτων σπουδών ή προγραμμάτων διδασκαλίας και εκμάθησης για κλασσικές γλώσσες. Το Πλαίσιο χρησιμοποιήθηκε για την ανάπτυξη των προγραμμάτων σπουδών για τα λατινικά και τα αρχαία ελληνικά. Μαζί, το Πλαίσιο και τα ειδικά προγράμματα για τη γλώσσα για τα λατινικά και τα αρχαία ελληνικά μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως βάση για την ομοσπονδιακή εκπαίδευση και τα προγράμματα σχολικών μονάδων, στην ανάπτυξη τοπικών προγραμμάτων σπουδών για τη γλώσσα ή για την ανάπτυξη διδασκαλίας και εκμάθησης για άλλες κλασσικές γλώσσες, συμπεριλαμβανομένων αυτών που προσφέρονται στα αυστραλιανά σχολεία (κλασσικά εβραϊκά και σανσκριτικά) και άλλα, όπως τα κλασσικά κινέζικα. (<https://www.australiancurriculum.edu.au/f-10-curriculum/languages/framework-for->

Για το μάθημα των νέων ελληνικών το Αυστραλιανό εθνικό πρόγραμμα σπουδών αναφέρεται στην ελληνική μετανάστευση και τον ρόλο των μεταναστών στην Αυστραλία, με ειδική μνεία στις κυβερνητικές πολιτικές υποστήριξης της πολυπολιτισμικότητας μετά την δεκαετία του 1970, με τα νέα ελληνικά να εισάγονται σε όλες τις βαθμίδες του εκπαιδευτικού συστήματος, ακόμα και της πανεπιστημιακής εκπαίδευσης, προσφέροντας σε όλους τους μαθητές την ευκαιρία να σπουδάσουν νέα ελληνικά. Τα νέα ελληνικά διδάσκονται επί του παρόντος σε όλους τους σχολικούς τομείς και περιβάλλοντα. Λόγω του χρόνου, των μεταβαλλόμενων τάσεων στη μετανάστευση και της αλλαγμένης φύσης των μαθητών, τα Νέα Ελληνικά δεν αποτελούν πλέον αποκλειστικό τομέα μαθητών ελληνικής καταγωγής. Οι μαθητές της Νέας Ελληνικής στα σχολεία της Αυστραλίας προέρχονται από μια ποικιλία υποβάθρων, συμπεριλαμβανομένων των μαθητών για τους οποίους αυτό αντιπροσωπεύει μια πρώτη εμπειρία εκμάθησης της Νέας Ελληνικής. Οι μαθητές των Νέων Ελληνικών μπορεί επίσης να είναι ομιλητές στο παρελθόν ή Αυστραλοί δεύτερης, τρίτης ή τέταρτης γενιάς που μπορεί να έχουν συνδέσεις με τα έθιμα και τις παραδόσεις της κληρονομιάς τους, αλλά των οποίων η γλωσσική γνώση μπορεί να είναι περιορισμένη ή ανύπαρκτη.

Το Αυστραλιανό Πρόγραμμα Σπουδών: Οι γλώσσες για τη Νέα Ελληνική απευθύνονται σε μαθητές δεύτερης γλώσσας, την κυρίαρχη ομάδα μαθητών στο αυστραλιανό πλαίσιο. Υπάρχουν δύο διαδρομές εκμάθησης για τους μαθητές: Η θεμελίωση στην ακολουθία του έτους 10 (στην Τρίτη γυμνασίου) και η ακολουθία των ετών 7–10 (είσοδος έτους 7, στην πρώτη γυμνασίου). Οι εκπαιδευτικοί θα χρησιμοποιήσουν το πρόγραμμα σπουδών για να φροντίσουν μαθητές διαφορετικού υπόβαθρου κάνοντας τις κατάλληλες προσαρμογές για να εξατομικεύσουν τις μαθησιακές εμπειρίες.

Για μαθητές που μαθαίνουν Νέα Ελληνικά για πρώτη φορά σε πρόγραμμα σχολικής γλώσσας, μια βασική διάσταση του προγράμματος σπουδών περιλαμβάνει την κατανόηση της πολιτιστικής διάστασης που διαμορφώνει και διαμορφώνεται από τη γλώσσα. Το πρόγραμμα σπουδών έχει σχεδιαστεί με διαπολιτισμικό προσανατολισμό εκμάθησης γλωσσών για να

επιτρέπει στους μαθητές να συμμετέχουν ουσιαστικά σε γλωσσικές και πολιτιστικές εμπειρίες, να αναπτύξουν νέους τρόπους θέασης και ύπαρξης στον κόσμο και να κατανοήσουν περισσότερο για τον εαυτό τους στη διδακτική διαδικασία. (<https://www.australiancurriculum.edu.au/f-10-curriculum/languages/modern-greek/>)

5.9 Συγκριτικές παρατηρήσεις από την παρουσία της ελληνικής γλώσσας, γραμματείας και πολιτισμού στις εθνικές εκπαιδευτικές πολιτικές των άλλων χωρών.

Από την παράθεση της αντιμετώπισης των ελληνικών σπουδών από τα εθνικά εκπαιδευτικά συστήματα στην Ευρώπη και στις άλλες ηπείρους καταλήγει κανείς στο κεντρικό συμπέρασμα ότι και τα ελληνικά αντιμετωπίζονται ως γλωσσική επιλογή ανάλογα με την ευρύτερη εκπαιδευτική πολιτική κάθε χώρας. Εξαρτάται δηλαδή από το εάν το αναλυτικό πρόγραμμα διδασκαλίας έχει συγκεντρωτική ή αποκεντρωτική μορφή. Δηλαδή αν έχει τη μορφή ενός αυστηρού «curriculum» το οποίο καθορίζει κεντρικά τα μαθήματα και τα εκπαιδευτικά αντικείμενα που διδάσκονται σε εθνικό επίπεδο ή αν αντίθετα δίνεται η δυνατότητα στην κάθε εκπαιδευτική μονάδα να καθορίσει εν μέρει τα μαθήματα επιλογής τα οποία θα διδάσκονται σε πολιτειακό ή τοπικό επίπεδο. Επομένως, τα ελληνικά γράμματα εντάσσονται σε αυτό το μοντέλο και αποτελούν είτε μέρος του κεντρικού curriculum, όπως συμβαίνει για παράδειγμα στην περίπτωση της Αυστραλίας είτε η διδασκαλία τους βρίσκεται σε περιορισμένη έκταση στο πλαίσιο των κλασικών σπουδών σε ορισμένες κατηγορίες γυμνασίων και λυκείων με σαφώς κλασικό προσανατολισμό, όπως συμβαίνει στην Ιταλία. Τις περισσότερες φορές δε, προγράμματα εκμάθησης νέων και αρχαίων ελληνικών υλοποιούνται στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση έπειτα από προτροπή και ενέργειες των τοπικών ελληνικών προξενικών αρχών είτε ομογενειακών οργανώσεων, αλλά και μεμονωμένων Ελλήνων της Διασποράς. Μια ενδιαμέση κατάσταση αφορά το βρετανικό εκπαιδευτικό σύστημα στο curriculum του οποίου προσφέρεται η δυνατότητα εκμάθησης οποιασδήποτε ξένης γλώσσας, άρα και των ελληνικών, αρκεί να συντρέχουν οι ελάχιστες εκπαιδευτικές προϋποθέσεις (ικανοποιητικός αριθμός συμμετεχόντων-μαθητών).

Ένα άλλο στοιχείο που αξίζει να επισημανθεί είναι η διαφοροποίηση ανάμεσα στις νεοελληνικές σπουδές και στην κλασική αρχαιοελληνική γραμματεία, όπου δυστυχώς τα νέα

ελληνικά γράμματα αν και αποτελούν εξέλιξη της αρχαίας ελληνικής γλώσσας, δεν παρουσιάζουν την ίδια απήχηση. Αυτό συμβαίνει επειδή τα αρχαία ελληνικά μαζί με τα λατινικά στα εκπαιδευτικά συστήματα αρκετών- κυρίως δυτικο-ευρωπαϊκών κρατών- συν-διδάσκονται και συν-εξετάζονται ως κομμάτι του επιστημονικού αντικειμένου της κλασικής γραμματείας.

Επιπρόσθετα, μία ακόμα παρατήρηση που θα μπορούσε να σημειωθεί είναι το γεγονός ότι τόσο τα αρχαία ελληνικά όσο ακόμα περισσότερο τα νέα ελληνικά- στο μεγαλύτερο αριθμό των προαναφερόμενων χωρών – αποτελούν πεδίο διδασκαλίας κυρίως των εξειδικευμένων πανεπιστημιακών τμημάτων των κλασικών σπουδών της φιλοσοφίας και της αρχαιολογίας παρά στη γενική παιδεία της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, κάτι που μπορεί να μην ίσχυε κατά το παρελθόν σε αυτό το βαθμό τουλάχιστον. Ως κομμάτι του ερευνητικού ενδιαφέροντος του κλασικού κόσμου, η γνώση των αρχαίων ελληνικών παλαιότερα σήμαινε τη πρόσβαση στην πνευματική καλλιέργεια, ενώ σήμερα τείνουν να αποτελούν απλά μία επιστημονική εξειδίκευση φθίνοντος ενδιαφέροντος. Χαρακτηριστική περίπτωση αποτελεί το γερμανικό απολυτήριο δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (Graecum) το οποίο έχει μεταβληθεί με την πάροδο των ετών, από μία πιστοποίηση της καλής γνώσης και επάρκειας της αρχαίας ελληνικής γλώσσας σε ένα απλό προαπαιτούμενο για την εισαγωγή στα κλασικά τμήματα των γερμανικών πανεπιστημίων. Η εικόνα αυτή μπορεί να κριθεί ως ανησυχητική για την πορεία των ελληνικών γραμμάτων στο διεθνή χώρο και σίγουρα δεν θα μπορούσε το ελληνικό κράτος να αφήσει το ενδιαφέρον για τη διάδοση της διάδοσης της ελληνικής γλώσσας και του πολιτισμού στους ξένους. Για το λόγο αυτό απαιτείται μια πιο στοχευμένη, συντονισμένη και αποδοτική πολιτική στον τομέα αυτό.

Διερεύνηση της Δυνατότητας μιας Συγκροτημένης Ελληνικής Πολιτιστικής – Εκπαιδευτικής Διπλωματίας

**Η ανάγκη ενός ενιαίου εθνικού φορέα για την ελληνική
γλώσσα.**

Κεφάλαιο 6: Προτεινόμενο Πλαίσιο Δράσης

Μέσα στο πλαίσιο ενός γενικότερου σχεδιασμού οικονομικής ανάπτυξης της χώρας, η όλη διαδικασία συντονισμού μίας συγκροτημένης ελληνικής πολιτιστικής – εκπαιδευτικής διπλωματίας με έμφαση στην γνώση και την εξάπλωση της ελληνικής γλώσσας και του πολιτισμού, θα πρέπει να ξεκινήσει με μία διερεύνηση και στρατηγική ανάλυση τύπου SWOT προκειμένου να γίνει μια αξιολόγηση των πραγματικών δυνατοτήτων της χώρας και μία συνολική εκτίμηση σε επίπεδο πολιτιστικής - εκπαιδευτικής διπλωματίας. Ό,τι γίνεται δηλαδή σε εταιρείες και οργανισμούς θα πρέπει να γίνει για το προφίλ της χώρας σε επίπεδο προβολής του πολιτιστικού και εκπαιδευτικού τομέα. Μία μελέτη για τα πλεονεκτήματα που υπάρχουν, τις δυνάμεις, τις αδυναμίες, τις απειλές και τις ευκαιρίες και την ανάδειξή τους.

Στα συγκριτικά πλεονεκτήματα των δράσεων της εκπαιδευτικής διπλωματίας στον τομέα της ανάδειξης της ελληνικής γλώσσας είναι η ποσοτική αύξηση και ποιοτική αναβάθμιση της ελληνοφωνίας διεθνώς, όπου σε συνδυασμό με το πάντα έντονο ενδιαφέρον για τις κλασσικές και ανθρωπιστικές σπουδές και τον ρόλο που διαδραμάτισε από την αρχαιότητα ο ελληνικός πολιτισμός και το ολυμπιακό ιδεώδες αποτελούν τα σημαντικότερα στοιχεία ήπιας ισχύος της Ελλάδας.

Συνεπώς, η κληρονομιά αυτού του τεράστιου πολιτιστικού κεφαλαίου μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως μοχλός ανάπτυξης και στρατηγικής υπεροχής της χώρας σε ένα διαρκώς μεταβαλλόμενο διεθνές περιβάλλον. Η ανάπτυξη της εκμάθησης της ελληνικής γλώσσας θα αποτελεί προστιθέμενη πολιτισμική αξία καθώς θα συνδέει

τον χρήστη της με την χώρα αλλά και τη συνέχεια του ελληνικού πολιτισμού.

Ως προς τις αδυναμίες, στοιχεία που θα μπορούσαν να βελτιωθούν είναι: α) ο κατακερματισμός των αρμοδιοτήτων για την προώθηση της ελληνικής γλώσσας μεταξύ των φορέων του ελληνικού κράτους, των ομογενειακών οργανώσεων και της εκκλησίας β) η αποσπασματικότητα των μεθόδων εκμάθησης και διδασκαλίας ανάμεσα στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα και τα εκπαιδευτικά συστήματα του εξωτερικού που οδηγεί και στην απουσία ουσιαστικού ενδιαφέροντος για τα ελληνικά από ξένους ομιλητές και γ) ο περιορισμένος αντίκτυπος του κρατικού πιστοποιητικού γλωσσομάθειας για την πιστοποίηση της ελληνικής γλώσσας.

Οι ευκαιρίες που εμφανίζονται αφορούν και τη διεθνή συγκυρία και τις κοινωνικές, τεχνολογικές και εκπαιδευτικές μεταβολές και το γενικότερο οικονομικό κλίμα αναφορικά με την Ελλάδα. Στο κομμάτι της διεθνούς συγκυρίας, η όλο και αυξανόμενη μεταναστευτική ροή προς τη χώρα και οι προοπτικές παραμονής και κυρίως η ανάγκη ενσωμάτωσης όλων αυτών των ανθρώπων στην ελληνική κοινωνία, δημιουργεί ένα νέο κοινό που χρειάζεται να εκπαιδευτεί στην ελληνογλωσσία. Ως προς τις τεχνολογικές και εκπαιδευτικές μεταβολές μέσα από την ανάδειξη νέων μορφών διδασκαλίας και διδακτικών μεθόδων (π.χ εξ αποστάσεως διδασκαλία, σύγχρονα διδακτικά μέσα συγχρονισμένης και ασύγχρονης διδασκαλίας όπως augmented reality), η ελληνική γλώσσα καθίσταται προσβάσιμη σε ένα ευρύτερο κοινό ομιλητών και επιστημόνων, οι οποίοι μπορεί να διαθέτουν γνωστικά εφόδια από τις κλασικές τους σπουδές ή την επαφή τους με την αρχαιοελληνική γλώσσα και γραμματεία.

Ως απειλή ή εμπόδιο αυτής της πρωτοβουλίας, θα μπορούσε να αποτελέσει η γραφειοκρατική αντίληψη των δομών του ελληνικού κράτους και η έλλειψη διάθεσης συνεργασίας μεταξύ των παραγόντων της ελληνογλωσσης εκπαίδευσης στο εξωτερικό, αλλά και εντός της χώρας. Αυτά τα στοιχεία οδηγούν σε αβελτηρίες και χρόνια καθήλωση της ελληνομάθειας στο εξωτερικό, αλλά και δυσκολίες όσων ξένων θέλουν να μάθουν ελληνικά στην Ελλάδα.

Ως συμπέρασμα, αξίζει η προσπάθεια για τη λήψη συντονισμένων δράσεων ανάδειξης της ελληνικής γλώσσας σε εθνικό και διεθνές επίπεδο. Σε αυτήν την κατεύθυνση θα μπορούσαν να κινηθούν πλαίσια δράσης προς το εξωτερικό και στο εσωτερικό, ώστε να τεθούν υπό την αιγίδα ενός ενιαίου φορέα συντονισμού για την γλώσσα και την πολιτιστική διπλωματία.

6.1 Πλαίσιο δράσης εσωτερικού

Αν και η ελληνογλωσσία παλαιότερα αποτελούσε εθνική στρατηγική για την ανάπτυξη της ελληνικής γλώσσας κυρίως εκτός Ελλάδας, στις σημερινές συνθήκες παρουσιάζονται κοινωνικές ιδιαιτερότητες, οι οποίες επιβάλλουν έναν επανακαθορισμό στον τρόπο που διδάσκονται τα ελληνικά σε ξένους και στο εσωτερικό.

Το μεταναστευτικό κύμα των τελευταίων ετών, οι προκλήσεις για εξωστρέφεια του εκπαιδευτικού συστήματος ιδιαίτερα στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, αλλά και η αλλαγή ολόκληρου του εκπαιδευτικού προτύπου της χώρας αποτελούν ισχυρά κίνητρα για τον επανακαθορισμό της εθνικής πολιτικής της ελληνομάθειας προς τους ξένους. Ειδικότερα, χρειάζεται μία συντονισμένη ειδική και συστηματοποιημένη εκπαιδευτική πολιτική ενσωμάτωσης. Στην ανάπτυξη στρατηγικών για την ανάδειξη της νεοελληνικής γλώσσας από μη Έλληνες χρήστες εντός Ελλάδας θα μπορούσαν να στοιχειοθετηθούν οι παρακάτω δράσεις:

6.1.1 Δράσεις που αφορούν την προώθηση της ελληνομάθειας σε μη ομιλούντες ελληνικά στην Ελλάδα

Αρχικά θα πρέπει να γίνει διαχωρισμός μεταξύ των εκπαιδευτικών αντικειμένων που αφορούν παιδιά και ενήλικες, αλλά και εκπαιδευτικά περιβάλλοντα και την πολιτιστική προέλευση προσφύγων, μεταναστών, υποψηφίων προς πολιτογράφηση και Ελλήνων που μιλούν τα ελληνικά ως δεύτερη γλώσσα. Συγκεκριμένα, για τα παιδιά προσφύγων και μεταναστών θα πρέπει να υπάρξει μέριμνα για την όσο το δυνατόν ταχύτερη ενσωμάτωση των παιδιών σε τάξεις προσαρμογής του ελληνικού σχολείου (κυρίως πρωτοβάθμια εκπαίδευση), έτσι ώστε να προλάβουν τους συμμαθητές τους στα μαθήματα και να υπάρχει δυνατότητα ανάπτυξης των ικανοτήτων τους, αλλά και να προωθηθεί ο διαπολιτισμικός διάλογος και η συμμετοχή των προσφυγόπουλων σε πολιτιστικές δραστηριότητες όπως αθλήματα, καλλιτεχνικές εκδηλώσεις και δραστηριότητες συμβατές με την ηλικία τους (Σχέδιο Δράσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την ενσωμάτωση των προσφύγων, 2017).

Όπως αναφέρουν στη μελέτη τους οι Αναγνώστου και Νικόλοβα (2017) στην υιοθέτηση καλών πρακτικών κατά το παρελθόν έχουν εφαρμοστεί τα εξής

προγράμματα:

1. Πρόγραμμα Πολύδρομο (<https://ec.europa.eu/migrant-integration/intpract/polydromo-group-and-periodical-for-bilingualism-and-multiculturalism-in-education-and-society>) για την προώθηση της διγλωσσίας ενός ελληνο-αραβικού project.
2. Το πρόγραμμα ΔΙΑΠΟΛΙΣ (<http://www.diapolis.auth.gr/index.php>) που συμπεριέλαβε τις θεματικές αναφορικά με τις τάξεις υποδοχής, την ελληνομάθεια, την διαπολιτισμική επικοινωνία, την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών, τη μητρική γλώσσα των μαθητών, την ψυχολογική τους υποστήριξη, τη σχέση με το σχολείο και την κοινότητα και τις εκπαιδευτικές επισκέψεις.
3. Το πρόγραμμα άτυπων εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων για παιδιά στο Δημοτικό και Γυμνάσιο (Schools for Change της ΜΚΟ «Αντιγόνη» (<https://www.antigone.gr/schools-for-change/>)).

Αναφορικά με την εκπαίδευση ενηλίκων οι σχετικές δράσεις θα πρέπει να βρίσκονται σε συμφωνία με τις αρχές της πολιτικής της γλωσσικής υποστήριξης για τους πρόσφυγες, όπως εκφράζεται από το Συμβούλιο της Ευρώπης.

Ειδικότερα για τους μετανάστες, ως προς τις δράσεις για την πολιτισμική και γλωσσική ευαισθητοποίηση σε ζητήματα που σχετίζονται με το ιστορικό και με συναφή θέματα που μπορεί να προκύψουν με την εφαρμογή μεθόδων τυπικής σκόπιμης μάθησης και άτυπης συμπτωματικής μάθησης, με την ύπαρξη κινήτρων που ενεργοποιεί το ενδιαφέρον των συμμετεχόντων, με την παροχή γλωσσικής υποστήριξης ως βασικό ρόλο των διδασκόντων, με την εισαγωγή στις έννοιες της πολυγλωσσίας και του γλωσσικού ρεπερτορίου μέσα από την ενθάρρυνση του προβληματισμού σχετικά με τους παράγοντες που καθορίζουν την επιτυχή εκμάθηση μιας γλώσσας, θα αξιοποιηθούν οι μαθησιακές δυνατότητες που έχουν οι πρόσφυγες σε σχέση με τη ξένη γλώσσα που μαθαίνουν, ώστε τελικά να αποκτήσουν έστω και μία στοιχειώδη ικανότητα χρήσης της (Συμβούλιο της Ευρώπης) (https://www.coe.int/el/web/language-support-for-adult-refugees/language-learning?fbclid=IwAR3UIhYhP182jcgEcUIYW67Df5wFddnrh0GYY4brnRb5sW1V VN4_9lZbt1k).

Αναφορικά με τις δράσεις για όσους ενήλικες ξένους πολίτες επιδιώκουν να πολιτογραφηθούν Έλληνες με την απόκτηση του καθεστώτος του επί μακρόν διαμένοντος στη χώρα μέσα από το σύστημα πιστοποίησης ελληνομάθειας που ορίζεται από τη σχετική ελληνική νομοθεσία, θα μπορούσαν να εξυπηρετηθούν οι εξής σκοποί:

- Θα προωθούνταν η ελληνογλωσσία με την αύξηση των ομιλητών της ελληνικής γλώσσας και θα προωθούνταν ο ελληνικός πολιτισμός.
- Από την εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας θα μπορούσε να αντιμετωπιστεί ο κίνδυνος του κοινωνικού αποκλεισμού τους και η αποτελεσματικότερη ένταξη τους και των οικογενειών τους στην ελληνική κοινωνία.
- Θα ενισχύονταν η αυξανόμενη κινητικότητα μεταξύ των εργαζομένων στην Ευρωπαϊκή Ένωση από τη στιγμή που οι ενδιαφερόμενοι θα ήταν πολίτες της.
- Θα εξασφαλιζόταν η ισότητα των ευκαιριών μέσα από την πρόσβαση στη δια βίου μάθηση.
- Θα δημιουργούνταν ευνοϊκό περιβάλλον για την ενίσχυση του θεσμού της οικογένειας
- Θα προωθούνταν η πρόσβαση σε αγαθά και εκπαιδευτικές υπηρεσίες.
- Σε εκπαιδευτικό επίπεδο θα προωθούνταν η διαπολιτισμική μάθηση και θα ενισχύονταν οι ικανότητες διαλόγου μεταξύ των πολιτισμών.
- Θα ενισχύονταν η ισότητα ευκαιριών μεταξύ των δύο φύλων και θα βελτιώνονταν η κοινωνική και επαγγελματική θέση των γυναικών.

Ως ειδικότεροι στόχοι θα μπορούσαν να επισημανθούν:

- Η εξοικείωση με τις κοινωνικές συνήθειες, τις συνθήκες διαβίωσης, την καθημερινότητα και την κοινωνική ζωή της Ελλάδας.
- Η ανάπτυξη ειδικών δεξιοτήτων που θα βοηθούσαν στην ανταπόκριση των εκπαιδευόμενων σε σύνθετες επικοινωνιακές καταστάσεις της καθημερινής ζωής στον νέο τόπο διαμονής τους.
- Η ανάπτυξη της γλωσσικής δεξιότητας των ενηλίκων σε βαθμό τέτοιο, ώστε να είναι σε θέση να τους αναγνωριστεί τίτλος υποχρεωτικής εκπαίδευσης ή να απευθυνθούν στα σχολεία δεύτερης ευκαιρίας, να παρακολουθήσουν προγράμματα δια βίου μάθησης, ώστε με νέες βασικές δεξιότητες να πετύχουν την ανάπτυξη της επαγγελματικής και προσωπικής τους σταδιοδρομίας.

Ως καλή πρακτική κατά το παρελθόν μπορεί να αναφερθεί το πρόγραμμα «Οδυσσέας», το οποίο υπαγόταν στο πεδίο της «Δια Βίου Μάθησης» και απευθυνόταν σε πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και πολίτες τρίτων χωρών ανεξαρτήτως καταγωγής από 16 ετών και άνω που διέμεναν νόμιμα στη χώρα μας. Το πρόγραμμα αυτό διήρκεσε από το 2008 μέχρι το 2011. Συγκεκριμένα, η διάρθρωσή του χωρίζονταν σε δύο επίπεδα Α1 και Α2. Στο επίπεδο Α1 εντάσσονταν εισαγωγικά μαθήματα στην ελληνική γλώσσα, την ιστορία και τον πολιτισμό, καθώς και στον τρόπο ζωής της ελληνικής κοινωνίας. Οι εκπαιδευόμενοι αποκτούσαν τη γλωσσική δεξιότητα αλλά και πρακτικές κοινωνικές ικανότητες, ώστε να ανταποκρίνονται καλύτερα στις επικοινωνιακές καταστάσεις της καθημερινής ζωής και να εξοικειώνονται με το κοινωνικό περιβάλλον, την ιστορία και τον πολιτισμό της χώρας. Το επίπεδο Α2 αφορούσε μαθήματα ελληνικής γλώσσας, στοιχείων της ελληνικής ιστορίας και του ελληνικού πολιτισμού, ενώ μετά την ολοκλήρωση του, οι εκπαιδευόμενοι μπορούσαν να συμμετάσχουν στις εξετάσεις της Γ.Γ.Δ.Β.Μ. για την απόκτηση του Πιστοποιητικού Ελληνομάθειας επιπέδου Α2, σύμφωνα με την ελληνική νομοθεσία.

Οι υποψήφιοι κατατάσσονταν στο επίπεδο Α1 και Α2 κατόπιν αξιολόγησης του επιπέδου ελληνομάθειας, με χρήση κατάλληλου «εργαλείου ανίχνευσης γλωσσικών δεξιοτήτων». Με τον τρόπο αυτό τους προσφέρονταν ουσιαστική μάθηση ενώ εξασφαλιζόνταν ταυτόχρονα η επιτυχής συμμετοχή τους στη Διαδικασία Πιστοποίησης της Ελληνομάθειας επιπέδου Α2. Και στα δυο επίπεδα μάθησης και εφόσον διαπιστώνονταν η επιτυχής ολοκλήρωση ενός επιπέδου, χορηγούνταν στον εκπαιδευόμενο Πιστοποιητικό Δια Βίου Εκπαίδευσης. Τα μαθήματα διεξάγονταν σε όλους τους νομούς της χώρας και παρέχονταν δωρεάν. Σε κάθε εκπαιδευόμενο διανεμόταν εκπαιδευτικό και επικουρικό υλικό – έντυπο και ηλεκτρονικό – με στόχο την ενίσχυση των δεξιοτήτων και ικανοτήτων του. Σε κάθε τμήμα μάθησης ο μέσος όρος συμμετεχόντων υπολογιζόταν σε δεκαπέντε (15) εκπαιδευόμενους. Τα συνολικά τμήματα εκπαίδευσης και για τα τρία (3) εκπαιδευτικά έτη (2008 – 2011) ανέρχονταν σε περίπου 1100, στα οποία συμμετείχαν κατά προσέγγιση 16.500 εκπαιδευόμενοι (http://www.gsae.edu.gr/en/press/275--lr-l-r?fbclid=IwAR16LAqZrCfp8byBSCGanoOPoqmhnrYN_IgyPyvQLokEy2JNJO_vj0lgUkba).

Ένα ακόμα πεδίο δράσης στον τομέα της εκμάθησης των ελληνικών ως δεύτερης ομιλούσας γλώσσας αφορά Έλληνες πολίτες μέλη της μουσουλμανικής μειονότητας στη Θράκη. Στο πλαίσιο της διαπολιτισμικότητας και της προώθησης των πολιτικών συμπερίληψης εξυπηρετείται η συνταγματικά κατοχυρωμένη αναλογική ισότητα ευκαιριών για όλους τους Έλληνες πολίτες ειδικά αν αποτελούν μέλη της μουσουλμανικής μειονότητας. Ο βασικός στόχος τέτοιων δράσεων είναι να αρθεί η απομόνωση του μειονοτικού πληθυσμού, που αποτελεί και τη μεγαλύτερη αίτια της χρόνιας περιθωριοποίησης του. Εφόσον, η απομόνωση των μουσουλμανοπαίδων αντιμετωπίζεται μέσα από τις ειδικές ποσοτώσεις για την πρόσβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και σε συλλογικές πολιτικές συμπερίληψης στα μειονοτικά σχολεία, οι δράσεις αυτές πρέπει να συνοδεύουν τους γονείς και τον ενήλικο κοινωνικό τους περίγυρο. Στο πλαίσιο αυτό μία θετική δράση είναι τα Κέντρα Στήριξης του Προγράμματος «Εκπαίδευση Μουσουλμανοπαίδων», γνωστά με τα αρχικά τους: ΚΕΣΠΕΜ.

Τα ΚΕΣΠΕΜ ξεκίνησαν τη λειτουργία τους τον Απρίλιο του 2003. Το 2006 ιδρύθηκαν τα «κινητά» ΚΕΣΠΕΜ, δηλαδή κατάλληλα εξοπλισμένα βαν (με φορητούς υπολογιστές και εκπαιδευτικά υλικά), τα οποία επισκέπτονταν καθημερινά απομακρυσμένα χωριά μεταφέροντας εκεί τις εκπαιδευτικές δραστηριότητες του Προγράμματος. Κατά τη φάση (2010-13) λειτούργησαν δέκα ΚΕΣΠΕΜ, τρία στα αστικά κέντρα της Θράκης και επτά σε κωμοπόλεις ή μικρότερους οικισμούς και τέσσερα κινητά ΚΕΣΠΕΜ. Σήμερα λειτουργεί μόνο το ΚΕΣΠΕΜ της Ξάνθης.

Η αρχή στην οποία βασίστηκε η ίδρυση των Κέντρων είναι ότι η άρση της απομόνωσης έχει πολλαπλασιαστικά θετικά αποτελέσματα. Τα Κέντρα στελεχώνονταν από μέλη της μειονότητας και της πλειονότητας Οργάνωναν και ανέπτυσσαν παράλληλες με το σχολικό θεσμό εκπαιδευτικές και δημιουργικές δράσεις που απευθύνονταν πρωτίστως σε μαθητές και γονείς της μειονότητας, προωθώντας όμως παράλληλα την έμπρακτη συνεργασία και επικοινωνία με τα μέλη της πλειονότητας. Στις παιδαγωγικές δραστηριότητες των Κέντρων δινόταν και εξακολουθεί να δίνεται έμφαση στην αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών, ενώ παράλληλα επιμορφωμένοι εκπαιδευτικοί χρησιμοποιούν τα νέα εκπαιδευτικά υλικά που παρήγαγε το Πρόγραμμα και εφαρμόζουν καινοτόμες παιδαγωγικές μεθόδους. Στο πλαίσιο της λειτουργίας και δράσης των ΚΕΣΠΕΜ προσφέρονται επίσης δωρεάν μαθήματα ελληνικών για ενήλικες, κυρίως γονείς μαθητών της μειονότητας, έπειτα

από αίτημα των ίδιων των ενηλίκων. Τα μαθήματα αυτά στοχεύουν στην εκμάθηση ή στη βελτίωση της ελληνικής γλώσσας, προφορικής και γραπτής. Με βάση το επίπεδο και τις ανάγκες των εκπαιδευόμενων τα μαθήματα, τα οποία κινούνται στη λογική της επικοινωνιακής προσέγγισης της γλώσσας, επικεντρώνονται σε διαφορετικές πτυχές της ελληνικής γλώσσας (προφορική επικοινωνία, παραγωγή γραπτού λόγου, ανάγνωση και κατανόηση κειμένων κτλ) και βασίζονται σε εκπαιδευτικό υλικό. (<https://museduc.gr/el>)

6.1.2 Ανάπτυξη κρατικών πολιτικών που αποσκοπούν στη διεθνοποίηση της ελληνικής τριτοβάθμιας εκπαίδευσης

Πέρα από την εξειδίκευση των δράσεων και των πρακτικών διδακτικής της νέας ελληνικής εκτός του εκπαιδευτικού συστήματος, η ανάδειξη της ελληνομάθειας θα πρέπει να αποτελεί στόχο των ασκούμενων πολιτικών δράσεων και στην ελληνική τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Βασικό χαρακτηριστικό μιας σύγχρονης αντίληψης του ρόλου των πανεπιστημίων στη σύγχρονη εποχή είναι η εξωστρέφεια, η σύνδεση με την οικονομία και η διεπιστημονικότητα. Υπάρχουν χώρες αρκετά πρωτοπόρες στην προσέλκυση ξένων φοιτητών στα πανεπιστήμια τους όπως είναι οι ΗΠΑ και το Ηνωμένο Βασίλειο, ενώ ακολουθούν η Κίνα, η Γερμανία, η Γαλλία, η Αυστραλία, ο Καναδάς και άλλες. Στα πιο πρόσφατα χρονικά, εμφανίστηκε και η Κύπρος η οποία έπειτα από την εκπαιδευτική μεταρρύθμιση του 2005, κατέστη ιδιαίτερα προσφιλής εκπαιδευτικός προορισμός για χιλιάδες φοιτητές από δεκάδες χώρες. Οι θετικές οικονομικές επιπτώσεις της παρουσίας των ξένων φοιτητών είναι η αύξηση των εσόδων μέσα από την πληρωμή διδάκτρων στα πανεπιστήμια, οι δαπάνες διαβίωσης και η τόνωση της ανάπτυξης από τη δημιουργία χιλιάδων νέων θέσεων εργασίας εκπαιδευτικού και διοικητικού προσωπικού και πολλών ακόμα συναφών επαγγελματιών επιστημονικού και ερευνητικού χαρακτήρα. Οι έμμεσες θετικές επιπτώσεις όπως η ανάπτυξη της αγοράς ακινήτων, ο εκπαιδευτικός τουρισμός τόσο των ίδιων των φοιτητών καθώς και των οικείων τους, τα έσοδα από τη φορολογία που επιβάλλουν τα κράτη αυτά στο παραγόμενο εισόδημα και στις κάθε είδους σχετικές συναλλαγές και φυσικά το όφελος από την ανατροπή σε μεγάλο βαθμό της τάσης εκπατρισμού των δικών μας νέων για προπτυχιακές και μεταπτυχιακές σπουδές σε πανεπιστήμια του εξωτερικού.

Πέρα ωστόσο από τις θετικές οικονομικές επιπτώσεις εντοπίζονται θετικές εξελίξεις και στον τομέα της ανάπτυξης της διεπιστημονικότητας. Μέσα από τη συγκριτική και συστηματική έρευνα περισσότερων του ενός επιστημονικών πεδίων προωθείται καλύτερα ο σκοπός της γνώσης σύμφωνα με τις απαιτήσεις των δεδομένων της σύγχρονης εποχής. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, καλούνται να λειτουργήσουν η έρευνα και η εκμάθηση των ελληνικών σπουδών (γλώσσα και πολιτισμός).

Συγκεκριμένα, καθώς διακηρυγμένος σκοπός του Εθνικού Πλαισίου Δράσης της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης αποτελεί η διεθνοποίηση και η εξωστρέφεια των ΑΕΙ μέσα από την ίδρυση ξενόγλωσσων προγραμμάτων, τη συνεργασία με ιδρύματα της αλλοδαπής και η ανάπτυξη ενός συστήματος εσωτερικής και διεθνούς κινητικότητας των φοιτητών, οι δράσεις αυτές θα μπορούσαν να εξειδικευθούν στο κομμάτι της προσέλκυσης ξενόγλωσσων φοιτητών τόσο σε προπτυχιακό όσο και σε μεταπτυχιακό επίπεδο, καθώς και στην ενίσχυση εκπόνησης διδακτορικών διατριβών ξένων επιστημόνων στην Ελλάδα. Παράλληλα με την παρουσία τους στα ελληνικά πανεπιστήμια όλο αυτό το σπουδαστικό προσωπικό θα μπορούσε να λάβει μαθήματα που θα πιστοποιούσαν μέχρι ένα βαθμό και τη γνώση τους στα ελληνικά. Αυτό θα ήταν εφικτό είτε μέσα από τις δομές του ελληνικού πανεπιστημίου στα τμήματα σπουδών τους είτε μέσα από το συντονισμό των δράσεων των προτύπων σχολείων που βρίσκονται εντός των φιλοσοφικών σχολών της χώρας.

Όλο αυτό το πλαίσιο δράσεων για τη βελτίωση της ποιότητας και της αποτελεσματικότητας της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης καλύπτεται και επιβλήθηκε τόσο από την ευρωπαϊκή πολιτική εκπαίδευσης (ενδεικτικά: στρατηγική της Λισαβόνας, ατζέντα εκσυγχρονισμού των Πανεπιστημίων «Modernisation Agenda for Universities: Education, Research and Innovation», Συνθήκη της Μπολόνια) (https://ec.europa.eu/education/policies/higher-education/bologna-process-and-european-higher-education-area_el) όσο και από την εργαλειοθήκη του ΟΟΣΑ (<https://www.oecd.org/greece/peer-review-greece.htm>.)

Ειδικότερα, κατά την κατάρτιση των κανονισμών λειτουργίας κάθε ΑΕΙ, θα ήταν καλό να γίνεται αναφορά για την ύπαρξη και λειτουργία έστω και ενός προγράμματος μεταπτυχιακών σπουδών ειδίκευσης στα αγγλικά ανά σχολή. Επίσης, θα μπορούσαν να λειτουργήσουν σε επίπεδο κανονισμού τμήματος μαθήματα στα αγγλικά τόσο για ξένους φοιτητές πέρα από τους Έλληνες. Είναι πολύ θετικό πως σε αυτήν την

κατεύθυνση ήδη κάποια πανεπιστημιακά τμήματα παρουσίασαν τα πρώτα ξενόγλωσσα προπτυχιακά προγράμματά τους, όπως το τμήμα Κλασικών σπουδών της Φιλοσοφικής σχολής του Εθνικού Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών και το τμήμα Ιατρικής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.

Το προπτυχιακό πρόγραμμα τετραετούς φοίτησης στην Αρχαιολογία, Ιστορία και Λογοτεχνία της Αρχαίας Ελλάδας απευθύνεται αποκλειστικά σε αλλοδαπούς φοιτητές σε συνεργασία με το Διεθνές Πανεπιστήμιο Ελλάδος (International Hellenic University). Κατά τον πρώτο χρόνο προσφέρεται ένας αριθμός προπαρασκευαστικών μαθημάτων πάνω στην Ιστορία και τον Πολιτισμό της αρχαίας Ελλάδας καθώς και στη μεθοδολογία των αντίστοιχων ακαδημαϊκών πεδίων της αρχαιολογίας, ιστορίας και φιλολογίας. Το δεύτερο και το τρίτο έτος αφιερώνονται στη συστηματική μελέτη της αρχαίας Ελλάδας, ενώ το τέταρτο έτος προσφέρει μια σειρά από εξειδικευμένα μαθήματα και σεμινάρια. Από το πρόγραμμα σπουδών (curriculum) προκύπτει ότι τα μαθήματα ελληνικών αφορούν μόνο την αρχαία ελληνική γραμματεία μέχρι και το πέμπτο εξάμηνο, ενώ δεν αναφέρεται πουθενά η εκμάθηση της νέας ελληνικής, που θα μπορούσε παρεμπιπτόντως να ενταχθεί εκ παραλλήλου στο πρόγραμμα.

Το ίδιο δεν φαίνεται να ισχύει στο πρόγραμμα του αγγλόφωνου μεταπτυχιακού προγράμματος Ιατρικής του ΑΠΘ (<https://aristotlemedical.edu.gr/courses-curriculum>)

, όπου η διδασκαλία της νέας ελληνικής αφορά στα τρία πρώτα έτη σπουδών ενώ κατά το τέταρτο έτος προχωρούν στη διδασκαλία ελληνικής ιατρικής ορολογίας, προφανώς για να μπορούν να παρακολουθήσουν τα κλινικά μαθήματα έχοντας μία βασική επικοινωνία με τους ασθενείς.

Κρίνοντας από αυτά τα δύο προπτυχιακά, αλλά και από ένα πλήθος αγγλόφωνων μεταπτυχιακών προγραμμάτων (140 ΠΜΣ σε 24 πανεπιστήμια) που παρέχονται ήδη από τα ελληνικά πανεπιστημιακά ιδρύματα, θα μπορούσαν να γίνουν κάποιες παρατηρήσεις σχετικά με τον τρόπο που αντιμετωπίζεται η διαδικασία εκμάθησης της ελληνικής γλώσσας τόσο αναφορικά με αυτά τα συγκεκριμένα τμήματα όσο και συνολικά με την πολιτική προσέγγισης ξενόγλωσσων φοιτητών στο ελληνικό Πανεπιστήμιο. Σαν πρώτη παρατήρηση θα μπορούσε να ειπωθεί, ότι θα ήταν εφικτό μέσα από την παρακολούθηση των μαθημάτων νέων ελληνικών να υπάρχει ταυτόχρονα η δυνατότητα απόκτησης κρατικής πιστοποίησης – έστω ενός επιπέδου Α1, που είναι μία πρώτη πιστοποίηση που χορηγείται από το ελληνικό κράτος- στους φοιτητές που θα ανταπεξέλθουν επιτυχώς στα μαθήματα νέας ελληνικής.

Επιπρόσθετα, είτε τα τμήματα αυτά είτε τα τμήματα άλλων σχολών θα μπορούσαν α. να παρέχουν τη δυνατότητα αντίστοιχων μαθημάτων νέας ελληνικής εντός του προγράμματος σπουδών τους (curriculum) ακόμα και ως προαιρετικών ή έστω να κατευθύνουν τους ξενόγλωσσους φοιτητές τους προς τα σχολεία νέας ελληνικής που λειτουργούν στο πλαίσιο της επιστημονικής έρευνας και λειτουργίας των φιλοσοφικών σχολών. Ανώτερος στόχος θα πρέπει να είναι λοιπόν, πέρα από την προσέλκυση ξένων φοιτητών και συνεπώς κεφαλαίων και η παρεμπίπτουσα γνώση έστω και των βασικών στοιχείων της ελληνικής γλώσσας, που ιδανικά θα μπορούσε να τους καταστήσει «εκπαιδευτικούς διπλωμάτες» της ελληνικής κουλτούρας και του πολιτισμού μας στις χώρες προέλευσής τους.

Μεταξύ των κυριότερων ελληνικών εκπαιδευτικών φορέων διδασκαλίας της ελληνικής γλώσσας στα ΑΕΙ ως δεύτερης/ξένης, συγκαταλέγονται:

- Το **Διδασκαλείο Νέας ελληνικής γλώσσας του Εθνικού και του Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών**. Στους στόχους του περιλαμβάνονται η διδασκαλία της Νέας ελληνικής ως δεύτερης / ξένης γλώσσας, η πιστοποίηση του επιπέδου γνώσης της Νέας ελληνικής ως δεύτερη / ξένη γλώσσα, η εξοικείωση των αλλοδαπών φοιτητών με διάφορες πτυχές και θέματα του ελληνικού πολιτισμού και η πρακτική άσκηση για φοιτητές του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Διδασκαλίας της ελληνικής ως δεύτερης / ξένης γλώσσας.
- Το **Σχολείο Νέας ελληνικής γλώσσας του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης** προσφέρει προγράμματα ελληνικής γλώσσας και πολιτισμού σε ξένους φοιτητές, καθώς και σε φοιτητές ελληνικής καταγωγής. Παράλληλα με τη διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας, δίδεται έμφαση σε διάφορες πολιτιστικές δραστηριότητες. Επίσης, ενώ η φιλοξενία εκατοντάδων φοιτητών από όλον τον κόσμο, διαμορφώνει ένα πολυπολιτισμικό περιβάλλον.

Επιπροσθέτως, προσφέρονται καταλλήλως προσαρμοσμένα προγράμματα για ειδικούς σκοπούς, καθώς και σεμινάρια για διδασκάλους της Ελληνικής, ενώ το Σχολείο συμμετέχει σε ερευνητικά και εκπαιδευτικά προγράμματα, σε συνεργασία με εγχώρια και ιδρύματα του εξωτερικού. Επιπλέον, το Σχολείο προσφέρει ειδικά προγράμματα επιμόρφωσης εκπαιδευτικών οι οποίοι διδάσκουν την ελληνική ως δεύτερη /ξένη γλώσσα σε αλλοδαπούς και ομογενείς. Σε αυτό το πλαίσιο, το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης έχει σχεδιάσει το Online Greek Course (Διαδικτυακό Μάθημα Ελληνικών), το

οποίο στοχεύει στο να παρέχει σε φοιτητές, επαγγελματίες και σε όσους ζουν εκτός Θεσσαλονίκης ή εκτός Ελλάδος μια ελκυστική εμπειρία μάθησης. (<https://smg.web.auth.gr/may2019b/>)

- Το **Κέντρο Διδασκαλίας Ελληνικής Γλώσσας και Πολιτισμού (ΚΕ.Δ.Ε.Γ.ΠΟ.) του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων**, ιδρύθηκε στις αρχές της δεκαετίας του '90. Έκτοτε, το ΚΕ.Δ.Ε.Γ.ΠΟ. έχει υλοποιήσει μία ευρεία γκάμα εκπαιδευτικών και ερευνητικών δραστηριοτήτων, με στόχο την προώθηση διεθνώς της ελληνικής γλώσσας και του πολιτισμού, καθώς και την ενθάρρυνση της διαπολιτισμικής και πολυπολιτισμικής επικοινωνίας και στην αλληλεπίδραση μεταξύ νέων από όλον τον κόσμο, με όραμα την προώθηση της ειρήνης και της φιλίας μεταξύ των εθνών.
- Το **Εργαστήριο Διαπολιτισμικών και Μεταναστευτικών Μελετών του Πανεπιστημίου της Κρήτης**, με έδρα το Ρέθυμνο είναι ένα από τα τρία θεσμοθετημένα εργαστήρια του Παιδαγωγικού Τμήματος Δ.Ε. του Πανεπιστημίου Κρήτης και ιδρύθηκε τον Ιούνιο του 1996. Μεταξύ άλλων υλοποιεί το πρόγραμμα «Ελληνόγλωσση πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια διαπολιτισμική εκπαίδευση στη διασπορά». Στόχος του είναι να αναπτύξει και να προωθήσει την ελληνική γλώσσα και τον πολιτισμό σε μαθητές πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης οι οποίοι ζουν και σπουδάζουν στο εξωτερικό, καθώς και σε μη ελληνόφωνους μαθητές οι οποίοι επιθυμούν να μάθουν Ελληνικά και γίνουν κοινωνοί του ελληνικού πολιτισμού. Παράλληλα καταρτίζει και επιμορφώνει τους εκπαιδευτικούς που καλούνται να διδάξουν την Ελληνική ως Δεύτερη Γλώσσα¹.

Το **Σχολείο Ελληνικής Γλώσσας του Κέντρου Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης (ΚΕ.Δ.ΕΚ.) του Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου της Πάτρας**, προσφέρει από το 1992 μαθήματα Νέων Ελληνικών για φοιτητές, δασκάλους, παλιννοστούντες Έλληνες και αλλοδαπούς από την ΕΕ και τον υπόλοιπο κόσμο. Ανάμεσα στους βασικούς στόχους του είναι επίσης η παραγωγή λογισμικού, λεξικών και ανάλογου διδακτικού υλικού για όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης (<http://www1.upnet.gr/index/page/id/21>).

Ενδιαφέρον είναι ότι και το Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών (ΙΚΥ) προσφέρει σε ετήσια βάση υποτροφίες σε αλλοδαπούς για την παρακολούθηση μαθημάτων και σεμιναρίων στη νέα ελληνική γλώσσα και πολιτισμό.

Από τα παραπάνω συνάγεται, ότι θα ήταν ευκαταία η λειτουργία συνεργειών και ο συντονισμός των εκπαιδευτικών δράσεων όλων των πειραματικών σχολείων ενηλίκων για την ελληνική γλώσσα, συμβάλλοντας και στο ερευνητικό επίπεδο της μεθοδολογίας της διδακτικής ενηλίκων στα ελληνικά όσο και στην παραγωγή ενιαίου διδακτικού υλικού που θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί για τη διδασκαλία ελληνικών σε ξένους τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό.

Μία ακόμη επιτυχημένη δράση θα ήταν η επέκταση της λειτουργίας θερινών σχολείων ή κατασκηνώσεων (summer schools / camps) για ξένους μαθητές ή φοιτητές ή όποιον άλλο ενδιαφερόμενο για τη γνώση της ελληνικής γλώσσας, στα πρότυπα αντίστοιχων προγραμμάτων, όπως το **Θερινό Σχολείο της Νέας Ελληνικής Γλώσσας**, που πραγματοποιείται στη Θεσσαλονίκη κάθε χρόνο στο διάστημα Αυγούστου-Σεπτεμβρίου, στο πλαίσιο του σχολείου Νέας Ελληνικής Γλώσσας του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου για την εμπειρία της δια ζώσης επαφής με την

1

<http://ptde.edc.uoc.gr/page/%CE%B5%CF%81%CE%B3%CE%B1%CF%83%CF%84%CE%B7%CF%81%CE%B9%CE%BF-%CE%B4%CE%B9%CE%B1%CF%80%CE%BF%CE%BB%CE%B9%CF%84%CE%B9%CF%83%CE%BC%CE%B9%CE%BA%CF%89%CE%BD-%CE%BA%CE%B1%CE%B9-%CE%BC%CE%B5%CF%84%CE%B1%CE%BD%CE%B1%CF%83%CF%84%CE%B5%CF%85%CF%84%CE%B9%CE%BA%CF%89%CE%BD-%CE%BC%CE%B5%CE%BB%CE%B5%CF%84%CF%89%CE%BD-%CE%B5%CE%B4%CE%B9%CE%B1%CE%BC%CE%BC%CE%B5>

ελληνική γλώσσα και τον πολιτισμό

(<https://smg.web.auth.gr/may2019b/COURSES/miniaio-entatiko-programma-aygoystoy-septemvrioy-20-oron-evdomada/>).

Πέρα από το αμιγώς διδακτικό κομμάτι της Νέας Ελληνικής στα πειραματικά σχολεία, αλλά και στο πρόγραμμα σπουδών των προπτυχιακών και μεταπτυχιακών των ελληνικών πανεπιστημίων θα μπορούσε να γίνει χρήση μεθόδων μη τυπικής διδασκαλίας ελληνικών σε προγράμματα μαθητείας, όπου οι μαθητευόμενοι-σπουδαστές θα μπορούσαν να αποκτήσουν ένα στοιχειώδη βαθμό επικοινωνιακών ικανοτήτων και θα μπορούσε να τους συνδέσει με την ελληνική αγορά εργασίας. Μία

καλή ευρωπαϊκή πρακτική είναι αυτή που εφαρμόστηκε από το γερμανικό κράτος στο πλαίσιο του προγράμματος Mobipro-EU, όπου άνεργοι Έλληνες 18-35 ετών είχαν τη δυνατότητα να εκπαιδευτούν επαγγελματικά στη Γερμανία, έχοντας προηγουμένως επιδοτηθεί για να διδαχθούν τη γερμανική γλώσσα ήδη από την Ελλάδα (170 ώρες μαθημάτων) επειδή η ικανοποιητική γνώση γερμανικών θεωρείται προαπαιτούμενο για την κάλυψη θέσης μαθητείας στη Γερμανία (<https://www.goethe.de/ins/gr/el/m/kul/mag/20572915.html>).

6.1.3 Μετατροπή της Ελλάδας σε κέντρο κλασικών σπουδών

Ο ελληνικός πολιτισμός, ως μέρος της κλασικής αρχαιότητας, μαζί με τον ρωμαϊκό και τον εβραϊκό/χριστιανικό αποτέλεσαν τις βάσεις και συνδιαμόρφωσαν την εικόνα του σύγχρονου κόσμου, στη φιλοσοφία, στις επιστήμες, στις τέχνες, στην ανάπτυξη της πολιτικής και της δημοκρατίας, στην ανάδειξη του κρατικού φαινομένου και τις διεθνείς σχέσεις. Ωστόσο, η αξία της αρχαίας ελληνικής φιλοσοφίας και γραμματείας, αν και απέκτησε την οικουμενικότητα που άξιζε, το επίκεντρο της μελέτης και της ερευνητικής της αξιοποίησης βρισκόταν περισσότερο στο εξωτερικό και λιγότερο στα στενά πλαίσια του ελληνικού κράτους, λειτουργώντας πλέον ως κοινό κτήμα της ανθρωπότητας παρά ως μια εθνικά προσδιορισμένη πολιτισμική παρακαταθήκη. Αυτό στερούσε από την Ελλάδα την αξιοποίηση και την αποδοχή αυτής της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς στον μέγιστο βαθμό που θα μπορούσε να επιτευχθεί, ως συγκριτικό πλεονέκτημα της χώρας και μέσο ήπιας ισχύος, στον τομέα της εκπαίδευσης και της πολιτιστικής διπλωματίας.

Αν και με την πάροδο του χρόνου δημιουργήθηκαν οι συνθήκες για την ανάδειξη του χαρακτήρα των αρχαιοελληνικών σπουδών μέσα από την έρευνα και στην Ελλάδα, εντούτοις υπάρχουν πολλά περιθώρια για περαιτέρω ενίσχυση της, τόσο σε ακαδημαϊκό επίπεδο όσο και σε επίπεδο άσκησης δράσεων και δημόσιων πολιτικών.

Οι επιστημονικοί τομείς πέρα από τη φιλοσοφία και την αρχαιοελληνική γραμματεία που θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν είναι η Ιστορία, η αρχαιολογία, η θεατρολογία, αλλά και οι καλές τέχνες εν γένει.

Συγκεκριμένα, δράσεις που θα μπορούσαν να προσελκύσουν το διεθνές επιστημονικό ενδιαφέρον για τον ελληνικό πολιτισμό είναι:

- Η διενέργεια κοινών εκπαιδευτικών προγραμμάτων μεταξύ των εδρών κλασικών σπουδών του εξωτερικού με τα αντίστοιχα επιστημονικά τμήματα ή άλλους σχετικούς φορείς, καθώς και η διεξαγωγή συνεδρίων ή /και σεμιναρίων και η πρόσκληση ως ομιλητών και επίτιμων καλεσμένων εγνωσμένου κύρους ξένων επιστημόνων ή διεθνών προσωπικοτήτων.

Μία τέτοια αξιολογη προσπάθεια στο εξωτερικό είναι το Κέντρο Ελληνικών Σπουδών του πανεπιστημίου του Harvard που εδρεύει στο Ναύπλιο, ενώ διαθέτει αδελφό τμήμα στην Ουάσιγκτον DC. Το ΚΕΣ, το οποίο αποτέλεσε μία συνέργεια με αποστολή «να ανακαλύψει και να αναδείξει εκ νέου τον ανθρωπισμό των Ελλήνων» μέσω καινοτόμων εκπαιδευτικών και ερευνητικών προσεγγίσεων και θέλοντας να προσφέρει καινούριες ευκαιρίες, αποτελεί σημαντικό κόμβο του δικτύου διεθνών κέντρων και γραφείων που έχει ιδρύσει το Harvard σε όλο τον κόσμο. Πέρα από τις εξαιρετικά ενδιαφέρουσες από πλευράς θεμάτων εκδηλώσεις που διοργανώνει, ένας από τους κύριους σκοπούς του είναι διαχρονικά η υποστήριξη και η προώθηση της μελέτης του ελληνικού πολιτισμού μέσω της αξιοποίησης διεπιστημονικών και διαχρονικών προσεγγίσεων, ενώ λειτουργεί την ίδια στιγμή ως βάση για φοιτητές και ερευνητές του ίδιου του πανεπιστημίου, καθώς επίσης και άλλων ακαδημαϊκών ιδρυμάτων από τις ΗΠΑ, την Ελλάδα και αλλού. Άλλωστε, όπως είχε ειπωθεί και από τον εμπνευστή του έργου αυτού, καθηγητή του Harvard Gregory Nagy, σκοπός της ίδρυσής του ήταν «να δώσει μια νέα ώθηση, αλλά και μια νέα κατεύθυνση στη μελέτη της Ελληνικής γραμματείας και επομένως στην επίδρασή της στη σύγχρονη εποχή». Συνοπτικά, το ΚΕΣ αποτελεί ένα κορυφαίο ερευνητικό κέντρο προσηλωμένο στη μελέτη και την εκ νέου ανάδειξη του ανθρωπιστικού πνεύματος του αρχαίου ελληνικού πολιτισμού. (<https://el.greece.chs.harvard.edu/>)

Η διασύνδεση του επιστημονικού προσωπικού της χώρας με ερευνητικά κέντρα και συναδέλφους τους που διδάσκουν την ελληνική γλώσσα και πολιτισμό στο εξωτερικό, ώστε να τονωθεί η επιστημονική κινητικότητα.

Σε ευρωπαϊκό πλαίσιο αναπτύχθηκαν και λειτούργησαν το ελληνικό δίκτυο κέντρων κινητικότητας «Πυθέας» μέρος του ευρωπαϊκού δικτύου κέντρων κινητικότητας (ERAMORE). Επρόκειτο για μία κοινοπραξία η οποία συντίθετο από το CERTH ως συντονιστή με εννιά εταίρους που το εκπροσωπούσαν και

τέθηκε σε ισχύ και λειτούργησε από το 2004-2007 υπό την αιγίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Μία άλλη σχετική δράση, με πρωτοβουλία του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας υπήρξαν οι «φрукτωρίες» ως μία διαδικτυακή κοινότητα επικοινωνίας, μάθησης και αλληλοϋποστήριξης των Ελλήνων εκπαιδευτών που διδάσκουν ελληνική γλώσσα και λογοτεχνία στα ΑΕΙ του εξωτερικού.

- Η ανάληψη πρωτοβουλιών στο πλαίσιο και της Πολιτιστικής Διπλωματίας με την επίκληση του ολυμπιακού ιδεώδους, της ολυμπιακής εκεχειρίας και ευρύτερα των αρχών του ολυμπισμού.

Στο πλαίσιο των παραπάνω πρωτοβουλιών λειτουργούν προγράμματα της Διεθνούς Ολυμπιακής Ακαδημίας για τη διάδοση και διατήρηση του ολυμπιακού πνεύματος, τη μελέτη και την εφαρμογή των εκπαιδευτικών και κοινωνικών αρχών του ολυμπισμού και την εδραίωση της επιστημονικής βάσης του ολυμπιακού ιδεώδους με τις αρχές που θέσπισαν οι αρχαίοι Έλληνες και οι αναβιωτές του σύγχρονου ολυμπιακού κινήματος, όπως αναφέρεται στον ιστότοπο της ακαδημίας (<https://ioa.org.gr/?lang=el>). Ακόμα είναι σημαντικό να αναφερθεί η δημιουργία κοινού αγγλόφωνου μεταπτυχιακού προγράμματος με το Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου με τίτλο «Olympic Education, Organization and Management of Olympic Events» και με σκοπό την παροχή εξειδικευμένων γνώσεων για θέματα που σχετίζονται με τις ολυμπιακές σπουδές, την προώθηση της γνώσης και της έρευνας σε θέματα ολυμπιακής φιλοσοφίας και εκπαίδευσης, οργάνωσης και διαχείρισης ολυμπιακών αγώνων, σημαντικών αθλητικών γεγονότων και γενικότερα ολυμπιακών και αθλητικών σπουδών (<https://olympicmaster.uop.gr/index.php>)

- Η οργάνωση και λειτουργία εκπαιδευτικών προγραμμάτων γνωριμίας με την ελληνική γλώσσα, ιστορία και μυθολογία καθιστώντας τα αντικείμενα αυτά ευρύτερα γνωστά ήδη από τη παιδική ηλικία, με σκοπό τη δημιουργία θετικής εικόνας της Ελλάδας για τις νεότερες γενιές του εξωτερικού.

Ενδεικτικά, μπορεί να αναφερθεί το πρόγραμμα «staellinika», μία πρωτοβουλία του Κέντρου ελληνικών σπουδών του ιδρύματος «Σταύρος Νιάρχος» που βρίσκεται στο Πανεπιστήμιο Simon Fraser σε συνεργασία με τη Γενική Γραμματεία Απόδημου Ελληνισμού του Υπουργείου Εξωτερικών της Ελλάδας.

Πρόκειται στην ουσία για μία προσπάθεια συνδυασμού της ελληνικής και канаδικής εμπειρίας δημιουργώντας εφαρμογές που αναπτύχθηκαν μέσω του προγράμματος «Rebooting the Greek Language» και που απευθύνονται σε παιδιά προσχολικής ηλικίας, δημοτικού και νέους ανθρώπους. Κύριος σκοπός σύμφωνα με τον επίσημο ιστότοπο είναι η ενίσχυση της διδασκαλίας των ελληνικών τόσο στα σχολεία αλλά και στο σπίτι, για όποιον επιθυμεί να μάθει τη γλώσσα, με δική του πρωτοβουλία. (https://www.staellinika.com/home_el)

6.2 Πλαίσιο δράσης εξωτερικού

Η ελληνική κοινή γλώσσα αν και αποτελούσε τη *lingua franca* της αρχαιότητας, σήμερα δυστυχώς αφορά ένα αρκετά περιορισμένο αριθμό χρηστών γεωγραφικά τοποθετημένων κυρίως στον ελλαδικό χώρο και τον απόδημο ελληνισμό. Αν χρειάζεται να αναπτυχθεί σε εύρος και αριθμό ομιλητών, θα πρέπει να ξεπεράσει αυτόν τον αποκλειστικό γεωγραφικό και εθνοτικό περιορισμό εξαναγκάζοντας στην ανάληψη δράσεων εξωστρέφειας. Σε αυτό το πλαίσιο, θα πρέπει να αναληφθούν πρωτοβουλίες σε δύο κυρίως κατευθύνσεις: α) στην καθαυτή εξάπλωση της ελληνοφωνίας και της ελληνομάθειας με συντονισμό δράσεων σε διεθνές επίπεδο και β) στο ευρύτερο πλαίσιο της πολιτιστικής συνεργασίας με αφορμή τη γλώσσα.

6.2.1 Δράσεις για ανάπτυξη της ελληνογλωσσίας στο εξωτερικό

Είναι γνωστό, ότι η εκπαιδευτική και γλωσσική πολιτική αποτελούν αρμοδιότητα των επιμέρους κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ωστόσο, αν και από πλευράς της ασκείται περιορισμένη επιρροή, η ίδια δεσμεύεται για τη διαφύλαξη της γλωσσικής πολυμορφίας και την προώθηση της εκμάθησης γλωσσών. ([https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/note/join/2013/495851/IPOL-CULT_NT\(2013\)495851\(SUM01\)_EL.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/note/join/2013/495851/IPOL-CULT_NT(2013)495851(SUM01)_EL.pdf)). Έτσι, η συνύπαρξη πολλών γλωσσών στην Ευρώπη και η αυξανόμενη κινητικότητα και μετανάστευση των τελευταίων δεκαετιών στον ευρωπαϊκό χώρο (για λόγους σπουδών ή εργασίας) δημιούργησε ένα πολυγλωσσικό και πολυπολιτισμικό περιβάλλον.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θεωρεί «θεμελιώδη συμβολή της γλωσσικής πολυμορφίας και της εκμάθησης γλωσσών στο ευρωπαϊκό εγχείρημα», καθώς μέσω της

πολυγλωσσίας ενώνονται οι λαοί, ανοίγονται δίοδοι πρόσβασης σε άλλες χώρες και πολιτισμούς και ενισχύεται η διαπολιτισμική κατανόηση.

Επομένως, η συμβολή της γνώσης ξένων γλωσσών είναι καθοριστική στην ενίσχυση της απασχολησιμότητας και της κινητικότητας και κατά συνέπεια βελτιώνει την ανταγωνιστικότητα της οικονομίας της ΕΕ. Μέσα στις δράσεις που υιοθετήθηκαν από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για τους παραπάνω λόγους – επιβεβαιώνοντας την πρόθεση για τη δημιουργία ενός Ευρωπαϊκού Χώρου Εκπαίδευσης- ήταν διάφορες συνεργασίες με άλλους ευρωπαϊκούς φορείς όπως για παράδειγμα με το Συμβούλιο της Ευρώπης και το Ευρωπαϊκό Κέντρο Σύγχρονων Γλωσσών για την προώθηση της καινοτομίας στη διδασκαλία των ξένων γλωσσών ή με τη Γενική Διεύθυνση Μετάφρασης και Διερμηνείας. Μία εξαιρετικά σημαντική δράση προς την κατεύθυνση της ενίσχυσης της κατάρτισης για γλωσσομαθείς ήταν η «πρωτοβουλία σύνδεσης γλωσσικών μαθημάτων, δοκιμασιών και εξετάσεων με το κοινό ευρωπαϊκό πλαίσιο αναφοράς (RELANG), εστιάζοντας στην παροχή βοήθειας σε εκπαιδευτικές αρχές για τη σύνδεση των εξετάσεων γλωσσομάθειας με τα επίπεδα επάρκειας που ορίζονται στο Κοινό Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Αναφοράς για τις Γλώσσες (ΚΕΠΑ). Επίσης, δεν μπορούμε να μην αναφέρουμε το πλέονγνωστό και επωφελές πρόγραμμα «Erasmus+» που προσφέρει σε νέους ανθρώπους (φοιτητές και εκπαιδευτικό προσωπικό) να εξελίξουν τις δεξιότητες τους γλωσσικά με το να συμμετάσχουν σε προγράμματα σπουδών και κατάρτισης στο εξωτερικό. Μία επιπλέον δράση είναι η απονομή του Ευρωπαϊκού Σήματος Γλωσσών σε πολίτες και προγράμματα που προωθούν την ανάπτυξη καινοτόμων μεθόδων διδασκαλίας γλωσσών.

https://ec.europa.eu/education/policies/multilingualism/about-multilingualism-policy_el).

Το Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών είναι η Εθνική Μονάδα Συντονισμού για την υλοποίηση του Ευρωπαϊκού Προγράμματος Erasmus + για τους τομείς της Εκπαίδευσης και Κατάρτισης με Υπουργική Απόφαση το 2013, ενώ έχει αναλάβει τη δράση του Ευρωπαϊκού Σήματος Γλωσσών από το 2009. (<https://www.iky.gr/el/>). Επίσης, άλλες ευρωπαϊκές προσπάθειες με περισσότερο ερευνητικό χαρακτήρα, όπως είναι το Ευρωπαϊκό Κέντρο Σύγχρονων Γλωσσών του Συμβουλίου της Ευρώπης (ΕΚΣΓ) και το Ευρωπαϊκό Κέντρο Ερευνών για την Πολυγλωσσία και τη Γλωσσική Μάθηση (Mercator) (<https://www.mercator-research.eu/en/>) στοχεύουν μέσω της στήριξης

των κρατών μελών στην εφαρμογή αποτελεσματικών πολιτικών και στην ενθάρρυνση της καινοτομίας στη διαδικασία της γλωσσικής διδασκαλίας βοηθώντας τους Ευρωπαίους πολίτες να μάθουν περισσότερες ξένες γλώσσες και κυρίως με αποτελεσματικότερο τρόπο. (<https://www.ecml.at/Home/tabid/59/language/en-GB/Default.aspx>). Πέραν των δράσεων και της συμβολής της Ευρωπαϊκής Ένωσης προς την κατεύθυνση της γλωσσομάθειας και της πολυγλωσσίας, ιδιαίτερα σημαντική είναι και η συμβολή της UNESCO, με κύριο στόχο την προώθηση και το σεβασμό απέναντι στην διαφορετικότητα των γλωσσών και των πολιτισμών τόσο σε επίπεδο εκπαιδευτικό αλλά συλλήβδην κοινωνικό.

Σε διμερές επίπεδο αυτό που παρατηρείται είναι δράσεις της Ελλάδας με άλλες χώρες μέσω των οποίων προβάλλονται η ελληνική γλώσσα και γενικότερα οι σπουδές στην Ελλάδα. Ενδεικτικά, όπως φαίνεται στη σελίδα προβολής του Υπουργείου εξωτερικού της ελληνικής πρεσβείας στη Σερβία, υπάρχει ειδική ενότητα «σπουδές στην Ελλάδα», με αναλυτική παρουσίαση τρόπων εκμάθησης της ελληνικής γλώσσας (ακαδημαϊκά προγράμματα και θερινά σεμινάρια, διαδικτυακά μαθήματα, πιστοποιητικό γλωσσομάθειας), ενώ σημειώνεται η δυνατότητα χορήγησης σχετικών υποτροφιών και επισυνάπτονται σύνδεσμοι για την προκήρυξη τους (<https://www.mfa.gr/serbia/spoudes-sten-ellada/>). Αυτή μπορεί να θεωρηθεί μία αρκετά καλή πρακτική η οποία θα ήταν πρόσφορο να εφαρμοστεί καθολικά σε όλες τις ιστοσελίδες των ελληνικών πρεσβειών έτσι όπως παρουσιάζονται μέσα από το ελληνικό Υπουργείο Εξωτερικών.

6.2.2 Πολιτιστική συνεργασία με αφορμή τη γλώσσα

Στο πλαίσιο της πολιτιστικής συνεργασίας με αφορμή τη γλώσσα, η Ελλάδα συμμετάσχει στο Forum αρχαίων πολιτισμών μαζί με την Κίνα, τη Βολιβία, την Αίγυπτο, το Ιράκ, το Ιράν, την Ιταλία, την Αρμενία και το Περού. Η πρωτοβουλία αυτή μεταξύ αυτών των εννέα χωρών που αντιπροσωπεύουν περισσότερο από το 40 % του παγκόσμιου πληθυσμού και που ανήκουν μεν σε διαφορετικές γεωγραφικές περιοχές, αλλά αποτελούν κοιτίδες αρχαίων πολιτισμών στοχεύει στο να διαμορφωθεί μια ατζέντα κοινών δράσεων με σκοπό όχι μόνο να αναδειχθεί η διεθνής πολιτιστική συνεργασία ως παράγοντας οικονομικής ανάπτυξης, αλλά κυρίως να δοθεί στον πολιτισμό η δυναμική που του αντιστοιχεί ως πηγή ήπιας δύναμης και βασικό εργαλείο μιας σύγχρονης και πολυδιάστατης εξωτερικής πολιτικής.

Σκοπός λοιπόν του συγκεκριμένου εγχειρήματος είναι οι κληρονόμοι αυτών αρχαίων και σημαντικών πολιτισμών που έθεσαν τις βάσεις για τον σύγχρονο κόσμο να αναδείξουν τη γλώσσα τους και τα επιτεύγματα τους σε σειρά τομέων και επιστημών όπως η φιλοσοφία, η αρχιτεκτονική, η ιατρική, η αστρονομία, τα μαθηματικά κ.α. συμβάλλοντας στη διατήρηση αυτής της κληρονομιάς.
(<https://ancientcivilizationsforum.org/>)

Κεφάλαιο 7. Ενιαίος εθνικός φορέας για την ελληνική γλώσσα: Σκοποί, σύσταση, οργάνωση και λειτουργία

Όπως έγινε αντιληπτό από το μεγαλύτερο μέρος της παρούσας μελέτης, τα μεγαλύτερα προβλήματα στην προσπάθεια επέκτασης και ενίσχυσης της ελληνομάθειας είναι η πολλαπλότητα των θεσμών, η έλλειψη συντονισμού στις δράσεις τους και η αποσπασματικότητα των πολιτικών που εφαρμόζονται εμποδίζοντας την εξωστρέφεια της γνώσης των ελληνικών από το να αποτελέσει κι αυτή ένα μέσο προώθησης του ελληνικού πολιτισμού και μία νέα εξελιγμένη μορφή Δημόσιας Διπλωματίας. Όλες αυτές οι παθογένειες, οι οποίες οφείλονται και στην ολιγωρία αναγκαίων και κρίσιμων πολιτικών αποφάσεων θα μπορούσαν να αποφευχθούν με τη δημιουργία, την μεθοδική οργάνωση και την εύρυθμη λειτουργία ενός ενιαίου μοναδικού αποκλειστικού συντονιστικού φορέα για την προώθηση της ελληνικής γλώσσας και του πολιτισμού τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό. Τα διεθνή πρότυπα των επίσημων κρατικών εκπαιδευτικών ιδρυμάτων προσφέρουν ένα πρώτο μέτρο σύγκρισης και έναν χρήσιμο οδηγό δράσεων και οργανωτικών μεθόδων, οι οποίες θα προσαρμόζονται στις ιδιαιτερότητες της ελληνικής περίπτωσης. Προς την κατεύθυνση αυτήν απαιτείται ένα σχέδιο δράσεων που θα εξυπηρετεί παράλληλα με τον αμιγώς εκπαιδευτικό χαρακτήρα της εκμάθησης και προώθησης των ελληνικών σπουδών και την ευρύτερη διασύνδεση με τους πολιτιστικούς, τους οικονομικούς και αναπτυξιακούς συνδέσμους εξυπηρέτησης των ελληνικών συμφερόντων ανά την υφήλιο.

7.1 Σκοποί

Ο ενιαίος φορέας θα πρέπει να καλύπτει ένα ευρύ φάσμα σκοπών που θα συνοψίζονταν ως εξής:

1. Η πιστοποιημένη από το ελληνικό κράτος διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας.
2. Η διενέργεια εξετάσεων για την πιστοποίηση επάρκειας της ελληνικής γλώσσας.
3. Η διοργάνωση επιμορφωτικών σεμιναρίων για εκπαιδευτικούς (που διδάσκουν ελληνικά στο εξωτερικό ή σε ξένους στην Ελλάδα) ως προς τη

μεθοδολογία της διδασκαλίας της ελληνικής γλώσσας και πολιτισμού.

4. Η παροχή ενδεικτικού εκπαιδευτικού υλικού χρησιμοποιώντας σύγχρονα ψηφιακά μέσα.
5. Ο συντονισμός των δράσεων όλων των εκπαιδευτικών μονάδων εκμάθησης της ελληνικής γλώσσας σε ενήλικες στην Ελλάδα είτε πρόκειται για φοιτητές είτε για εργαζόμενους είτε για πρόσφυγες/μετανάστες είτε για υποψήφιους για πολιτογράφηση είτε για Έλληνες πολίτες που χρησιμοποιούν ωστόσο τα ελληνικά ως δεύτερη γλώσσα.
6. Η διεθνής συνεργασία με άλλους επίσημους εκπαιδευτικούς φορείς και ινστιτούτα (ενδεικτικά British Council, Institut Francaise, Goethe Institut, Cervantes κλπ) με σκοπό την από κοινού προώθηση της γλωσσομάθειας και της πολυγλωσσίας.
7. Η συμμετοχή στον επιστημονικό διάλογο για την προώθηση της ελληνικής γλώσσας και του πολιτισμού μέσα από διμερείς και πολυμερείς συνέργειες με σχολεία και έδρες ελληνικών σπουδών σε ξένα πανεπιστήμια.
8. Η προβολή του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος στο εξωτερικό και η διασύνδεση της εκπαιδευτικής αγοράς του εξωτερικού με τα ελληνικά πανεπιστήμια (υπαγωγή του υπάρχοντος φορέα «Study in Greece» στο νέο αυτό συντονιστικό φορέα.
9. Προώθηση ελληνικών συγγραμμάτων και μελετών Ελλήνων επιστημόνων διεθνώς.
10. Οργάνωση και εκπόνηση προγραμμάτων πολιτισμικών ανταλλαγών (φοιτητών και εκπαιδευτικού προσωπικού, προσωπικοτήτων διεθνούς φήμης, καλλιτεχνών) που θα προωθούν την ελληνομάθεια.
11. Συνεργασία με πολιτικούς και επιστημονικούς φορείς στο εξωτερικό, καθώς και τοπικές αρχές για την προώθηση της ελληνικής γλώσσας και πολιτισμού.
12. Ο συντονισμός και η διεθνής δικτύωση Ελλήνων του εξωτερικού, αλλά και ξένων που μιλούν ελληνικά. Ένα είδος ελληνόγλωσσου lobbying. Διασύνδεση με ομογενειακές οργανώσεις και συντονισμός των δράσεών τους αναφορικά με την ελληνόγλωσση εκπαίδευση, αλλά και δυνητικά με όλο το πεδίο ενδιαφέροντος του ελληνικού πολιτισμού.

7.2 Νομική μορφή - Σύσταση

Ένας τέτοιος ενιαίος συντονιστικός οργανισμός που συμπεριλαμβάνει ένα τόσο ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων εκπαιδευτικού, διπλωματικού και εν γένει πολιτικού χαρακτήρα δεν είναι εύκολο να διαφύγει από τον ρυθμιστικό έλεγχο του κράτους. Η ειδική μορφή που θα μπορούσε να προσλάβει ως προς τη νομική προσωπικότητά του αποτελεί ένα ειδικό νομικό ζήτημα το οποίο δεν αφορά την παρούσα μελέτη. Ενδεχομένως, κρίνοντας από τη νομική μορφή που έχουν αντίστοιχοι φορείς του εξωτερικού, ο συγκεκριμένος φορέας θα μπορούσε να προσλάβει τη μορφή του νομικού προσώπου ιδιωτικού δικαίου υπό την αιγίδα του κράτους. Από την άλλη πλευρά, η ύπαρξη λόγων που αφορούν την αποτελεσματικότητα, την εξειδίκευση και την οργανωτική φύση αυτού του φορέα θα απέτρεπε την υπαγωγή του στη *stricto sensu* οργανική λειτουργία του κράτους, καθώς εμπλέκονται δράσεις που άπτονται των καθ' ύλην αρμοδιοτήτων διαφορετικών Υπουργείων. Ο συγκεκριμένος φορέας αν και θα ανήκει στον ευρύτερο δημόσιο τομέα και κατά συνέπεια θα λειτουργεί ως οργανισμός δημοσίου συμφέροντος, θα λειτουργεί παράλληλα και σύμφωνα με τους κανόνες της ιδιωτικής οικονομίας προκειμένου να έχει μερική δημοσιονομική αυτονομία και θα διέπεται από τις διατάξεις του ιδρυτικού οργανικού του νόμου.

7.3 Οργανόγραμμα

Μία βασική παράμετρος για τον ορθό συντονισμό και την εύρυθμη λειτουργία του ενιαίου φορέα για την ελληνική γλώσσα και τον πολιτισμό είναι να υπάρχει ένα ευέλικτο σχήμα συνεργασίας μεταξύ των επιμέρους τμημάτων, τέτοιο ώστε να αποφεύγονται φαινόμενα που έχουμε συνδυάσει με τη δυσλειτουργία του δημόσιου τομέα, επιτρέποντας αντιθέτως την ευελιξία και κατ' επέκταση την αποτελεσματικότητα του οργανισμού.

Συνοπτικά, ο οργανισμός του φορέα θα αποτελείται από:

- τον Πρόεδρο, ο οποίος θα μπορεί να προέρχεται από τα ανώτερα κλιμάκια του διπλωματικού σώματος, τον ακαδημαϊκό χώρο ή από τον ευρύτερο χώρο της πολιτικής

- ένα ολιγομελές διοικητικό συμβούλιο που θα αποτελείται από τακτικά και αναπληρωματικά μέλη, η αναπλήρωση των οποίων καθορίζεται από το νόμο
- την απαραίτητη επιστημονική επιτροπή, η οποία θα αποτελείται από εξέχουσες προσωπικότητες από τον διπλωματικό, εκπαιδευτικό, ακαδημαϊκό, καλλιτεχνικό και επιχειρηματικό κόσμο και θα έχει κρίσιμο συμβουλευτικό ρόλο στη διαμόρφωση των δράσεων του φορέα τόσο στο εκπαιδευτικό όσο και στο διπλωματικό σκέλος.

Η οργανωτική δομή του φορέα με βάση τους στόχους και τις λειτουργίες του θα χωρίζεται σε δύο τομείς: τον τομέα προώθησης της ελληνικής γλώσσας και τον τομέα της Δημόσιας Διπλωματίας.

Ειδικότερα, ο τομέας της προώθησης της ελληνικής γλώσσας προτείνεται να διοικείται από Διευθύνοντα Σύμβουλο, ακριβώς για να τονιστεί ο οικονομικο-κεντρικός προσανατολισμός του πέρα από τον παιδαγωγικό και εκπαιδευτικό χαρακτήρα του. Ο τομέας αυτός θα περιλαμβάνει:

13. το τμήμα της εκμάθησης ελληνικών στην Ελλάδα, που θα αφορά τους φοιτητές (Υπουργείο Παιδείας), τους μετανάστες (Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής) και τους υποψηφίους προς πολιτογράφηση (Υπουργείο Εσωτερικών)
14. το τμήμα της εκμάθησης ελληνικών στο εξωτερικό, που θα αφορά παιδιά και ενήλικες
15. το τμήμα προώθησης της ακαδημαϊκής συνεργασίας και
16. το τμήμα παραγωγής εκπαιδευτικού υλικού

Από την άλλη ο τομέας της Δημόσιας Διπλωματίας, του οποίου θα προΐσταται ως εκτελεστικός διευθυντής ένας ανώτερος διπλωματικός υπάλληλος του Υπουργείου Εξωτερικών που θα φέρει πρεσβευτικό βαθμό θα μπορούσε να έχει την παρακάτω διάρθρωση:

1. το τμήμα διεθνών συνεργειών και πολιτιστικής πολυμέρειας
2. το τμήμα διασύνδεσης ελληνογλωσσων και απόδημου ελληνισμού
3. το τμήμα εξωστρέφειας και προώθησης της ελληνικής γλώσσας

7.4 Λειτουργία και εύρος αρμοδιοτήτων

Ο τομέας της προώθησης της ελληνικής γλώσσας θα περιλαμβάνει όλο το εύρος του εκπαιδευτικού έργου της εκμάθησης των νέων ελληνικών στην Ελλάδα και το εξωτερικό, της διεθνούς προβολής της ελληνικής εκπαίδευσης και της ακαδημαϊκής συνεργασίας όπως επίσης και το κομμάτι των εκδόσεων.

Αναλυτικότερα, στο τμήμα της εκμάθησης των ελληνικών στην Ελλάδα θα διεξάγονται μαθήματα υπό την αιγίδα του ενιαίου αυτού φορέα. Σε δεύτερο βαθμό θα διοργανώνονται οι εξετάσεις της πιστοποίησης επάρκειας γνώσης της ελληνικής σε όλα τα επίπεδα. Τα μαθήματα και οι εξετάσεις θα αφορούν:

- τους ξένους σπουδαστές είτε κάθε ξένο ενδιαφερόμενο που μέχρι τώρα απευθύνονταν στις αρμόδιες δομές του Υπουργείου Παιδείας
- τους προς ένταξη πρόσφυγες και μετανάστες που μέχρι τώρα μετέχουν στις δομές και τα σχετικά προγράμματα του Υπουργείου Μεταναστευτικής πολιτικής ή Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων και
- τους υποψηφίους των εξετάσεων για την απόκτηση ιθαγένειας, οι οποίοι διαγωνίζονται σε ασκήσεις γλωσσικής επάρκειας από το Υπουργείο Εσωτερικών.

Το εκπαιδευτικό προσωπικό που θα παρέχει αυτές τις υπηρεσίες θα μπορεί να είναι αποσπασμένοι εκπαιδευτικοί από το Υπουργείο Παιδείας. Η επιστημονική επιτροπή θα επιμελείται μαζί με τις εισηγήσεις του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής (ΙΕΠ) το πρόγραμμα σπουδών αναφορικά με κάθε επίπεδο διδασκαλίας και εκμάθησης της ελληνικής γλώσσας.

- το τμήμα ακαδημαϊκής συνεργασίας θα ασχολείται αφενός με τον συντονισμό των δράσεων των πανεπιστημιακών και ερευνητικών τμημάτων στην Ελλάδα και το εξωτερικό στον τομέα της γλώσσας και των ελληνικών σπουδών και αφετέρου με την διασύνδεση και την αλληλεπίδραση των εκπαιδευτικών φορέων της εκμάθησης και διάδοσης της ελληνικής γλώσσας στην Ελλάδα και το εξωτερικό.

Μια ακόμη λειτουργία του θα είναι η δημιουργία ενός χώρου διεθνούς διαλόγου μεταξύ του εκπαιδευτικού και επιστημονικού προσωπικού που αφορά την γλώσσα και τις ελληνικές σπουδές.

Ξεχωριστός τομέας θα ασχολείται με την διεξαγωγή των εκδηλώσεων και των συνεδρίων, ενώ θα ήταν δυνατή και η λειτουργία τμήματος εκπαιδευτικού μάρκετινγκ, όπου θα επιμελούνταν την ανάθεση της διαφημιστικής καμπάνιας του οργανισμού και την επιμέλεια της παρουσίας στις διεθνείς και τοπικές εκπαιδευτικές εκθέσεις, όπως επίσης και στην παραγωγή και καταχώρηση διαφημίσεων κοκ.

-Το τμήμα παραγωγής και διαχείρισης εντύπου υλικού, θα επιμελείται τη συγκέντρωση και καταχώρηση του εκπαιδευτικού υλικού –είτε πρόκειται για βιβλία και μεθόδους εκμάθησης ελληνικών από το ελληνικό υπουργείο παιδείας, είτε από ξένους κρατικούς φορείς ή ιδιώτες εκδότες.

Δυνητικά θα μπορούσε να λειτουργήσει και αυτοτελές τμήμα εκδόσεων, το οποίο θα αφορά την παραγωγή και εμπορική εκμετάλλευση τόσο του έντυπου υλικού των μαθημάτων στα πλαίσια της λειτουργίας του οργανισμού, όσο και εκδόσεις τρίτων, χωρίς να αποκλείεται η ένταξή του στο εμπορικό τμήμα του οργανισμού.

Ένα παρεμπίπτον ζήτημα που προκύπτει, αφορά την αναγκαιότητα μεταφοράς αρμοδιοτήτων από όλους τους συναρμόδιους φορείς και τις εποπτευόμενες τους εκπαιδευτικές μονάδες εκμάθησης ελληνικών σε ξένους, στον ενιαίο αυτό συντονιστικό οργανισμό, καθώς και η απόσπαση ή μεταφορά του διοικητικού ή επικουρικού προσωπικού σε αυτόν ή η λειτουργία του κατά οργανωτική συναρμοδιότητα των υπουργείων εξωτερικών, παιδείας, πολιτισμού, εσωτερικών και μεταναστευτικής πολιτικής.

7.5 Εξασφάλιση Πόρων και προϋπολογισμός

Αναζητώντας τρόπους εξασφάλισης πόρων για τον ενιαίο φορέα για την ελληνική γλώσσα, θα μπορούσαμε να χρησιμοποιήσουμε τις νομοθετικές διατάξεις φορέων αντίστοιχου νομικού χαρακτήρα όπως για παράδειγμα η σύσταση και η λειτουργία του «Εθνικού Κέντρου Τεκμηρίωσης και Ηλεκτρονικού Περιεχομένου» ως κρατικού νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου (<http://www.opengov.gr/types/?p=6800&fbclid=IwAR1btTau6-YnNk6ujTj09KkBMD7sOv3EQA6tCycZ245TJ04FCbZLzAudPTg>).

Αναλογικά, οι πόροι του ενιαίου φορέα για την ελληνική γλώσσα θα μπορούσαν να προέρχονται από:

α. Κάθε είδους χρηματοδοτήσεις ή επιχορηγήσεις από τον κρατικό προϋπολογισμό (τακτικό μέρος και πρόγραμμα δημοσίων επενδύσεων),

β. Χρηματοδοτήσεις, επιδοτήσεις, εισφορές και κάθε είδους ενισχύσεις ή επιχορηγήσεις από όργανα και οργανισμούς του δημοσίου και ιδιωτικού τομέα, της Ευρωπαϊκής Ένωσης και από άλλους ευρωπαϊκούς ή διεθνείς οργανισμούς,

γ. Δωρεές, ενισχύσεις, κληρονομίες, κληροδοσίες, επιχορηγήσεις, χορηγίες και κάθε είδους εισφορές φυσικών ή νομικών προσώπων, του δημόσιου ή του ιδιωτικού τομέα, της ημεδαπής ή αλλοδαπής,

δ. Ίδια έσοδα από την παροχή των εξειδικευμένων υπηρεσιών του προς τρίτους

ε. Έσοδα από την αξιοποίηση στοιχείων της κινητής ή ακίνητης περιουσίας του και από δάνεια κάθε μορφής, καθώς και από οποιεσδήποτε άλλες νόμιμες πηγές.

Ειδικά, στα ίδια έσοδα θα μπορούσαν να συμπεριληφθούν πρωτίστως τα δίδακτρα από τα μαθήματα/προγράμματα διδασκαλίας της ελληνικής γλώσσας και τα εξέταστρα από τις εξετάσεις πιστοποίησης. Επίσης, θα μπορούσε να λειτουργήσει ως πρόσθετος πόρος η συνδρομή που θα καλούνται να πληρώσουν ιδιωτικοί φορείς (φροντιστήρια, Κέντρα Ελευθέρων σπουδών, Κέντρα δια βίου Μάθησης κλπ) εκπαίδευσης προκειμένου να πιστοποιηθούν ως ειδικά κέντρα εκμάθησης και εξέτασης της ελληνικής γλώσσας.

Συμπεράσματα

Από την έρευνα, την παράθεση και τα αναπτύγματα της μελέτης αυτής προκύπτουν ορισμένα ουσιαστικά συμπεράσματα αναφορικά τόσο με τα βασικά ερευνητικά της ερωτήματα –όπως ετέθησαν από την αρχή- όσο και σημαντικές παρατηρήσεις σχετικά με την αναγκαιότητα της λειτουργίας του προτεινόμενου οργανωτικού φορέα για την εκμάθηση της νέας ελληνικής στο πλαίσιο της πολιτιστικής διπλωματίας.

Στο ερώτημα κατά πόσο μπορεί η γλώσσα να αποτελεί αξιοποιήσιμο εργαλείο άσκησης πολιτιστικής διπλωματίας συμπερασματικά μπορεί να ειπωθεί, ότι οι δυνατότητες που προσφέρει η διδασκαλία και η γνώση της γλώσσας και του πολιτισμού δε μπορούν να λειτουργήσουν αποσπασματικά βασισμένες στην καλή προαίρεση και σχεδόν

«αυτοθυσιαστική» διάθεση ιδιωτών, δημοσίων υπαλλήλων και κατά τόπους κρατικών αξιωματούχων με προσωπικό όραμα μεν, αλλά χωρίς έναν συγκεκριμένο σχεδιασμό και κάποιο πρόγραμμα το οποίο θα ενοποιεί τις προσπάθειες αυτές.

Επίσης, οι φορείς της ομογένειας και οι θεσμοί του ελληνισμού στο εξωτερικό χρειάζονται έναν απαιτούμενο συντονισμό και την υπαγωγή τους σε συγκεκριμένες διαδικασίες που θα συνεισφέρουν στην κρατική εξωτερική πολιτική και τις δικές τους προσπάθειες με τρόπο αποτελεσματικό και εκ των προτέρων προσδιορισμένο.

Βάσει αυτού, απαντάται και το δεύτερο ερευνητικό ερώτημα που αφορά την επάρκεια των υφιστάμενων δράσεων εκπαιδευτικής και πολιτιστικής διπλωματίας και κατά πόσο μπορούν αυτές να ενοποιηθούν λειτουργικά, καθώς τα αντικείμενα της εκμάθησης της ελληνικής γλώσσας για τους ξένους στην Ελλάδα αλλά και η εκμάθηση των ελληνικών στο εξωτερικό από έναν πιστοποιημένο ελληνικό κρατικό οργανισμό θα προσέδιδε κύρος τόσο στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα όσο και στην αναβάθμιση της χώρας στα παγκόσμια εκπαιδευτικά πράγματα.

Η δε διασύνδεση των διδακτικών και εκπαιδευτικών διαδικασιών με τους φορείς και τα μέσα της επίσημης πολιτιστικής διπλωματίας προσφέρουν μία ολοκληρωμένη βελτίωση της συνολικής εικόνας της χώρας αφού γλώσσα, εκπαίδευση και πολιτισμός θα αντιμετωπίζονται από την ελληνική διπλωματία ως τα «υπερ - όπλα» του άυλου πολιτισμικού κεφαλαίου της στο πεδίο των διεθνών σχέσεων.

Και καταλήγουμε στο κεντρικό ερώτημα της εργασίας του κατά πόσο είναι εφικτή η σύσταση και η λειτουργία αυτού του φορέα. Σίγουρα δεν πρέπει να παραβλέπεται το δεδομένο πως εμπίπτει στη σφαίρα της πολιτικής βούλησης. Όμως πέρα από την ενδεχόμενη μομφή του βολонταρισμού αποδεικνύεται εκ των πραγμάτων πως η δημιουργία

και η λειτουργία ενός ενιαίου εθνικού φορέα για την ελληνική γλώσσα και τον πολιτισμό που θα έχει οργανωθεί στη βάση επικοινωνιακών συνεργειών θα ήταν δυνατόν να επιτελέσει αποτελεσματικά το πολλαπλό του έργο στο πλαίσιο μιας ευρύτερης μεταρρύθμισης σε πολλαπλούς τομείς άσκησης πολιτικής (από την εκπαίδευση, τον πολιτισμό και την εξωτερική πολιτική μέχρι τη δημόσια διοίκηση και τις εσωτερικές υποθέσεις).

Ξενόγλωσση

-Advisory Committee on Cultural Diplomacy (2005), *Cultural Diplomacy: The Linchpin of Public Diplomacy*, Washington DC: Department of State.

Anholt Simon (2000) 'The Nation as Brand', *Across the Board*, Nov-Dec 2000

Anholt Simon (2013) 'Beyond the Nation Brand: The Role of Image and Identity in International Relations', *The Journal of Public Diplomacy*, Vol. 2 [2013], Iss. 1, Art. 1

Arndt Richard (2005), *The First Resort of Kings: American Cultural Diplomacy in the Twentieth Century*, Washington DC: Potomac Books

Arts Industries Policy Forum (2006) *Cultural Diplomacy and The National Interest: In Search of a 21st-Century Perspective*, Washington DC: The Curb Center for Art, Enterprise, and Public Policy.

Berridge G.R. (2010), *Diplomacy: theory and practice*, UK, Palgrave Macmillan

Bound Kirsten, Briggs Rachel, Holden John, Jones Samuel (2007), *Cultural Diplomacy Culture is a Central Component of International Relations. It's time to unlock its Full Potential*, London: Demos.

Feigenbaum Harvey (2002) *Globalization and Cultural Diplomacy*, Washington, DC: Center for Arts and Culture.

Finn Helena (2003) 'The Case for Cultural Diplomacy: Engaging Foreign Audiences', *Foreign Affairs*, Vol. 82, No. 6 (Nov. - Dec., 2003), pp. 15-20.

Leonard M., Stead C & Smewing C. (2002), *Public Diplomacy*, London, The Foreign Policy Centre

Luke Christina, Kersel Morag (2013), *U.S. Cultural Diplomacy and Archaeology: Soft Power, Hard Heritage*, Oxon, UK: Routledge.

Nye Joseph (2004) *Power in the Global Information Age: From Realism to Globalization*, Routledge

Appel Ronit, Irony Assaf, Schmerz Steven, Ziv Ayela (2008), *Cultural Diplomacy: An Important but Neglected Tool in Promoting Israel's Public Image*.

- Bauböck Rainer, Faist Thomas (2010) *Diaspora and Transnationalism Concepts, Theories and Methods*, Amsterdam University Press
- Bettie Molly Lenore (2014) *The Fulbright Program and American Public Diplomacy*, University of Leeds.
- Borges Carrijo Fabricio (2016) *A Theoretical and Methodological Proposal in Cultural Diplomacy Analysis. The Case of the Brazilian Cultural Centre in Barcelona 2003-2013*, Universitat Autònoma de Barcelona.
- Chahine Joumane (2010) *Public Diplomacy. A Conceptual Framework*, McGill University.
- Chakraborty Kishore (2013) *Cultural Diplomacy Dictionary*, The Institute for Cultural Diplomacy.
- Cull N.J, Culbert D.H & Welch D. (2003), *Propaganda and Mass Persuasion: A historical encyclopedia, 1500 to the present*, Santa Barbara, ABC-Clio
- Dimitriadi Aikaterini (2018) *New Dimensions of Cultural Diplomacy: The case of the European Union*, Athens: IEIP Research Papers 8/2018.
- Ding Sheng (2008), *Soft-Power and the Rise of China. An Assessment of China's Soft Power in its Modernization Process*, Rutgers University
- Dinnie Keith (2008) *Nation Branding. Concepts, Issues, Practice*, Butterworth-Heinemann.
- Dragicevic Sestic Milena (2017), *Cultural Diplomacy. Arts, Festivals and Geopolitics*, Creative Europe Desk Serbia.
- Gienow-Hecht Jessica, Donfried Mark (2013), *Searching for Cultural Diplomacy*, Berghahn Books.
- Govers R. & Go F., Place (2009) *Branding - Glocal, Virtual and Physical Identities, Constructed, Imagined and Experienced*, UK, Palgrave Macmillan
- Inderjeet Parmar, Cox Michael (2010), *Soft Power and US Foreign Policy. Theoretical, Historical, and Contemporary Perspectives*, Routledge

Kong Da (2015), *Imaging China. China's Cultural Diplomacy through Loan Exhibitions to British Museums*, University of Leicester

Knapp D. (2008), *The Brand Promise*, USA, McGrawHill

Melissen Jan (2005) *The New Public Diplomacy. Soft Power in International Relations*, Palgrave Macmillan

Moilanen T. & Rainisto S (2009), *How to brand nations, cities and destinations*, UK, Palgrave Macmillan

Rivera Tim, *Distinguishing Cultural Relations from Cultural Diplomacy: The British Council's Relationship with Her Majesty's Government*, Los Angeles: USC Center on Public Diplomacy/Figueroa Press.

Snow Nansy, Taylor Philip (2009), *The Routledge Handbook of Public Diplomacy - Behavioural Dynamics*, Routledge

Ελληνόγλωσση

Αναγνώστου Ν. & Νικόλοβα Μ. (2017), *Η ενσωμάτωση των προσφύγων στο εκπαιδευτικό σύστημα στην Ελλάδα: πολιτική και διαχείριση σε «κινούμενη άμμο»*, ΕΛΙΑΜΕΠ, Κείμενο εργασίας Ν. 84, Αθήνα

Ασδεράκη Φ. (2008) *Ευρώπη και Παιδεία*, Αθήνα, Σιδέρης

Γκούσιος Χ. & Ασδεράκη Φ. (2011), *Εκπαιδευτικές πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης: η πρόκληση της πολυγλωσσίας*, Αθήνα, Έλλην

Κουλουμπής Θ. (1995), *Διεθνείς Σχέσεις*, Αθήνα, Παπαζήση

Κουσκουβέλης Η. (1997), *Λήψη αποφάσεων, Κρίση, Διαπραγμάτευση*, Αθήνα, Παπαζήση

Πετρίδου Ε. (2011) *Διοίκηση –Management: μια εισαγωγική προσέγγιση*, Θεσσαλονίκη, Σοφία

Σαμαράς Α (2014) *Εικόνες κρατών: Στρατηγική επικοινωνία, ήπια ισχύς και μέσα ενημέρωσης*, Καστανιώτη

Σαμαράς Α. (2009) *Μέσα μαζικής επικοινωνίας και η εικόνα των κρατών: η περίπτωση των ΗΠΑ στη μετά την 11/9 εποχή, στο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών από την αμφικτιονία έως τον 21^ο αιώνα*, Αθήνα, Ευρωπαϊκό Πολιτιστικό Κέντρο Δελφών, Λιβάνης

Σιώμοκος Γ. (2013), *Στρατηγικό Μάρκετινγκ*, Αθήνα, Σταμούλη

Baylis J. & Smith S. (2007), *Η παγκοσμιοποίηση της διεθνούς πολιτικής: Μια εισαγωγή στις διεθνείς*
[102

σχέσεις, Θεσσαλονίκη, Επίκεντρο

Boniface P. (1997), Άτλας Διεθνών Σχέσεων, Αθήνα, Ελληνικά Γράμματα

Mearscheimer J.J (2007), Η τραγωδία της πολιτικής των μεγάλων δυνάμεων, Αθήνα: Ποιότητα

Ostler Nicholas (2015), *Λογοκρατορίες: Η Ιστορία των Γλωσσών, Ελληνική έκδοση*,

Αθήνα: Polaris.

Walter Henriette (1994), *Η Περιπέτεια των Γλωσσών της Δύσης. Η Προέλευσή τους, η ιστορία τους, η Γεωγραφία τους, Ελληνική έκδοση*, Αθήνα: Εκδόσεις Ενάλιος

Επίσημοι ιστότοποι:

Alliance Francaise [https://www.fondation-alliancefr.org/και
https://www.alliancefr.org/en/who-are-we/alliance-francaise-paris-ile-de-france](https://www.fondation-alliancefr.org/καιhttps://www.alliancefr.org/en/who-are-we/alliance-francaise-paris-ile-de-france)

Archdiocese of Australia www.greekorthodox.org.au

Balassi Intézet <http://www.balassiintezet.hu/hu/>

British Council <https://www.britishcouncil.org/>

Confucius Institute <http://chinesecio.com/>

Česká Centra <http://www.czechcentres.cz/>

Educational and Cultural Tourism-Routes in Greece (GRECT) <http://www.grect.com/>

Entrepreneur Europe <https://www.entrepreneur.com/encyclopedia/unique-selling-proposition-usp>

Goethe Institut <https://www.goethe.de/en>

Greek Orthodox Archdiocese of America/Department of Greek Education <https://www.goarch.org/departments/greekeeducation>

Hellenic College Holy Cross <https://www.hhc.edu/>

Institut Francais <http://www.institutfrancais.com/en/>

Institut Francais (Αθήνας) <http://www.ifa.gr/el/>

Instituto Camoes <http://www.instituto-camoes.pt/en/>

Instituto Cervantes <https://www.cervantes.es>

Instituto Cervantes Αθήνας <https://atenas.cervantes.es/gr/>

Istituto Italiano di Cultura

https://www.esteri.it/mae/it/politica_estera/cultura/rete/iic.html

Istituto Italiano di Cultura – Αθήνα (https://iicatene.esteri.it/iic_atene/el/istituto/)

Japan Foundation <https://www.jpf.go.jp/e/index.html>

Routes in teaching Modern Greek as a second/foreign language "<http://www.greek-language.gr/routes/routes.html>

Ruskiy Mir Foundation <https://ruskiymir.ru/en/>

Suomen Kulttuuri- ja Tiedeinstituutit <https://instituutit.fi/>

Svenska Institutet, <https://si.se/en/>

Συμβούλιο της Ευρώπης: <https://www.coe.int/el/web/about-us>

Γενική Γραμματεία Απόδημου Ελληνισμού (Γ.Γ.Α.Ε.) (<http://www.ggae.gr>)

Γενική Γραμματεία Επαγγελματικής Κατάρτισης, Δια βίου Μάθησης και Νεολαίας

http://www.gsae.edu.gr/en/press/275--lr-l-r?fbclid=IwAR16LAqZrCfp8byBSCGanoOPoqmhnRYN_IgyPyvQLokEy2JNJOvj0l_gUkbA

Διεθνής Ολυμπιακή Ακαδημία: <https://ioa.org.gr/?lang=el>

ΕΛΙΑΜΕΠ: <https://www.eliamep.gr/>

Ελληνικό Ίδρυμα Πολιτισμού <http://hfc-worldwide.org/athens/>

Ελληνικό Ινστιτούτο Πολιτιστικής Διπλωματίας (Ε.Ι.Π.Δ)

<https://www.helleniculturaldiplomacy.com>

Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας <https://greeklanguage.gr>

Κέντρο Ελληνικών Σπουδών: <https://el.greece.chs.harvard.edu/>

Οικουμενικό Πατριαρχείο <https://www.ec-patr.org>

Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου <https://olympicmaster.uop.gr/index.php>

Συμβούλιο Απόδημου Ελληνισμού <http://www.sae.gr>

Υπουργείο Εξωτερικών <https://www.mfa.gr/eidika-themata-exoterikis->

[politikis/politistike-diplomatia/](#)

Υπουργείο Παιδείας

- Αμιγή Ελληνικά Σχολεία Εξωτερικού
- <http://archive.minedu.gov.gr/epikoinonia/telefonikoi-katalogoi/5631-amigi-ellinika-sxoleia-toy-eksoterikoy>
- Μορφές οργάνωσης της ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στο εξωτερικό <http://www.opengov.gr/yppepth/?p=3166>

Υπουργείο Πολιτισμού

<https://www.culture.gr/el/ministry/SitePages/viewyphresia.aspx?iID=1398>

Υπουργείο Μετανάστευσης & Ασύλου: <https://migration.gov.gr/>

[https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/note/join/2013/495851/IPOL-CULT_NT\(2013\)495851\(SUM01\)_EL.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/note/join/2013/495851/IPOL-CULT_NT(2013)495851(SUM01)_EL.pdf)

Ευρωπαϊκή Ένωση: https://ec.europa.eu/education/policies/higher-education/bologna-process-and-european-higher-education-area_el

[https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/note/join/2013/495851/IPOL-CULT_NT\(2013\)495851\(SUM01\)_EL.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/note/join/2013/495851/IPOL-CULT_NT(2013)495851(SUM01)_EL.pdf)

<https://ec.europa.eu/migrant-integration/intpract/polydromo-group-and-periodical-for-bilingualism-and-multiculturalism-in-education-and-society>

https://ec.europa.eu/education/policies/higher-education/bologna-process-and-european-higher-education-area_el

<https://www.mfa.gr/missionsabroad/denmark/bilateral-relations/cultural-relations-and-greek-community.html>

<https://www.pontosnews.gr/>

(https://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/foreign/guides/tuition/show.html?cou=DK

esos.gr (27/03/2019) «32. 630 Μαθητές Φοιτούν στα 88 Ελληνικά Σχολεία του Εξωτερικού»